

Boomzorg

HET VAKBLAD VOOR BOOMVERZORGING EN BOOMBEHEER IN DE OPENBARE RUIMTE

VEERTIG JAAR BOUWEN AAN ZIJN 'TUIN VAN BEZINNING'

Frens van den Biggelaar

Een opleiding
die staat als
een huis

Wisseling van de
wacht in Groenkeur-
bestuur

'Nematoden
vragen om andere
spelregels'

TREE INDUSTRY PERSONALITY

**Voor al uw rooi- en
snoeiwerkzaamheden**

Kortenhoeft
Tel: 06-21225226
www.robvandenhoek.nl

Van Asch groenvoorziening

T: 030-656 3016
M: 06-54942530
info@vanaschgroenvoorziening.nl
www.vanaschgroenvoorziening.nl

Markelo: 0547-750 900
Dedemsvaart: 0523-611 176
info@boomspecialist.nl
www.boomspecialist.nl

Onderzoek, advies, snoei
ETW, ETT

Laan van Mertersem 15
Breda, 076-520 3909
info@B-vier.nl
www.b-vier.nl

OOK HIER ADVERTEREN?

**Bel Charlotte van Iersel
op 024-360 24 54
voor meer
informatie**

**Boomtechnisch onderzoek
advies & taxatie**

Burg. Kerssemakersstraat 40
8101 AP Raalte
T: 0572-364 400
M: 06-518 904 42
E: info@expedio-arbori.nl

**Inventarisatie | onderzoek
advies | snoeien | Vellen**
info@boomontzorging.com
www.boomontzorging.com

- Robert van Stuyvenberg
06-15699852
- Aernout Theunissen
06-23290014

*Snoeien, rooien, verplanten
VTA controle, advies
Treeworker, Tree Technician*

**T: 0525-653695
M: 06-51061686
info@boomtuintechniek.nl
www.boomtuintechniek.nl**

Boomadviesdiensten Heusden
Boomtechnisch onderzoek, VTA,
Boomeffectanalyse,
(Picus-) geluidstomografie
T: 06-12330613
info@boomkarwei.nl

Tel: 06-451 855 50
Internet: www.bas-boomverzorging.nl
E-mail: info@bas-boomverzorging.nl

**Boomverzorging en
Groenvoorziening**

Treviso 13
2921 BJ Krimpen aan den IJssel
T: 0180-515844
info@denboergroen.nl
www.denboergroen.nl

**Adviseurs voor: Bomen,
Grootgroen, Flora&Fauna**

Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T: 0314-642 221
info@forestgroenconsult.nl
www.forestgroenconsult.nl

**Boomtechnisch adviseur
European Tree Technician**

Hardervijkerstraat 35
3881 ED Putten
T: 0341-370290
M: 06-46206749
info@boomadviesduifhuizen.nl
www.boomadviesduifhuizen.nl

Vestiging Veluwe
Hoorn 2
6713 KR Ede
T: 0318-614 227
info@ablboomverzorging.nl
Vestiging Twente
Lichtenbergerweg 4
7462 PT Rijssen-Holten
T: 0548-621 812
www.ablboomverzorging.nl

Windhoek 5
7345 EH Wenum Wiesel
T: 055-3121041
F: 055-3120728
bouwmeester@treeworker.nl
www.treeworker.nl

Geef groei de ruimte
StedelijkGroen bv

**VTA-rapportages
FFW-checks**

Waldijk 24
6677 MB
Slijk-Ewijk
0481-482 556
0653-847 171
bosland@planet.nl

**Expert advies voor
bomen in de stad**

25 jaar ervaring
T: 020-411 87 53
couenberg@natura-ingenium.nl
www.natura-ingenium.nl

AANDACHT ■ AMBITIE ■ ANDERS
BOOMVERZORGING
www.awmensegroen.nl

DE GROENE VALLEI

Leendert Jan van Santen

Cozijnsenlaan 25
3772NP Barneveld
T: 06-511 446 87
info@degroenevallei.nl
www.degroenevallei.nl

**Snoei & Kap - onderzoek,
inventarisatie, aanplant, detachering**
T: 0297-582994
f@tarzan.eu
www.tarzan.eu

Bloemendaalseweg 68a
2804 AB Gouda
T: 06-22420943
info@hovenier-boomverzorging.nl
www.hovenier-boomverzorging.nl

Boomverzorging
Dwaziewegen 17
9301 ZR Roden
T: 050-501 53 46
M: 06-53240346
vosgroenverzorging@planet.nl
www.vosroden.nl

Uw partner
met visie voor
de kweker!
Agro 'De Arend' BV
Teisestraat 95 tel. 0488 - 485275
4041 CS Kesteren info@agrodearend.com
www.agrodearend.com

Boomkwekerij Denissen
Alle soorten bos- en haagplantsoenen
www.boomkwekerijdenissen.nl

070

Wisseling van de wacht in Groenkeur-bestuur

Na twaalf jaar maakt Pieter Jan de Winter in het Groenkeur-bestuur plaats voor Henk Werner, als het gaat om de beoordelingsrichtlijnen voor boomverzorging. De Winter heeft Groenkeur vanuit de VHG zien verzelfstandigen. Nu Groenkeur al geruime tijd autonoom draait, is het volgens het nieuwe bestuurslid Henk Werner tijd om de merknaam te verstevigen.

046

Een belangrijke productieboom, maar ook toe te passen in de openbare ruimte

Een kind noemt iedere boom met naalden waarschijnlijk een kerstboom. Zo beschouwd is ook de lork of lariks een kerstboom – maar dan wel een mislukte. Als puntje bij paaltje komt, staat deze naaldverliezende boom met kerst in zijn blootje.

012

056

Wat staat de groene sector in 2020 te wachten?

Optimistisch, vol goede moed en goede voornemens duiken we 2020 in. Een nieuw jaar én een nieuw decennium. Welke pijnstilling kiest de sector voor groene hoofdpijndossiers? In dit artikel laten we enkele groene professionals aan het woord over hun plannen, innovaties en ambities voor het nieuwe jaar.

052

Filmpjes en posters moeten bewustwording risico's vergroten

Een ongeluk zit in een klein hoekje, zo luidt het spreekwoord. Dat geldt ook voor boomkwekers en medewerkers van groenvoorzieners en boomverzorgingsbedrijven. Om het aantal (dodelijke) ongelukken naar beneden te brengen, werd de campagne Veilig op 1 opgezet.

066

020

Versnipperen en hakselen: waarom het ene of het andere?

In deze special over versnipperaars en hakselaars komen verschillende machines aan bod, voor een eveneens uiteenlopende doelgroep.

Vragen of opmerkingen?

Sjoerd Rispens
Vakredacteur
E: sjoerd@nwst.nl
T: 024-360 2454
M: 06-53286177

Alberto Palsgraaf
Uitgever
E: alberto@nwst.nl
T: 024-360 2454
M: 06-20436728

Meer groen, dát moeten we doen

Het was fris bij Boomkwekerij Udenhout, waar op de ochtend van 24 oktober de groenwerkers uit heel het land – en iets daarbuiten – binnendruppelden om de achtste Boom Innovatie Dag bij te wonen. De bijeenkomst stond in het teken van 'Groen = poen', om de waarde van bomen in onze veranderende toekomst te onderstrepen. Want, zoals dagvoorzitter Lieven van de Genotten het publiek later toe zou zingen, 'we warmen op, dát is gewis'.

Frens van den Biggelaar met een van zijn favorieten, een watercypres met de kleur van het noorderlicht

Voormalig verpleegkundige en hovenier Frens van den Biggelaar bouwde met zijn vrouw Mia in veertig jaar een imposante collectie bomen op rond zijn huis in het Brabantse Den Dungen. Van veel soorten zijn hier tientallen gekweekte variëteiten te vinden. 'Een verzameling die je in heel Europa niet vindt. Kwekers uit Boskoop komen graag kijken hoe hun bomen het doen.'

Madelon Oostwoud, auteur Voedselbos

De definitie van een voedselbos

De volgende omschrijving is van Stichting Voedselbosbouw: een voedselbos is een vitaal ecosysteem dat door mensen is ontworpen naar het voorbeeld van een natuurlijk bos met als doel voedsel te produceren. Onderscheidende kenmerken: een vegetatielaag met hoge kruinbomen, minimaal drie andere vegetatielagen en een rijk bodemleven in een robuuste omgeving.

'Daar sluit ik me graag bij aan', zegt Oostwoud. 'Ik hoor vaak dat mensen denken dat een voedselbos voor wildplukken is, maar dat is iets heel anders. Bij wildplukken pak je wat je toevallig tegenkomt, zoals een walnoot of kastanje. Het is misschien toevallig een smakelijke soort, maar het kan ook een melige soort zijn. In een voedselbos is het anders. Je hebt de boom of plant juist gekozen op basis van de kwaliteit en smaak van de opbrengst. Daardoor weet je dat de oogst lekker is.'

Lees verder op pagina 52

COLOFON

Boomzorg wordt 6 keer per jaar in een gemiddelde oplage van 2.250 exemplaren verspreid onder boomverzorgers en boombeheerders in dienst van gespecialiseerde bedrijven en gemeentes. **REDACTIE & COMMERCE** NWST NeWSTories bv, Fransestraat 41, 6524 HT Nijmegen, T 024-3602454, F 024-3602464, www.boomzorg.nl
HOOFDREDACTEUR Hein van Iersel (hein@nwst.nl) **OPERATIONEELMANAGER** Peter Jansen (peter@nwst.nl) **REDACTEURS** Linde Kruese (linde@nwst.nl) Willemijn van Iersel (willemijn@nwst.nl) Nino Stuivenberg (nino@nwst.nl) Karlijn Klei (karlijn@nwst.nl) Sjoerd Rispens (sjoerd@nwst.nl) **VORMGEVING** StudioBont Nijmegen **ADVERTENTIES** Alberto Palsgraaf (alberto@nwst.nl) Rik Groenewegen (rik@nwst.nl) **SALES SUPPORT** Lieke van der Weijde (lieke@nwst.nl) **ABONNEMENTEN** € 84,- per jaar. De abonnementsperiode loopt tot en met 31 december van ieder jaar en uw abonnement zal jaarlijks automatisch worden verlengd, tenzij uw schriftelijke wederopzegging uiterlijk 31 oktober voorafgaand aan de nieuwe abonnementsperiode in ons bezit is. Voor opgave van een nieuw abonnement belt u met (024) 360 24 54. Op alle abonnementen zijn onze leveringsvoorwaarden van toepassing. Deze vindt u op www.boomzorg.nl/pages/8/abonneren

ISSN: 2211-9892

Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze berusten bij Boomzorg c.q. de betreffende auteur. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgever worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, scan, foto-kopie, elektronisch of op welke wijze dan ook. Boomzorg wordt tevens elektronisch opgeslagen en geëxploiteerd. Alle auteurs van tekstbijdragen in de vorm van artikelen of ingezonden brieven en/of makers van beeldmateriaal worden geacht daarvan op de hoogte te zijn en daarmee in te stemmen e.e.a. overeenkomstig de publicatie- en/of inkoopvoorwaarden. Deze zijn bij de redactie ter inzage of op te vragen.

VERDER

- 007 Kort nieuws
- 010 Dick Scholtus (KWH Holland): 'Nematoden vragen om andere spelregels'
- 040 'EPR-bestrijding met nematoden is een effectieve en biologische aanpak, mits goed uitgevoerd'
- 074 Een opleiding die staat als een huis
- 078 Hoofdreductie

boom

Kenniscentrum voor Bomen

Bestrijding kastanjabloedingsziekte

Behoud van kastanjabomen
d.m.v. wamtebehandelingen, in
samenwerking met Wageningen
University & Research.

"METEN IS WETEN"

meer info en demofilm op onze
website

www.boom-kcb.nl/boom-trekproef

www.boom-kcb.nl

+31 (0) 516-441765
info@boom-kcb.nl

Grindweg 11
8422 DM Nijeberkoop

BX 52S EU

SELF FEEDING WOOD CHIPPERS PTO DRIVEN
CAPACITEIT : 127 MM
PK : 18-50 PK/CV
AANDRIJVING : 540-1000 TPM
AFM. AAN ROTOR : 127 X 254 MM
AFM. ROTOR : 630 MM - 56.7 KG
MESSEN : 4
TEGENMESSEN : 1
HOOGTE UITVOER : 1520 MM
AANPIK : CAT. I
CARDAN : MET BREEKHOUT

WALLENSTEIN

Exclusive Distributor
BeNeLux

BECOME A **H**ERO IN YOUR GARDEN

Herco Machinery - België - Tel. +32(0)3.320.98.00
BE 0436.374.294 - RPR Antwerpen, Afdeling Turnhout

Gezocht:

Hoofd Uitvoering

Meerdere ballen tegelijk in de lucht houden is voor jou een koud kunstje. Een dag zonder uitdaging vind je maar saai, je werkt erg oplossingsgericht waarbij je de verschillende belangen in het oog houdt. Nationale Bomenbank is op zoek naar een Hoofd Uitvoering zoals jij! Op operationeel niveau stuur jij diverse interessante projecten aan, waarbij je de grote lijnen blijft bewaken. Je bent namelijk medeverantwoordelijk voor het organisatiebeleid van Nationale Bomenbank. Ook daarom merk je kansen voor Nationale Bomenbank vanuit je natuur op en weet je daarop juist te anticiperen. Je werkt vanuit ons kantoor in Bleskensgraaf.

Interesse?

Ben jij voor ons het geschikte Hoofd Uitvoering? Bekijk de complete vacaturetekst op www.nationalebomenbank.nl/vacatures. Stuur een WhatsAppje, bel tussen 7:00 en 22:00 uur naar 06 18 92 29 23 of stuur je sollicitatie voorzien van CV naar vacatures@nationalebomenbank.nl.

Nationale
Bomenbank

Boomspecialisten

www.nationalebomenbank.nl

Boomtechnisch onderzoek plataan in Gouda

In opdracht van Omgevingsdienst Midden-Holland heeft Treevision onlangs een bomen-effectanalyse uitgevoerd bij een volwassen beeldbepalende plataan op een speelplaats in Gouda. De aanleiding hiertoe is de sanering van de bodem ter plaatse van de speelplaats (en dus rondom de plataan) tot een diepte van 0,5 meter. Het doel van het onderzoek was de opdrachtgever inzicht te geven in de conditie, mechanische kwaliteit en toekomstverwachting van de boom en de impact van de voorgenoemde saneringswerkzaamheden. Op basis van de onderzoeksresultaten is de opdrachtgever geïnformeerd over de te verwachten projectinvloed. Duurzaam boombehoud in combinatie met machinale ontgraving binnen de kroonprojectie tot 0,5 meter diep, bleek, zoals te verwachten, niet zonder meer mogelijk. Er zijn daarom eisen en randvoorwaarden geformuleerd, zodat de benodigde bodemsanering kan worden uitgevoerd en de boom toch duurzaam behouden kan blijven.

Staatsbosbeheer kampt met groot bomentekort

Staatsbosbeheer heeft te maken met een groot tekort aan jong plantgoed. Volgens Lammert Kragt, werkzaam bij de genenbank in Dronten, loopt het tekort tot in de miljoenen. De genenbank zorgt voor het zaad waaruit de bomen van Staatsbosbeheer

groeien. Volgens Kragt is de hoeveelheid zaad het probleem niet, maar zijn er te weinig kwekers die jonge bomen kunnen kweken. Staatsbosbeheer en de provincies willen alleen geconcentreerde plantmaterialen uit de genenbanken gebruiken voor de bossen. Staatsbosbeheer is bezig met het maken van een meerjarenplan om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk kwekers zaad hebben. Kragt wil volgend jaar genoeg zaadjes hebben voor de kwekers. In de periode 2023-2024 zullen de bomen groot genoeg zijn om geplant te kunnen worden in parken en bossen.

Bloembollen tegen de eikenprocessierups

Gemeenten gaan meer inzetten op natuurlijk bestrijding van de overlast veroorzakende eikenprocessierups. Dat bleek onlangs uit een onderzoek van de NOS. Ook Apeldoorn slaat die milieuvriendelijke(re) weg in. De gemeente laat weten onder meer bloembollen in te zetten. Duizenden bollen worden er momenteel in Apeldoorn geplant: van narcissen, tulpen en krokussen tot blauwe druifjes en sneeuwkllokjes. Het planten van deze bloemen is een milieuvriendelijke en duurzame manier om de eikenprocessierups te bestrijden. Althans, dat hoopt uitvoerder Elwin Masselink van de afdeling Beheer en Groen van de gemeente.

Het bloemenmengsel moet insecten trekken waar vogels zoals vinken, mezen, boomklevers en spechten op afkomen. Die lusten de eikenprocessierups immers ook graag. 'Door het vergroten van de biodiversiteit creëren we betere omstandigheden voor de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups', aldus Masselink. Ook de sluipwesp, die eitjes in de rups legt, moet op de bloemen afkomen. Apeldoorn steekt 8000 euro in de bloembollenactie tegen de plaagrups. Of het gaat werken, is natuurlijk nog maar de vraag. Masselink: 'Het is een kwestie van geduld. De resultaten zijn moeilijk meetbaar en er is pas na verloop van tijd iets zinnigs over te zeggen.'

Udenhout levert bosplantsoen voor *tiny forests*

Boomkwekerij Udenhout heeft het bosplantsoen voor *tiny forests* in Rosmalen en Den Bosch aangeleverd. Beide werden aangelegd door basisschoolkinderen.

Het eerste bos werd aangelegd in Rosmalen door 110 leerlingen van de omliggende basisscholen. De leerlingen hebben de naam van het *tiny forest* zelf verzonnen: Klein Bosmalen. In dit dichtbe-groeide, inheems bos ter grootte van een tennisbaan staan 45 verschillende soorten bomen en struiken. In totaal zijn er zo'n 1200 stuks geplant. Dit bos biedt niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het 'buiten-lokaal' over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een aangename en gezonde plek. Eind november staken zo'n honderd kinderen van Kindcentrum De Kameleon in Den Bosch de handen uit de mouwen om een *tiny forest* aan te leggen. Ze werden hierbij geholpen door de gemeente Den Bosch, de IVN-afdeling 's-Hertogenbosch, initiatiefnemers uit Graafsewijk-Noord en IVN Natuureducatie. Het bos ligt aan de Aartshertogenlaan en heet het Jeroen Boschje. Het is het derde *tiny forest* in de gemeente Den Bosch.

Groenadvies Amsterdam bv
zoekt versterking!

VACATURE Groentechnisch adviseur met ervaring

Bevat het Stadsbomen Vademecum geen geheimen voor je?

Zijn dit je competenties?

- enthousiast en leergierig
- werk- en denkniveau HBO
- uitstekende schriftelijke en mondelinge vaardigheid
- kennis van/ ervaring met alles wat groeit en bloeit maar ook begrip van (infra-)techniek
- goede vaardigheid met Microsoft Office
- ervaring met GIS
- geen bezwaar tegen vieze handen
- in bezit van een B rijbewijs

Dan is dit jouw nieuwe baan!

Je onderzoekt buiten en rapporteert mondeling en/of schriftelijk.
Werkgebied: 60% Amsterdam, 30% Noord- en Zuid-Holland, 10% rest van Nederland. Standplaats: Wormerveer.
Werktijden: in overleg. Werkduur: minimaal 36 uur per week. Salaris: goed!

Zie voor meer info over de vacature en ons bedrijf:
www.groenadviesamsterdam.nl
Of bel Bart Stoffer 06 50523935

www.groenadviesamsterdam.nl
info@groenadviesamsterdam.nl
06-50523935

BETROKKEN
FLEXIBEL
DOELGERICHT
BETROUWBAAR

Kies een opleiding!

- Hovenier
- VHG branche-opleiding

Wij bieden je diverse opleidingstrajecten

- BOL/BBL-trajecten
- Modulaire cursussen
- Het levende gebouw
- In-company trainingen
- Diverse korte trainingen voor hoveniers en interieurbeplanters

Informatie en aanmelding:
www.cursussen.helicon.nl/cursusaanbod

www.helicon.nl/mbo/helicon-mbo-eindhoven/
Helicon MBO Eindhoven
Coördinator trainingen en cursussen
William Peters
06 51 36 14 73
w.peters@helicon.nl

helicon.nl

R-top®

Simple, Safe, the Best!

kegelsplijters

stobbenboren

bomenknippers

Bijl
GROENTECHNIEK GALDER

St. Jacobsstraat 1
4855 AK Galder
T: 076 - 561 34 33
E: sales@bijlgroentechniek.nl

WWW.STUMPLANER.COM

Kijk op onze vernieuwde website!

Uw bomen meer (dan) waard!

TREEVISION

BOOMTECHNISCH INGENIEURSBUREAU

Zwanenhof 11 • 3862 LW Nijkerk • 033 24 50 858
06 30 68 60 60 • info@treevision.nl • www.treevision.nl

Nieuwe voorzitter Plantion

René Willemsen is de nieuwe voorzitter van Plantion. Willemsen werd door middel van een stemming verkozen tijdens de algemene ledenvergadering van Plantion. Willemsen, een *Kalanchoe*- en *Calceolaria*-kweker uit Gendt, volgt Jos Kersten op. Kersten vervulde de functie elf jaar. Daarvoor was Kersten twaalf jaar lang directeur bij Bloemenveiling Oost-Nederland. Hij nam direct afscheid op de ledenvergadering. De leden van Plantion gingen ook akkoord met de toetreding van rozen- en hortsiaakweker Mickey Hogervorst uit Stompwijk tot de personele unie van bestuur en de raad van commissarissen. Naast deze veranderingen werd op de ALV onder meer de prognose voor 2019 bekendgemaakt. Plantion gaat uit van 2,3 procent meer omzet in vergelijking met 2018. Na een daling vorig jaar herstelt de bemiddeling zich uitstekend: +6,3 procent. Groencentrum Plantion profiteert verder van de grote vraag naar tuinproducten: +5 procent. De omzet via Plantion Digitale Marktplaats neemt met 10 procent toe. De klokomzet daalt 1,9 procent, maar inmiddels is de dalende lijn omgebogen; in 2020 verwacht Plantion met de klok 3 procent in de plus te eindigen.

Lees hier verder:

www.boomzorg.nl/article/31513/britse-wetenschappers-ontdekken-bomen-die-resistent-zijn-voor-essentaksterfte

Britse wetenschappers ontdekken bomen die resistent zijn tegen essentaksterfte

In een onderzoek van Britse wetenschappers zijn bomen ontdekt die resistent zijn tegen essentaksterfte. Dit kan mogelijk leiden tot het kweken van bomen die niet door de ziekte worden aangetast.

#TRENDING

Meest gelezen op boomzorg.nl

NWST en partners gaan bomen planten in Kenia

NWST gaat samen met zijn content-partners een bijdrage leveren aan stichting Africa Wood Grow in Kenia. Dat heeft hoofdredacteur Hein van Iersel maandag 18 november bekendgemaakt op de Partnerbijeenkomst van NWST.

Lees hier verder:

www.boomzorg.nl/article/31525/nwst-en-partners-gaan-bomen-planten-in-kenia

Ruim duizend bomen moeten wijken voor vijf windmolens

Dat er windmolens zouden komen langs de Oude Maas bij Heinenoord (Zuid-Holland) was bekend. Dat daar bomen voor moesten wijken ook. Uit een aangevraagde kapvergunning blijkt dat het om 1014 bomen gaat.

Lees hier verder:

www.boomzorg.nl/article/31352/ruim-duizend-bomen-moeten-wijken-voor-vijf-windmolens

Dick Scholtus: 'De Phantom Canon 400 kan een luchtsnelheid tot 220 km per uur bereiken en een spuitafstand van 25 tot 30 meter, zoals zichtbaar is op deze foto.'

KWH Holland heeft samen met Koppert Biological Systems en Wolterinck diverse proeven uitgevoerd met meerdere types nevelspuiten. Er is ook gekeken naar de werking van de Phantom Canon 400 bij het spuiten van nematoden in hoge bomen, bijvoorbeeld tegen eikenprocessierups. KWH Holland heeft een track and trace-systeem en een toedoseersysteem op de machine toegepast, wat moet zorgen voor betere nematodendepositie. Eind december zijn de resultaten van de proef bekend.

Auteur: Karlijn Santi Raats

Dick Scholtus (KWH Holland): 'Nematoden vragen om andere spelregels'

De machine van KWH Holland heeft een toedoseersysteem, een speciale nozzle en een track-and-trace-systeem en is getest voor nematodenbestrijding

Nematoden worden gespoten wanneer er nog geen blad aan de boom zit; dit in tegenstelling tot het biologische preparaat BT. Maar het is moeilijker om takjes te raken dan blaadjes. Bovendien zitten de eitjes van de eikenprocessierups aan de uiteinden van kleine takjes, waar de kans op het verschijnen van de eerste blaadjes het grootste is. Scholtus: 'We weten dus dat we de nematoden helemaal door de boom heen moeten blazen naar de top. Er is veel power en precisie nodig om de doelwitten zo effectief mogelijk te bereiken. Daarbij spelen onder meer de hoogte van de boom en windinvloeden een rol. Om te zorgen dat er zoveel mogelijk nematoden levend op de takjes met de eikenprocessierups komen, hebben we de grootste krachtpatser onder de KWH Canon machines doorontwikkeld. Dit is de Phantom Canon 400, een machine die de toepassing van nematoden optimaliseert. Samen met Koppert Biological Systems en Wolterinck hebben we de werking getest nu er nog bladeren aan de boom zitten. We gaan met zijn drieën ook nog een tweede test uitvoeren. Daarbij gaan we fluorescerende stof in eikenbomen spuiten om het spuitpatroon vast te leggen bij verschillende rijomstandigheden en diverse boomhoogten en -klassen. Ten slotte voeren we nog een derde test uit als de bomen kaal zijn. We verwachten dat er verschillende patronen zichtbaar zullen zijn.'

KWH claimt nematoden verder en beter te kunnen spuiten. In december worden de resultaten van de proef bekend

Alternatieve toepassing nematoden

'Bij de toepassing van het biologische preparaat BT willen we een zo groot mogelijke depositie, dus zoveel mogelijk kleine druppeltjes op het blad. Dat kun je bereiken met de lagewaterdruk-niveauspuit en de bekende vliednozzles van KWH Holland', vertelt Scholtus. Maar nematoden vormen volgens hem een uitzondering.

Er volgen nog een tweede test (waarbij kleurstoffen worden gespoten) en een derde test als de bomen kaal zijn

'Nematoden zijn minder gevoelig voor waterdruk, maar des te meer voor rondpompen in de tank. In opgeloste toestand zijn nematoden heel ongelijk verdeeld. Als het nematodenmiddel tien seconden stilstaat, zijn de nematoden al naar de bodem gezonken. Het is heel lastig om ze in beweging te houden. Als je dat wilt bewerkstelligen, moeten ze vaak door de hogedrukpomp heen. Door dit "ompompen" zien we bij KWH ca. 10 tot 15 procent van de nematoden doodgaan, wat overigens niet desastreus is. KWH heeft in eerdere proeven geprobeerd de nematoden in een apart bekertje goed onder controle te houden en bij te mengen, "toe te doseren". Daarmee hadden we een veel effectievere nematodenverdeling. Met andere woorden: er kwamen meer nematoden in de boom terecht en ze waren vrijwel allemaal levend.'

Toedoseersysteem

Voor de bestrijding in kassen beschikte KWH Holland al over een 'toedoseersysteem'. Scholtus: 'Dit systeem hebben we op een KWH Holland-nevelkanon gebouwd. Het toedoseersysteem bestaat uit een klein tankje met middel en een mixertje. Een doseerpomp koppelt het tankje met middel aan een venturi, waar het middel met nematoden toegedoseerd wordt aan de spuitnozzle. In de grote tank zit alleen nog schoon water. Bij de laatste proeven hebben we het toedoseersysteem met Koppert Biological Systems getest. De resultaten worden bekend in december.'

De machine

De proef van KWH Holland met Koppert Biological Systems en Wolterinck werd uitgevoerd met de Phantom Canon 400. Deze machine spuit een gemengde stroom van lucht en een water, waarmee plagen in bomen kunnen worden bestreden. Scholtus: 'De luchtsnelheid bedraagt 220 km per uur. De machine bestaat grofweg uit een kanon met daaronder een ventilator. De ventilator brengt de lucht met veel snelheid en massa de boom in. Aan het uiteinde van het kanon zit een speciaal ontwikkelde nozzle, waardoor grote druppeltjes mee

de boom in worden geblazen. De Phantom Canon 400 beschikt over straalgagertechniek. Dat betekent dat de ventilator in de machine druk uitoefent op de lucht in het spuitkanon. De lucht in de buis wordt als het ware samengeknepen om meer snelheid te krijgen. Daarom is de kop van de machine eerst cilindrisch en daarna wat kleiner. In de kop zit een cone, een soort dop, waarmee de snelheid nog verder wordt verhoogd. De Phantom Canon 400 kan hiermee een luchtsnelheid tot 220 km per uur bereiken en een spuitafstand van 25 tot 30 meter. Het geeft een soort vlameffect. De luchtstroom blijft langer bij elkaar doordat hij in de kanonbuis wordt samengeknepen. Hij verwaait dus pas op een later moment dan normaal, na het spuiten. Deze gebundelde luchtstroom is nodig om over een grote afstand en met grote precisie nematoden in de top te kunnen afzetten.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31275/nematoden-vragen-om-andere-spelregels

Phantom Canon 400-boomspruit

Meer groen, dát moeten we doen

Zo luidde de boodschap op de achtste Boom Innovatie Dag met als thema 'Groen = poen'

Het was fris bij Boomkwekerij Udenhout, waar op de ochtend van 24 oktober de groenwerkers uit heel het land – en iets daarbuiten – binnendruppelden om de achtste Boom Innovatie Dag bij te wonen. De bijeenkomst stond in het teken van 'Groen = poen', om de waarde van bomen in onze veranderende toekomst te onderstrepen. Want, zoals dagvoorzitter Lieven van de Genotten het publiek later toe zou zingen, 'we warmen op, dát is gewis'.

Auteur: Karlijn Klei

Met koffie of thee in de ene en een worstenbroodje in de andere hand, nemen de bezoekers plaats in de ruime hal van Boomkwekerij Udenhout. 'Goedemorgen', spreekt hoofdredacteur Hein van Iersel. 'Welkom op deze achtste Boom Innovatie Dag. Het belooft een interessante te worden.' Na een korte introductie van Van Iersel krijgen ook dagvoorzitter Lieven van de Genotten, minister openbare inrichting van Brussel, en Martien Mantje, directeur van Boomkwekerij Udenhout, het woord. 'Er is veel meer uit groen te halen', spreekt Mantje de zaal toe. 'We moeten het meer gaan waarderen en dat kunnen we vandaag doen door veel met elkaar te praten.' En zo geschiedde.

Zijn we wel écht voor groen?

'De meeste klachten die wij binnenkrijgen, gaan over bomen', vertelt Van de Genotten de zaal. 'De topper', voegt ze met een ondeugende glinstering in haar ogen toe, 'is een inwoner die tot aan de Europese Raad heeft geprocedeerd om een woning te krijgen met binnen een straal van 500 meter gegarandeerd géén bomen of struiken boven de 1,75 meter. Waarom? In verband met zijn eekhoornfobie – ja. Uiteindelijk zijn we als stadsgewest maar zijn therapiekosten gaan betalen. Dat was goedkoper dan procederen.' Het verhaal mag dan op zijn minst iets aangedikt zijn, het schetst

mooi het punt waar de dagvoorzitter heen wil. 'Iedereen denkt en roept groen te willen zijn, maar in wezen zijn we het niet.'

Groen aanleggen is dan ook niet zomaar iets. 'Ik ben voor groen, voor bomen; ik zou alleen niet wéten hoe ik het in mijn stadsgewest zou moeten oplossen', geeft Van de Genotten toe. 'Daarom ben ik, net als jullie, vandaag hier: om het een en ander op te steken over bomen.' Een viertal interessante groendenkers droeg daaraan bij. De eerste daarvan was de Duitse dendroloog Klaus Körber. Nederlands spreekt hij niet, maar dat maakte zijn boodschap niet minder duidelijk.

Droog, droger, droogst

Körber is docent dendrologie aan het *Bayerische Landesanstalt für Weinbau und Gartenbau* (LWG) en werkt al meer dan twintig jaar met bomen. Ook is hij initiatiefnemer van *Stadtgrün 2021*, een project waarin onderzocht wordt welke boomsoorten het weerbaarst zijn tegen het veranderende klimaat in onze steeds warmer wordende steden.

'Jullie wonen in een waterparadijs', begint

Körber zijn betoog. 'In ieder geval in vergelijking met Beieren, waar ik woon. Dat is een soort woestijn. We hebben droge zomers én droge winters. Als het regent, is het gras wel groen, maar daaronder is het droog. En het wordt almaar droger.' Ten zuiden van de Donau valt het nog wel mee met de droogte, vertelt de dendroloog, maar daarboven ziet het er somber uit. 'De afgelopen zomer was voor planten en bomen in Beieren de ergste aller tijden. Zon, zon, zon. Een volle maand was het warmer dan 30, soms wel 40 graden Celsius. Dat is nog nooit eerder gebeurd.' Körber vergelijkt de situatie met hoge koorts. 'Als je 42,9 °C koorts hebt, is het gedaan met je. Dat is bij bomen net zo. En bij de hitte van de afgelopen tijd loopt de temperatuur van bomen op tot 48 °C.' Water en schaduw maken daarbij het verschil tussen leven en dood. Met water kunnen bomen zichzelf koelen – 'Een auto houdt het zonder genoeg koelvloeistof óók niet lang vol', is de vergelijking die de dendroloog trekt – en schaduw beschermt de kwetsbaarste delen van de stam tegen de gloeiend hete zonnestralen. Zo kan het afschermen van de stam, of het wit verven ervan, de interne temperatuur al met 5 °C doen dalen. Water is een (groter) probleem, in ieder geval in Beieren, vertelt Körber. Want met die torenhoge temperaturen is ook het gebrek aan water groot. 'In Beieren hebben we maar 330 liter water per jaar', vertelt Körber het publiek. 'En dat terwijl er wekelijks 100 liter voor bomen beschikbaar moet zijn.' Kortom: er is tegenwoordig minder water beschikbaar, terwijl de bomen juist meer nodig hebben. En alsof dat nog niet genoeg is, zijn de bomen, verzwakt door de extreme droogte, ook nog gevoeliger voor plagen en ziekten. Dus hoe verder? 'We moeten veel meer investeren in het planten van meer van de *juiste* bomen, op de *juiste* plek en de *juiste* manier',

stelt Körber. Specifiek bomen die met deze temperatuurstijging kunnen omgaan. Want het klimaat verandert dusdanig dat bomen die het vroeger prima deden, het nu vaak niet meer uithouden. Die bomen moeten door kwekers goed worden voorbereid, vervolgens correct worden aangeplant en daarna goed onderhouden. 'Het kost tijd en geld om onze steden te vergoeden, maar we kunnen er niet omheen. We moeten het probleem samen aanpakken', besluit de dendroloog, 'voor de toekomst.'

Groen in zicht

Na het betoog van Körber is het tijd voor de eerste pauze. Waar binnen het rumoer weer aanzwelt, kopjes worden bijgevuld, de bezoekers een blik werpen op de groenprojecten die de *Wall of Fame* sieren en voorzichtig rond de Groene Keet schuifelen op zoek naar een van de groenexperts, is buiten de Demo-Doe-Dag in volle gang. Machines van allerlei vormen en maten staan buiten op het plein tentoongesteld en een scala aan versnipperaars tonen wat ze waard zijn door korte metten te maken met dikke bundels groenafval. Als de bel luidt, is het tijd voor de tweede spreker: Joost Verhagen, directeur van Cobra Groeninzicht. 'Het weer wordt extremer', spreekt Verhagen de zaal toe. 'Extreem heet, extreem droog, extreem nat.' Om deze gevolgen van de klimaatverandering te bestrijden, zal er meer groen moeten worden aangeplant. 'Bomen verkoelen namelijk de omgeving, reinigen de lucht, bevorderen de waterhuishouding en hebben een positieve invloed op de biodiversiteit én onze (geestelijke) gezondheid.' Na een korte inleiding over Cobra neemt Verhagen het publiek in sneltreinvaart mee door de 'wondere wereld' van *remote sensing* – meetmethoden waarbij metingen op (grote) afstand gedaan worden aan de hand van luchtfoto's en satellietbeelden – en de *big*

green data die daaruit volgen. 'Nederland heeft pakweg 100 miljoen bomen', vertelt Verhagen. 'In de BomenMonitor proberen we ze allemaal zo goed mogelijk op de kaart te zetten, zowel letterlijk als figuurlijk.' Aan de hand van die luchtfoto's en satellietbeelden kan niet alleen bepaald worden hoeveel bomen er in een bepaalde regio staan, maar ook bijvoorbeeld hoe groot ze zijn en wat hun boomkroonoppervlakte is. 'Bij het maken van dat boomkroonbestand houden we "afvaldata" over', vervolgt Verhagen. Niet écht afval, blijkt, want uit die data kunnen andere interessante zaken worden afgeleid, zoals de mate van verstening en de oppervlaktetemperatuur. 'Nu leek het Hein een leuk idee om met al die data samen iets toe doen', vertelt de directeur. Het resultaat van die samenwerking is de City Tree Index, waarin te zien is hoe groen de Nederlandse steden zijn. Steden worden steeds groter en de hoeveelheid verhard oppervlak neemt daarmee toe. Dat is funest, laat Verhagen zien. 'We hebben over meerdere jaren hittestresskaarten gemaakt, om te laten zien wat groen en verstening met hitte doen. Lang verhaal kort: groen verkoelt, verstening verwarmt.' Vooral de kaart van de verstening van tuinen in nieuwbouwwijken heeft impact op het publiek. Knalrood is de kaart. Dat betekent verstening, heel veel verstening. 'De wereld wordt warmer', benadrukt Verhagen. 'In stedelijke gebieden kan het wel 10 tot 12 °C warmer worden dan in de landelijke eromheen. Maar wij kunnen aan de knoppen zitten.' Waar beginnen we? 'Daar waar de vergroeningsnood het hoogst is', zegt Verhagen. 'Door al deze kaarten te combineren, kunnen we snel de probleemgebieden aanwijzen en daar ingrijpen.'

Tree Paper 2019

Als afsluiter van zijn lezing presenteert

Maarten Wittens

Klaus Körber

Darius Reznak

HEMOS
Machinebouw bv

HYDRAULISCHE STOBBERFREZEN TOT 450PK

www.hemos.nl Info@hemos.nl 06 46602500

Ben jij buitengewoon in buiten?

Stoomt door jouw aderen bladgroen in plaats van bloed? Kun jij uren bomen over jouw vak en ben je niet bang om 'hogerop te klimmen'?

deejkgroep.nl/vacatures

Verhagen een aantal gemeenten die in de City Tree Index als groenste naar voren kwamen. Zo heeft Apeldoorn de meeste bomen, Ede de meeste bomen per inwoner, Enschede de meeste grote bomen, Alphen aan de Rijn de minste versterking en Rotterdam de groenste schoolpleinen. Alle data over het groen in steden van de 32 gemeenten van Nederland met meer dan 100.000 inwoners (zie kader), werden gebundeld in de Tree Paper 2019. En die moest natuurlijk uitgereikt worden. Verhagen overhandigde het eerste exemplaar aan Kees van Ham van de gemeente Tilburg. Volgend jaar is het boekje er weer; dan kunnen we zien welke gemeente het hardst met vergroening bezig is.

Groen in de stad

Natuurinclusief bouwen, dat is het thema van de derde lezing van de dag. Maarten Wittens,

ontwikkelaar bij Ballast Nedam Development, vertelt: 'In 2017 hebben we de zeventien duurzaamheidsdoelen van de VN ondertekend. Daarmee proberen we de wereld een stukje beter te maken.' Want ook Ballast is zich bewust van de klimaatproblemen. 'Regenbuien worden steeds heviger, net als droogte en oververhitting. Daar moeten we echt iets mee.' Wittens vertelt over een aantal projecten waarbij omgaan met die klimaatproblemen hoog in het vaandel staat. 'Wij staan voor een aangename en gezonde leefomgeving. We willen energiezuinige woningen maken van zoveel mogelijk circulaire en onderhoudsarme materialen. We proberen natuurinclusief te zijn door meer groen in de projecten te brengen én ze klimaatadaptief te maken.' Naast de waarde van groen voor onze toekomst, is groen in de woningbouw ook letterlijk poen, vertelt Wittens. Mensen wonen immers liever in groene dan grijze wijken. Daarmee gaat de waarde van deze wijken omhoog.

Een van de projecten met 'groen voorop' staat in Maastricht, waar Ballast Nedam met anderen een tweelaagse tunnel aanlegde om de A2, die de stad doorkliefde, te vervangen. 'Zo is er veel meer ruimte', vertelt Wittens, 'voor mensen en voor passend, divers groen.' Een ander natuurinclusief woonproject is het Berckelbos in Eindhoven. 'We zijn begin 2000 begonnen met de gebiedsontwikkeling van deze voormalige sportvelden.' Leuk is dat bomen die al aanwezig

waren, in het project zoveel mogelijk behouden zijn. 'We hebben de waardevolle, grote bomen meegenomen in het nieuwe stedenbouwkundige plan en aangevuld met nieuw groen.' Behalve met groen probeert Ballast ook rekening te houden met de dieren in de omgeving. 'Zo gebruiken we neststenen voor vogels', vertelt Wittens. Dat doen we onder meer in samenwerking met de Vogelbescherming, die ons adviseert over waar we ze het best kunnen plaatsen, welke het best zijn enzovoort.' Kortom, besluit Wittens: 'We brengen graag groen terug in wijken.'

Groen in het DNA

Na een welverdiende lunch, waarbij de groenwerkers een recordaantal broodjes bal wegwerkten, is het tijd voor de laatste spreker. De Roemeense Darius Reznec, partner en ontwerper bij landschapsarchitectenbureau Karres en Brands, wil landschap in het DNA van de stad hebben. Groen niet als *afterthought*, maar op de eerste plaats. Hiervoor blik de landschapsarchitect terug naar vroeger. 'Oude steden werden gebouwd met en vanuit het bestaande landschap. Maar met de autorevolutie van een aantal decennia geleden veranderde dat.' Steden werden steeds meer rond infrastructuur gebouwd, vertelt Reznec. Nu wordt groen als allerlaatste aangelegd, op plekken waar na alle plannen nog een beetje ruimte over is. 'Groen is een nagedachte. En dat terwijl het onze redder moet zijn. Dat is gek', vindt de landschapsarchitect. Het moet andersom: *life, spaces, buildings*, zoals op het scherm achter Reznec te lezen is. 'Andersom werkt niet.'

Hoe het dan wél moet, vertelt Reznec de zaal ook. Dat doet hij aan de hand van een project waarmee hij bezig is: het havengebied HafenCity, een stadsdeel van het Duitse Hamburg. 'De vraag was: hoe moeten we hier

Kees van Ham van de Gemeente Tilburg neemt 1ste TREE PAPER 2019 in ontvangst van Joost Verhagen

Joost Verhagen

Martien Mantje

BESTE PRESTATIES; MINSTE SLIJTAGE

OREGON Speedmax XL .404

Het complete systeem voor Harvesters met ketting, geleidereail en tandwiel

De voordelen van de Oregon SpeedMax .404

- ✓ Betere prestaties en minder slijtage
- ✓ Systeem met geleiderail, tandwiel en ketting ook afzonderlijk bruikbaar
- ✓ Verhoogde zaagsnelheid door bredere en meer stabiele geleiderail
- ✓ De 19HX zaagketting beschikt over agressievere beitels die nog hogere prestaties garanderen

OREGON is verkrijgbaar bij: Stierman De Leeuw

Woudhuizermark 79 • 7325 AC Apeldoorn • Nederland • 31 (0)575 59 99 99 •
info@stiermandeleeuw.nl • www.stiermandeleeuw.nl

vanuit het landschap iets bouwen?’, licht de landschapsarchitect toe. Hiervoor maakten hij en zijn collega’s een plan voor de stad in 2030 – een klimaatbestendige plek met water, bodem en groen als uitgangspunt. Het complete plan behelst ongeveer 1.000.000 m² voor wonen, werken, winkelen, openbare functies en recreatie. ‘We willen veel groene, nieuwe parken en straten bouwen via een nieuw logistiek systeem’, vertelt Reznick, terwijl hij de zaal foto’s van het masterplan laat zien. ‘Straten worden openbare, groene ruimtes en mobiliteit wordt groter dan infrastructuur. Veel meer ruimte voor de mens, veel minder voor de auto.’

De zaal is enthousiast over het verhaal van de architect. ‘Maar!’ zegt hij, terwijl hetzelfde woord op het scherm te zien is. ‘Dit bleek allemaal niet mogelijk te zijn. Het bleek juridisch niet haalbaar.’ Niet parkeren, bijvoorbeeld, een van de plannen voor HafenCity, mag wettelijk gezien eigenlijk niet. ‘Er zijn heel veel regels voor, waarvan sommige honderd jaar oud. Maar,’ vraagt de architect zich hardop af, ‘heeft het zin om de regels van zo lang geleden aan te houden terwijl de werkelijkheid nu zo anders is?’

Het project is een soort pilot geworden. ‘Het wordt een manier om nieuwe regels en ontwikkelingen te testen. Tuinieren op een schaal van 100 hectare. We gaan nu een negenjarig traject in om te kijken hoe we dit plan kunnen realiseren.’ ‘Dus,’ vat de dagvoorzitter voor het publiek samen, ‘het wiel opnieuw uitvinden terwijl je aan het rijden bent, in de hoop dat wat goed is, mag blijven?’ ‘Ja, eigenlijk wel,’ lacht Reznick.

En dan zit de achtste Boom Innovatie Dag erop. Van de Genotten trekt de ukelele om er met een grappig doch ietwat ernstig lied – het gaat immers over klimaatverandering – een eind aan bijeenkomst te breien. ‘We warmen op, dat is gewis, gewis, gewis,’ luidt het refrein, ‘maar vandaag is het wel fris’. Na een welverdiende borrel gaat het publiek op huis aan, om daar ongetwijfeld de nieuwe inzichten omtrent de waarde van bomen in onze veranderende steden te overpeinen.

De volgende, negende Boom Innovatie Dag zal in oktober 2020 plaatsvinden. Het onderwerp: ‘Bomen inspireren’. Voor meer informatie: kijk op boominnovatiedag.nl.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31776/meer-groen-d?t-moeten-we-doen

TREE PAPER 2019

De Tree Paper 2019, gemaakt door vakblad Stad + Groen en Cobra Groeninzicht, bevat een overzicht van het groen in de 32 Nederlandse gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. De focus ligt op bomen, want die spelen een cruciale rol in de strijd tegen het veranderende klimaat.

Ze koelen, zuiveren, bevorderen de waterhuishouding en hebben een positieve invloed op de biodiversiteit en onze gezondheid. Voor elke gemeente werd het aantal bomen, het aantal bomen hoger dan 18 meter en het boomkroonoppervlak bepaald. Ook werd berekend in welke mate de bomen jaarlijks CO₂ opnemen en hoeveel ze er totaal van hebben vastgelegd, wat ze aan fijnstof afvangen en hoeveel liter hemelwater ze met hun bladerdaken bufferen. Ten slotte werd ook de mate van versterking, hittestress en de hoeveelheid groene tuinen vastgesteld.

Een echte winnaar is in de eerste editie van de Tree Paper 2019 nog niet aangewezen. Het uiteindelijke doel van het boek is om inzichtelijk te maken welke gemeente erin geslaagd is om zijn hoeveelheid groen werkelijk te laten stijgen. Kortom: welke gemeente bouwt het hardst aan de weg van de vergroening? Het doel is om elk jaar een Tree Paper uit te brengen, zodat die vergroeningsprestaties in beeld worden gebracht.

Interesse in de Tree Paper 2019? Mail naar lieke@nwst.nl.

Boomrooierij Weijtmans: meer dan bomen rooien

Boomrooierij Weijtmans bestaat al vanaf 1800 en is al zes generaties lang actief in het rooien van bomen. Het bedrijf is nog altijd volop in beweging, met een gezonde kijk op de toekomst.

Inmiddels is Boomrooierij Weijtmans nationaal en internationaal actief en heeft het bedrijf meer dan 35 medewerkers in vaste dienst. Naast goed opgeleide boomrooiers, chauffeurs en machinisten beschikken zij over elf European treeworkers en drie tree technicians, om te verzekeren dat elke rooi- en snoeiklus een honderd procent tevreden klant oplevert. Voor het gewenste eindresultaat voorzien de tree technicians u van goede adviezen. Daarnaast wordt gewerkt met een vaste groep zzp'ers van vijftig personen. Met zo'n flexibel aantal medewerkers kan het werk ook tijdens het broedseizoen in goede banen geleid worden. Tevens zijn er twee treeworkers in opleiding werkzaam. Weijtmans is een gecertificeerd leerbedrijf en leidt mensen op. Zo blijft deze

boomrooierij investeren in de toekomst en laat ze zien dat ze meer doet dan alleen bomen rooien.

Voorop in Nederland

In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen werkt Weijtmans samen met sw-bedrijven ten behoeve van *social return*. Weijtmans is de eerste boomrooierij in Nederland die de CO2-footprint-trede 3 heeft behaald. De voertuigen hebben een Euro VI-motor en voor inzet in de binnenstad beschikt het bedrijf over *silent* uitgevoerde Euro VI-auto's.

Uniek in de Benelux zijn de telescoopkranen van Weijtmans. Dit zijn doordachte en innova-

In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen werkt Weijtmans samen met sw-bedrijven ten behoeve van *social return*

de gemeente Tilburg, om burgers en instanties te betrekken bij ontwikkelingen en uitvoeringen in bosgebieden. Met deze gezonde blik op de toekomst profileert Weijtmans zich als een vooraanstaand speler op het gebied van bosbeheer.

Boomrooierij Weijtmans is gecertificeerd iepen- en kastanjeverwijderaar. Als u uw zieke of aangetaste bomen op de juiste manier door Weijtmans laat verwijderen en verwerken, is verdere verspreiding van ziektes te voorkomen. U kunt Weijtmans ook inschakelen voor controle op *Massaria* (bij platanen) en voor het verwijderen van kastanjes met bloedingsziekte. Nadat een boom gerooid of gekapt is, is het werk nog niet gedaan. Wat achterblijft, zijn de boomstronk en wortels, ook wel de stobben genoemd. Boomrooierij Weijtmans heeft de juiste apparatuur om boomstronken afdoende en efficiënt te verwijderen.

Ook kunt u er terecht voor het afvoeren van snoeihout, blad en stamhout. Verder bent u er aan het juiste adres voor de inkoop van (stam) hout langs wegen, voor koop op stam uit bospercelen en voor de verkoop van hout. Boomrooierij Weijtmans investeert ook in een economische toekomst, de *biobased economy*, onder andere door houtchips te leveren aan

lokale centrales voor de ontwikkeling van groene producten.

De opdrachtgevers van Boomrooierij Weijtmans zijn particulieren, bedrijven, instellingen, gemeentes en de provinciale en landelijke overheid.

Boomrooierij Weijtmans is een SBB-gecertificeerd opleidingsbedrijf. Zo blijft men op de hoogte van de nieuwste inzichten en werkmethoden. Ook is Weijtmans ErBo-erkend en VCA**-NEN-, ISO 9001-, PEFC-, FSC- en Groenkeur-gecertificeerd.

Wilt u zekerheid en het voordeel van professioneel opgeleide medewerkers met jarenlange ervaring, dan hoeft u niet verder te zoeken. Natuurlijk komt Boomrooierij Weijtmans graag bij u langs om ter plaatse de situatie en eventuele obstakels vakkundig te beoordelen.

**BOOMROOIERIJ
WEIJTMANS**

www.boomrooierijweijtmans.nl

Boomrooierij Weijtmans BV
Handelsweg 18
5071 NT Udenhout
Tel. 013-511 1483
Fax 013-511 4373
algemeen@weijtmans.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31665/boomrooierij-weijtmans-meer-dan-bomen-rooien

tieve boomrooimachines, waarmee men tot een hoogte van 32 meter takken kan vastpakken en afzagen. Zo kan één man de complete boom, in delen of in zijn geheel, veilig en gecontroleerd rooien zonder klimmers. Zien is geloven!

Meer dan bomen rooien

Boomrooierij Weijtmans organiseert boscafé's in

Zo kan één man de complete boom, in delen of in zijn geheel, veilig en gecontroleerd rooien zonder klimmers

Versnipperen en hakselen: waarom het ene of het andere?

‘Je moet wel weten wat het verschil is’

In deze special over versnipperaars en hakselaars komen verschillende machines aan bod, voor een eveneens uiteenlopende doelgroep. Afhankelijk van de gebruiksfrequentie, de werkzaamheden, het houtaanbod en natuurlijk de persoonlijke voorkeuren, kan de particulier, hovenier of boomverzorger kiezen uit een brede range aan versnipperaars en hakselaars. Zo groot is het aanbod niet altijd geweest.

Auteur: Heidi Peters

Versnipperaar of hakselaar, de keuze is enorm. Er zijn kleinere machines voor de particulier en er is een ontwikkeling naar elektrisch. Maar: versnipperen en hakselen, wat is dat nou eigenlijk? Is dat hetzelfde of toch niet?

Snipperen of hakselen, wat is wat?

De termen versnipperen en hakselen worden vaak door elkaar gebruikt, net als de Engelse benamingen *chipper* en *shredder*. Maar de machines, de technieken en dus ook het resultaat dat uit de machine komt, zijn niet hetzelfde. Robert Bleeker, werkzaam bij De Wild, legt het nog eens uit: ‘Op dit gebied is bewustwording nodig. Wij merken dat veel hoveniers het verschil en het systeem niet begrijpen. Snipperen en hakselen is niet hetzelfde. Een

hakselaar, ook wel shredder genoemd, snijdt de vezel in de lengterichting. Elke keer wanneer het mes neerslaat, splijt je de vezelstructuur open. Een versnipperaar of chipper slaat dwars op de vezel en snijdt de tak in stukjes van – bij onze machines – een centimeter.’

Bij chips of snippers blijft de vezel intact. De snippers kunnen als bodembedekker gebruikt worden in de tuin. Het onkruid blijft eronder, er is meer zuurstof in de bodem en daardoor ontstaat een beter micro-organisch systeem met bacteriën en schimmels.

Het positieve van hakselen is dat het gehakselde hout snel composteert. Het ontbindt veel sneller en stimuleert het bodemleven en de biodiversiteit.

8 min. leestijd

Van groot naar steeds kleiner

Hindry Bos, zelfstandig boomverzorger, en Menno Plooi van Jo Beau signaleren de laatste jaren een groeiend aanbod van kleinere versnipperaars, niet alleen voor de professional, maar ook voor de particulier. Hindry Bos: 'Een paar jaar geleden waren er niet zoveel kleine machientjes. Qua ergonomie en veiligheid zijn ze veel beter geworden. Wat dat betreft, is er veel ten goede veranderd. Vroeger waren hakselaars en snipperaars altijd zwaar en log en uitgerust met een vlieg wiel waar twee of drie messen in zaten. Nu heb ik een machine met het hakbijlprincipe waarmee het mes de takken op 45 graden klieft. Dankzij dit systeem is mijn hakselaar lichter en compacter, en toch heeft hij een redelijke capaciteit om veel hout te kunnen verwerken.' Marc Reuter van C. van der Pols & Zn. BV ziet die toename van kleinere machines ook: 'De hovenier heeft steeds vaker een klein versnipperaartje met een capaciteit van zes centimeter om zelf hout te kunnen versnipperen.'

Aanhanger of zelfrijdend

De keuze voor een machine op aanhangwagen of een zelfrijdende uitvoering hangt af van de werkomgeving waarin de hovenier aan de slag gaat. Is de groenvoorziener vooral aan het werk in openbaar groen, in parken, langs wegen of in industriezones, dan is een versnipperaar op aanhangwagen uitermate geschikt. Op dergelijke plaatsen kan de machine eenvoudig naast de snoeiplaats geparkeerd worden en kunnen snippers in berm en of plantsoenen worden geblazen. In dit soort situaties moeten machines regelmatig over enkele honderden meters worden verplaatst, wat eenvoudig en snel gaat met een getrokken machine. 'Maar is de tuinaannemer overwegend aan de slag in particuliere tuinen, dan is een zelfrijdende machine de betere keuze', zo stelt Frederic Lietaer van Eliet. Eliet is de uitvinder van de zelfrijdende versnipperaar en Frederic Lietaer is al meer

dan 25 jaar een vurig pleitbezorger van dit concept. 'Toen we in 1994 de eerste compacte zelfrijdende hakselaar op de markt brachten, was dit een revolutie. Het duurde enkele jaren om tuinaannemers uit hun vaste gewoontes los te weken en hen van de voordelen te overtuigen: met een zelfrijdende hakselaar kun je immers door smalle doorgangen in de tuin naar binnen rijden, tot vlak bij de plaats waar het snoeiafval moet worden versnipperd. Dit bespaart tijd en energie, want de takken hoeven niet eerst naar de versnipperaar gebracht te worden.' Zelfrijdende machines zijn bij voorkeur compact en wendbaar, zodat ze door een deuropening tot op de werkplek kunnen komen. Ze moeten ook licht zijn, zodat ze geen schade veroorzaken of sporen nalaten, maar toch de nodige stabiliteit verzekeren op hun smalle wielbasis. Een bijkomende flexibiliteit van zelfrijdende hakselaars is dat ze compact te transporteren zijn op een aanhangwagen of in een bus. Vanuit logistiek oogpunt biedt dit de hovenier of boomverzorger een voordeel, vooral wanneer er snippers afgevoerd moeten worden. De snippers kunnen bij de versnipperaar op de aanhangwagen, waardoor een extra voertuig of rit wordt uitgespaard. Frederic: 'Dankzij de vele voordelen van zelfrijdende machines is hun populariteit gegroeid en is ook het aanbod op de markt de laatste jaren toegenomen.'

Veiligheid en aansprakelijkheid

Alle machines die in Europa worden gebouwd of geïmporteerd en vervolgens verkocht, moeten een CE-markering hebben. Deze markering geeft aan dat de machine voldoet aan de wettelijke eisen op het gebied van veiligheid, milieu en gezondheid. Deze markering is verplicht in alle landen van de Europese Economische Ruimte (EER), maar is feitelijk een eigen verklaring van de fabrikant of importeur, zonder keuringsverplichting. Hiermee neemt de importeur binnen de EER de verantwoordelijkheid op zich voor de veiligheid van de machine. Toetsing van deze veiligheid kan op elk moment worden gedaan door de landelijke wareninspectie. In de praktijk wordt zo'n controle echter slechts uitgevoerd indien er sprake is van een ongeval. Om consensus over het veiligheidsniveau te bereiken, werden hierover richtlijnen vastgelegd in een specifieke EN-norm voor versnipperaars. Fabrikanten kunnen hun machines laten auditen op veiligheid door een extern geaccrediteerd bureau, bijvoorbeeld TÜV. Het certificaat dat de keuringsinstantie afgeeft, is een bevestiging van conformiteit.

Als een machine alleen een CE-markering heeft en er vindt een ongeval plaats, dan ligt de bewijslast voor conformiteit bij de leverancier. De rechter vraagt dan waarom met zijn machine een dergelijk ongeval mogelijk is. Voldoet de

'Snoeien doet bloeien'

Jo Beau M500 hakselaar

machine aan de EN-normering en is hij gecertificeerd, dan ligt de bewijslast bij de gebruiker: hoe heeft die de machine gebruikt waardoor dit ongeval kon plaatsvinden? Dit is een belangrijk verschil, ook voor de verzekering.

Naar aanleiding van een aantal ongevallen, een paar jaar geleden, werd de EN-veiligheidsnorm voor versnipperaars aan een revisie onderworpen. De veiligheidsvoorschriften met betrekking tot de invoerhoogte, de veiligheidsafstanden, de vorm van de invoertrechter en ook de werking en plaatsing van de veiligheidsvoorziening werden herzien en scherper gesteld. Zo is een aantal bouwvormen uit het verleden heden ten dage door deze norm uitgesloten. De nieuwe eisen hebben fabrikanten ertoe aangezet hun machines te herzien, waardoor de versnipperaars nu een stuk veiliger zijn. Maar ondanks de strengere veiligheidsvoorschriften blijven versnipperaars gevaarlijke machines en zal er steeds een restrisico zijn dat niet kan worden afgedekt. Bovendien is het gedrag van de gebruikers soms onvoorspelbaar en roekeloos. Vooral bij oudere machines moet men waakzaam zijn en wordt een zekere vakkennis verwacht om met de machines te kunnen werken en ongevallen te vermijden.

In november 2019 nog raakte een vrouw in België zwaargewond toen zij, vermoedelijk aan haar kleding, in een versnipperaar werd gesleurd. (https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20191113_04715034)

In de arbo-catalogus van Stigas worden aanbevelingen gegeven, zoals: voer snoeihout in en trek het niet terug, gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen, laat de versnipperaar nooit onbeheerd draaien en controleer voor het gebruik de werking van de veiligheidsvoorziening. Sinds de normrevisie worden extra stopknoppen of een veiligheidsbeugel vereist, evenals een extra plastic of rubber gordijn bij de invoertrechter tegen het wegspatten van houtsplinters die teruggeworpen worden. 'Ook op het vlak van geluidsemissie en ecologie staan de ontwikkelingen niet stil,' voegt Frederic Lietaer toe. 'Zo zijn reeds machines uitgerust met de optie om automatisch terug te schakelen naar stationair draaien als er geen hout wordt ingevoerd. Wanneer opnieuw beweging voor de invoertrechter wordt waargenomen, gaat de machine weer naar vol gas.'

Marc Reuter van C. van der Pols & Zn. BV

Invoerrol of zwaartekracht

Sommige machines werken op basis van de zwaartekracht, in combinatie een bepaalde positionering van de messen. De messen trekken, aangemoedigd door het gewicht van het hout, de takken naar binnen om ze te verwerken. Andere versnipperaars en hakselaars hebben een invoerrol met tanden, die ook het hout naar binnen trekken. Boomverzorgers Hindry Bos geeft vanwege de ergonomische aspecten de voorkeur aan het laatste: 'Zolang de messen scherp zijn, werkt het prima. Wanneer dat minder wordt en je moet gaan aanduwen, voel je die trillingen in je armen. Dat is fysiek minder fijn en werkt vermoeiender.'

Wat gebeurt er met de snippers?

Versnipperaars zijn in hoofdzaak geschikt voor het verwerken van hout. De houtige snippers zijn relatief uniform en blokvormig. Deze gelijkvormige snippers worden vaak gebruikt als sierbodembedekker. Door de gladde snijvlakken van de snippers breken ze traag af. Als bodembedekker vormen ze een soort deklaag, die de groei van onkruid afremt en snelle verdamping van bodemvocht tegengaat.

Chips van een versnipperaar die hoofdzakelijk uit hout bestaan en dus een hoge calorische waarde hebben, gaan naar biomassacentrales of worden gebruikt voor het maken van pellets voor houtkachels. Biomassacentrales zien de snippers graag komen. Volgens Marc Reuter wordt hout dat bedoeld is om op te stoken zo goed betaald, dat aannemers dit werk graag

voor gemeenten uitvoeren. Marc: 'De trend is inmiddels wat gestabiliseerd, maar een jaar of tien geleden zagen we de verwerkingscapaciteit van de aannemerswereld stijgen. Er ontstond vraag naar doorgangen met een diameter tot 35 à 40 centimeter voor takken die met de kraan ingevoerd worden. Zo wordt het gesnoeide hout verwerkt. Dit betekent grote invoerwalsen met een hoog aantal pk's. De oorzaak was dat gemeentewerken dit werk steeds vaker uitbesteedden aan de aannemerij. Je merkt sowieso vaker dat er bij bepaalde veranderingen, bijvoorbeeld een nieuwe specifieke subsidie, vraag ontstaat naar andere machines.' Onlangs verscheen in het AD een artikel over de negatieve invloed van Nederlandse subsidies voor biomassa op de natuur in de Verenigde Staten.

Wat gebeurt er met de hakselresten?

Frederic Lietaer licht toe dat hakselaars door hun manier van versnipperen geschikt zijn voor zowel hout als voor alle andere soorten bladrijk snoeiafval. 'De hakselresten zijn daardoor een mix van bladgroen en hout. Door de grote fractie bladgroen zijn ze minder geliefd bij biomassacentrales. Wanneer een hakselaar (shredder) het hout in de vezelrichting snijdt, zijn de snippers meer uitgerafeld en iets onregelmatiger van vorm. Dit zijn precies twee eigenschappen die de afbraak versnellen en die deze snippers uitermate geschikt maken voor compostering. Een dikke laag snippers van een hakselaar kun je ook als mulch gebruiken in borders of bloembedden. Deze laag is onkruidwerend en

Houtversnipperaars XYLOCHIP 150 E i

‘Je moet wel weten wat het verschil is tussen hakselen en snipperen’

vochtregulerend. Dankzij de goede composteringseigenschappen verteren ze iets sneller. Een mulchlaag van hakselsnippers mag dus wat dikker aangelegd worden. Dit afbraakproces zorgt voor extra bodemleven, wat de drainagecapaciteit van de bodem verhoogt. Deze compostering levert organische stof en stikstof aan de bodem, waaraan planten in borders zich tegoed doen. Hakselresten zijn uiteraard ook een perfecte basis voor centrales voor de aanmaak van groencompost.’

Op naar de accu?

Steeds meer merken hebben steeds meer machines voor de groensector op accu. Maar hoe zit het met de hakselaar en versnipperaars, die een fors vermogen nodig hebben om het werk goed te kunnen doen? Volgens Menno Plooi is deze trend niet haalbaar in de professionele handel van hakselaars en versnipperaars: ‘Het produceren van een accu is heel slecht en belastend voor de natuur. Wij houden de ontwikkelingen op het gebied van waterstofmotoren in de gaten en ik verwacht dat wij die kant op zullen gaan wanneer de tijd rijp is.’ Robert Bleeker ziet ook niet direct een toekomst voor elektrische versnipperaars: ‘Er is een trend naar accu, maar dat is in deze machines ontzettend duur en je kunt er niet heel lang mee werken. Maar ook op benzine of diesel levert een versnipperaars, bij vruchtbare grond, voor het milieu meer op dat het kost. Snoeien doet groeien en bloeien.’ Tijdens GroenTechniekHolland presenteerde Rabaud wel een houthakselaar waarbij de benzinemotor vervangen is door een elektromotor met accupakket. Deze houtversnipperaars XYLOCHIP 150 E i is met zijn 13 kW ontworpen voor intensief professioneel gebruik in landschapsverzorging. De prestaties van de batterijen zijn ontwikkeld volgens strikte richtlijnen en zorgen ervoor dat de hakselaar tot wel 5 uur onder last kan werken.

De Wild levert nu ook machines aan bananenplantages in Zuid-Amerika: ‘Voorheen werden de bladeren meegenomen en vervolgens verbrand. Nu ontdekt men ook daar dat het organisch materiaal beter behouden kan blijven. Dat biedt tijdswinst, het is biologisch en het verbetert de bodem.

Dit jaar hebben we voor het eerst meegemaakt dat ook particulieren een aanschaf deden om de resten als bodemverbeteraar te gebruiken. Mensen willen de energie in de tuin houden. Je zet de cyclus door om de chippers als kunstmest te gebruiken en hoeft dit dan in het voorjaar niet te kopen.’

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31735/versnipperen-en-hakselen-waarom-het-ene-of-het-andere

Lichter werken dankzij invoerband

Puma 35D-hakselaar vreet graag warrig hout

Een invoerband met meeneemtandjes en een brede invoerbak maken de Puma 35D-alleshakselaar tot een fijne machine voor de invoer van warrig en breedlopend snoeihout. Deze constructie maakt het werk minder zwaar voor degene die deze shredder bedient. Marc Reuter: 'Je hoeft het hout niet aan te duwen. Walsen en de invoerband trekken het hout naar binnen; dat maakt nogal wat uit.'

Auteur: Heidi Peters

Technische Handelsonderneming C. v.d. Pols en Zn. BV uit Zuidland en TS Industrie zijn in Nederland in één adem te noemen. De Pols-groep voert het Duitse merk al vanaf 1981. Relatief nieuw in het assortiment is de TS Industrie Puma 35D, een alleshakselaar met een 35 pk-dieselmotor. Marc Reuter, bij Pols verantwoordelijk voor sales in Nederland: 'De Puma 35D is interessant voor en wordt dan ook veel aangeschaft door boomonderhoudsploegen.

Dit type heeft een verwerkingscapaciteit van 16 cm. Er zijn ook uitvoeringen met doorgangen tussen de 11 en 23 cm. We zien dat gemeenten, hoveniers en plantsoendiensten deze alleshakselaars van TS Industrie veel inzetten.'

Brede invoerbak voor 'warrig' hout

Met 27 m³ per uur kan de capaciteit van de Puma 35D gerust groot genoemd worden. Marc Reuter heeft daar een andere visie op: 'Ja,

zoveel kan de machine absoluut aan. Maar de mens die het bedient, redt dat niet. Wanneer je de Puma aan het werk zet en er doorlopend bomen inschuift, ja, dan kom je wel aan die hoeveelheid. De versnipperaar kan het wel, maar in de praktijk zegt de verwerkingscapaciteit niet zo veel. Veel interessanter voor de praktijk is niet hoe vaak er een stam of tak met een doorsnede van 16 cm in past, maar hoe 32 maal 0,5 cm wordt verwerkt, of iets met veel blad en dunne, uiteenlopende twijggjes. Want dat komt de vakman in de praktijk veel meer tegen. Daarom is de brede invoerbak zo fijn. De brede afvoerband van 40 cm pakt het groen vervolgens op en voert het richting wals. En als er iets vastloopt, laat je hem even achteruitlopen.'

Hout voor- en achteruit

Comfort is belangrijk voor de gebruiker. Daarom is de houtversnipperaar Puma 35D uit-

3 min. leestijd

ADVERTORIAL

De invoer is verlaagd, maar heeft nog steeds een afstand van 1,10 meter tot de rotor

gerust met een eenvoudige elektrische bediening, waarmee de richting van de band en invoerwals gestuurd kan worden. Marc legt uit: 'Alle versnipperaars en hakselaars zijn uitgerust met een rode hendel die de machine stillegt wanneer je ertegenaan leunt. Maar dat gebeurt ook als er een tak achter blijft hangen. Wanneer er een stam vastzit in de wals en een grillige tak die nog buiten de machine is achter de hendel blijft hangen, dan is het normaal gesproken lastig om die weer los te krijgen. De Puma heeft drie grote knoppen: met de rode zet je de machine stil, met de gele zorg je ervoor dat de invoerwals en invoerband vooruit gaan draaien. Maar zolang je de zwarte knop ingedrukt houdt, gaat de machine achteruit en komt het materiaal weer terug. Dan haal je die grillige tak om de veiligheidshendel eraf en kun je weer door. Dit levert groot gebruikersgemak op.'

Pilotsysteem: no-stress, maar dan anders

Alle hakselaars zijn uitgerust met een eigen pilotbesturing. Deze biedt iets extra's ten

opzichte van het no-stress- en ABS-systeem dat de meeste machines hebben. Marc: 'Het pilotsysteem biedt een menu waarin je kunt aangeven met welk soort hout je werkt. Je kunt drie types aangeven, van hardhout tot iets met veel twijgen en blad. Niet alle soorten hout die je verwerkt, hebben immers dezelfde capaciteit nodig. Er worden andere eisen aan het toerental gesteld en het pilotsysteem controleert of het toerental nog aansluit bij de gekozen houtsoort. Mocht de machine stilstaan, dan zorgt een uniek systeem ervoor dat de invoerwals en -band even een slag terugdraaien, zodat het mes niet vastslaat in het hout. Ook dit maakt de verwerking van het hout minder zwaar voor de machine, de mens en de motor.'

CO₂-reductiesysteem

Naast de pilotbesturing is er de optie om een sensor in te bouwen die vanaf de invoertrechter naar de bediener is gericht. Als er voor de invoer geen beweging wordt waargenomen,

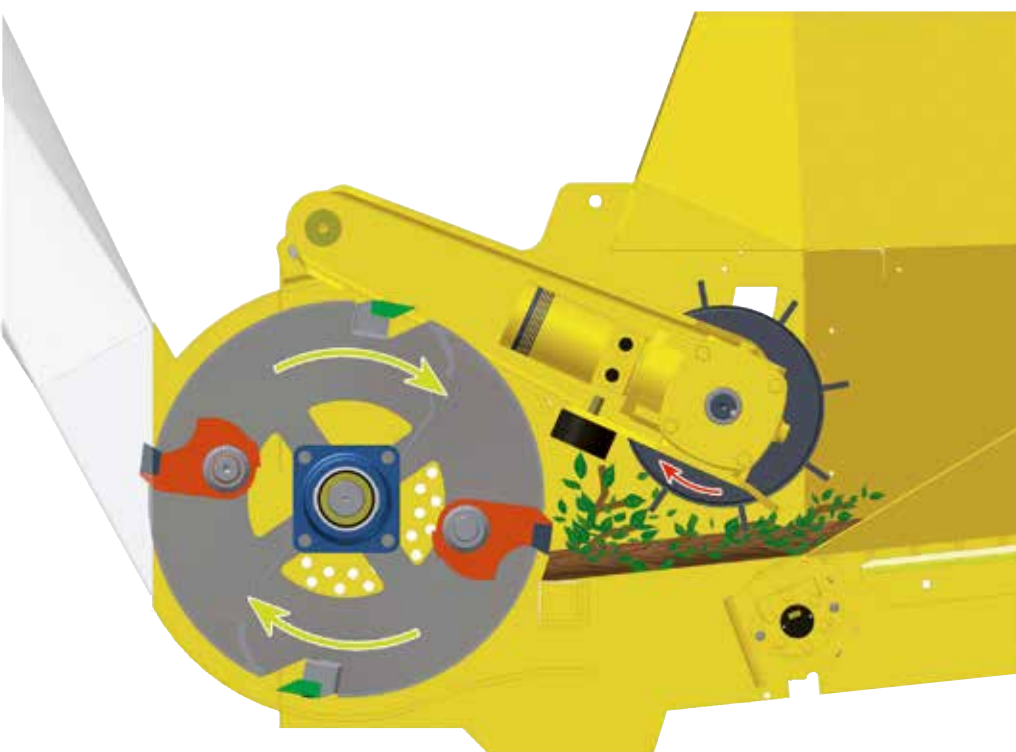
De TS Puma 35D

gaat de motor stationair draaien. Zodra er weer iemand in beeld komt, werkt de motor weer op volle of ingestelde kracht. 'Dit CO₂-reductiesysteem heeft de nodige voordelen', legt Marc uit. 'Minder geluid wanneer het niet nodig is, je verbruikt minder brandstof en er is dus minder CO₂-uitstoot. Ook dat is aangenaamer werken. Overigens hebben alle machines biohydraulische olie met een watervervuilingsgraad van nul.'

Drie jaar garantie

Marc: 'De truc van de machine – eigenlijk het TS Industries-principe voor *green machines* – is dat er een klepel in combinatie met een mes wordt gebruikt. De klepel is van keihard widia-materiaal en slaat het hout kapot. Zit er toch iets van ijzer of een steentje tussen het hout, dan gaat de klepel even naar achteren, waarna binnen 2 cm het mes erachteraan komt. Dit mes zit iets hoger, dus de steen of het ijzer vliegt er weer uit zonder de machine te beschadigen.'

Door heel Europa worden er zo'n 1100 machines van TS Industrie verkocht, zowel uit het *green* als het *wood* assortiment. De TS Puma 35D is uitgerust met een Kubota-dieselmotor en een in hoogte verstelbare dissel en wordt volledig gekeurd geleverd, met kenteken en drie jaar garantie. Tijdens de Groene Sector Vakbeurs toont Technische Handelsonderneming C. v.d. Pols en Zn. BV onder andere de TS Industrie Puma 35D.

De klepel wijkt wanneer er vreemd materiaal langskomt.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31733/lichter-werken-dankzij-invoerband

Breng de machine naar het werk, niet andersom

Jo Beau heeft duidelijke visie op ergonomie en kwaliteit

Al ruim twintig jaar kom je de typisch gele kwaliteitsmachines van Jo Beau overal tegen. Hakselaars, verticuteermachines en stobbenfreen, ontworpen, ontwikkeld en geproduceerd in het Vlaamse Brugge. Menno Plooi, exportmanager en verantwoordelijk voor Nederland, vertelt over de visie van Jo Beau en wat je daar als vakman aan hebt. 'Je brengt de machine naar het werk, niet het werk naar de machine.'

Auteur: Heidi Peters

Jo Beau staat voor kwaliteit, ergonomie en compactheid. 'Elk onderdeel van de machine is van eersteklas materiaal', legt Menno uit. 'De lagers, de riemen, de messen, de bouten, alles. De machines zijn van hard staal en degelijk gepoedercoat. Wij zetten stevig in op kwaliteit. Dat kan uiteindelijk wat duurder zijn, maar over twintig jaar moet de hakselaar, stobbenfrees of welk product van ons dan ook het nog gewoon doen. De machines moeten ook van goede kwaliteit zijn, want ze moeten zwaar werk verrichten. De lasnaden, de messen, ze krijgen heel wat te verduren. Daar moeten ze wel tegen kunnen.'

Tegen een stootje

De hakselaars, boomstronkfreen en verticuteermachines van Jo Beau worden door overheden, boomzorgondernemers en aannemers aangeschaft. Ook vind je Jo Beau bij vele verhuurbedrijven. Menno: 'Onze machines kunnen tegen een stootje en worden onder andere daarom veel door verhuurbedrijven ingezet. Als er toch iets kapotgaat, repareren we het en nemen we dit punt mee in de ontwikkeling, zodat het in de toekomst niet meer gebeurt. Zo streven wij voortdurend naar perfectie.'

Machine naar het werk, niet andersom

Compact, zo kunnen de machines van Jo Beau zeker genoemd worden. De breedste Jo Beau is 77 centimeter breed, zodat je bijna overal bij kunt komen. 'Wij vinden dat de machine bij het

werk moet kunnen komen en niet dat je het werk naar de machine moet slepen. Elke machine wordt ontwikkeld met de gedachte dat de eindgebruiker tijd- en geldbesparend moet kunnen werken', aldus Menno. 'Ook ergonomie is ongelooflijk belangrijk. De invoer van onze hakselaars is zo laag mogelijk geplaatst, zodat het invoeren van de takken op werkniveau gebeurt. Je hoeft niet boven je hoofd te tillen. Dat maakt het werk een stuk minder zwaar.'

3 min. leestijd

ADVERTORIAL

In het Belgische Brugge staat de fabriek van Jo Beau. Hier worden sinds 1998 de machines ontwikkeld en gebouwd die anno 2019 verkocht worden aan professionals, verhuurbedrijven en overheden in veel Europese landen, maar ook buiten de Europese grenzen. In eigen beheer worden boomstronkfreesen, verticuteermachines en hakselaars ontwikkeld en gebouwd. Bij de hakselaars is er ook een lijn voor particulieren. Compactheid, ergonomie en uitstekende kwaliteit zijn de doelen die Jo Beau altijd voor ogen houdt. 'Je brengt de machine naar het werk, niet het werk naar de machine'; dat is de achterliggende overtuiging bij elke nieuwe ontwikkeling.

M300, M400 en M500

Uit het aanbod compacte hakselaars zijn de M200, M300, M400 en de zelfrijdende M500 de meestverkochte machines voor de hovenier en boomverzorger. Deze trommels zijn 30, 40 en 50 centimeter breed. De chippers verwerken takken met een doorsnede van 8 tot resp. 10 en 12 centimeter. De M300 verwerkt maximaal 5 m3 haksel of snippers per uur; de grootste uit de serie kan ruim 8 m3 aan. Alle hakselaars zijn uitgerust met een professionele Honda GX-motor en ze hebben een vermogen van 9, 13, 20 of 24 pk.

Naast de elektrische machines heeft Jo Beau ook modellen in het assortiment die hydraulisch of anderszins worden aangedreven. De modellen H300 en H500 worden hydraulisch aangedreven door een tractor of kniklader; de T300 en T500 door de aftakas van een tractor. De R300 kan worden aangekoppeld aan een werktuigdrager vanaf 16 pk, zoals een Rapid.

Doorlopend ontwikkelen

Een Engelse importeur kwam met het verzoek of de boomstronkfreesen – sowieso al de compactste en sterkste – toch niet nóg wat smaller konden, want ze waren nog te breed om in Engelse tuinen te kunnen komen. Dus ging het team, met oprichter Jozef Beauprez voorop, aan de slag. Jo Beau ontwikkelde een semiautomatische, hydraulische aangestuurde boomstronkfrees van 24 pk met een breedte van 64 centimeter. De B24-100-boomstronkfrees is inmiddels een *top seller* uit het assortiment van de Belgische fabrikant. 'Zo werken wij hier. We luisteren goed naar de feedback van onze klanten en houden het bedieningscomfort goed in de gaten', vertelt Menno. 'Doordat de freesmachine hydraulisch wordt aangestuurd, is hij ook vanuit ergonomisch perspectief optimaal gebouwd. Boomzorg is een zwaar beroep. Met deze machine haal je de noodzaak tot fysieke inspanning weg.'

Jo Beau Next Generation

Tijdens Agribex, de landbouwbeurs die in december in Brussel werd gehouden, presenteerde Jo Beau de compleet vernieuwde lijn professionele hakselaars. Menno: 'De afgelopen maanden zijn we druk bezig geweest met het upgraden van al onze machines. Zowel de uitstraling, de look, als de prestaties zijn verbeterd. De invoermond van alle types is met twintig procent vergroot; het volume van de invoertrechters is zes procent groter geworden. Zo kun je nog gemakkelijker takken met zijtakken verwerken. De stand van de trechter, de manier waarop de messen geslepen zijn en ondersteund door het gewicht van de tak het hout naar binnen trekken, dat alles maakt de hakselaars van Jo Beau uniek.'

Ook de constructie is verbeterd: op meerdere plaatsen in de invoertrechter zijn dikkere staalsoorten verwerkt. De uitstraling van de machines is strakker geworden. Vanaf begin maart is de nieuwe lijn producten van Jo Beau leverbaar en tijdens de Groene Sector Vakbeurs in Hardenberg is de nieuwe lijn als primeur in Nederland te bewonderen.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31730/breng-de-machine-naar-het-werk-niet-andersom

Het verschil ervaar je bij een ongeval

GTM-hakselaars als enige EN-genormeerd

De Wild BV uit Roosendaal ontwikkelde zo'n vijftien jaar geleden het merk GTM. Inmiddels heeft het bedrijf een fabriek in China met veertig medewerkers, waar onder veel meer ook vijftien verschillende hakselaars worden geproduceerd. 'Zojuist is van een aantal machines de vijfde serie gepresenteerd', vertelt Robert Bleeker van De Wild. 'Wat ons betreft, is deze nagenoeg perfect.'

Auteur: Heidi Peters

Voor de nieuwe hakselaars aan bod komen, wil Robert eerst wat onduidelijkheid uit de wereld helpen: 'Er is een verschil tussen snipperen en hakselen en dus ook in het restmateriaal dat je krijgt. Als hovenier of particuliere gebruiker moet je van tevoren bedenken wat je met het restmateriaal wilt doen. Bij hakselen snijd je in de lengterichting van de takken en dus in de vezels van het hout. Je verniet hiermee de vezelstructuur van het hout. Gehakseld materiaal kun je sneller composteren en daarna als bodembemester gebruiken. Bij versnipperen, wat onze GTM-machines doen, sla je dwars op de vezel. Het resultaat bestaat uit stukjes van circa een centimeter waarvan de vezel intact is gebleven. Dit kun je als bodembedekker verwerken in de tuin. Het rot namelijk veel min-

der snel dan gehakseld materiaal. Dus bedenkt wat je wilt en nodig hebt. Wil je een goede bodembedekker, dan moet je snipperen. Dat is overigens ook heel goed voor de bodem. Het onkruid blijft eronder, de grond spoelt niet uit bij zware regenval en de vochtthuishouding is beter gereguleerd bij hitte. Ook ontstaat er een gezond micro-organisch bodemleven.'

Nieuwe serie GTS1300

Onlangs presenteerde De Wild de nieuwste serie versnipperaars. Robert: 'Dit is de vijfde serie in tien jaar. Dat toont wel aan dat we niet stilzitten en blijven ontwikkelen. Uit de markt krijg je vragen om specifieke verbeteringen en die hebben we toegepast. Het trechtersysteem voldoet nog steeds aan de norm van

De Wild BV bestaat inmiddels vijftig jaar. Sinds 2008 heeft het bedrijf een eigen productiefabriek in China, waar veertig mensen werken onder Nederlandse leiding. De merknaam GTM voert De Wild sinds ongeveer vijftien jaar. In Roosendaal werken vijftientwintig mensen, onder wie twee Chinezen, zodat de afstemming en het overleg goed georganiseerd zijn. De voorheen handelsonderneming is in 1969 opgericht door Joseph de Wild en wordt nu voortgezet door zijn dochter Christina de Wild. Energieneutraliteit, duurzaamheid en veiligheid zijn grote thema's in de bedrijfsontwikkeling en -cultuur.

1,10 meter, maar is omlaag gebracht, zodat de invoer eenvoudiger is. De versnipperaars hebben nu twee steunen, waardoor de stabiliteit nog groter is. Het is mogelijk om de machine met slijpbanden vast te zetten en het demonteren van de trechters en het onderhoud zijn eenvoudiger geworden. Ondanks al deze aanpassingen is de prijs gelijk gebleven. De nieuwste versie is ook compact, slechts 77 centimeter breed. Deze machines zijn gecerti-

3 min. leestijd

De GTS1300M met een 13 pk Mitsubishi-motor

riceerd door Tuv Rheinland, waardoor we kunnen aantonen dat de machines voldoen aan de NEN-EN13525:5002+A2:2009-normering voor de bosbouw.'

Unieke EN-normering

'Iedereen heeft het over de CE-norm of CE-keur waaraan zijn machine voldoet. Maar dat zegt niet zoveel', legt Robert uit. 'CE is geen keurmerk, maar een verklaring die je moet kunnen overhandigen wanneer je een machine in de EU maakt of

invoert. In die verklaring staat dat je machine veilig is. Daarnaast is er de EN-norm. Dit is een veiligheidsnorm, waarvoor je de machine moet laten keuren.

Dit kost ongeveer

€ 10.000 per machine. Wij hebben onze machines laten keuren bij Tuv Rheinland en ze voldoen aan de EN-norm voor de bosbouw. Wat dat uitmaakt? Nou, dat maakt uit wanneer er een ongeval plaatsvindt. Heeft een machine alleen een CE-verklaring en er gebeurt een ongeval, dan ligt de bewijslast bij de leverancier. De rechter vraagt dan waarom bij jouw machine een dergelijk ongeval mogelijk is. Voldoet je machine aan de EN-normering en je hebt de machine laten certificeren, dan ligt de bewijslast bij de gebruiker: hoe heb je de machine gebruikt waardoor dit ongeval kon gebeuren? Dit is een belangrijk verschil, wat ook voor de verzekering een heel ander uitgangspunt geeft!'

Veilig werken

De meest voorkomende ongevallen met versnipperaars en hakselaars gebeuren doordat mensen met hun hand of voet bij de messen kunnen komen. Bij de invoertrechters van de GTM-houtversnipperaars is dit niet mogelijk. De invoer is verlaagd, maar heeft nog steeds een afstand van 1,10 meter tot de rotor. Wanneer de trechter van de machine eraf is, bijvoorbeeld bij onderhoud, dan kan en mag de motor niet starten. Hier zit een blokkade op.

13 en 15 pk, Mitsubishi en Loncin

De nieuwste GTS1300-reeks bestaat uit de GTS1300G, de elektrisch startende GTS1300G-e, beide met een 13 pk Loncin-motor, de GTS1300M met een 13 pk Mitsubishi-motor en dan nog twee machines met een 15 pk Loncin-motor: de GTS1300G 15PK en de GTS1300G-e 15PK. Daarnaast zijn er nog andere types, zoals rupsband-aangedreven machines. De genoemde versnipperaars hebben allemaal een doorvoer capaciteit van 10 centimeter. 'Bij de keuze voor een machine moet je er rekening mee houden hoeveel je hem gebruikt. Een Mitsubishi-motor vraagt een grotere investering en gaat langer

De elektrisch startende GTS1300G-e

ADVERTORIAL

De invoer is verlaagd, maar heeft nog steeds een afstand van 1,10 meter tot de rotor

mee. Vraag je af of je zo'n groot aantal uren wel nodig hebt in je werk', adviseert Robert. 'Mijn persoonlijke favoriet is de GTS1300G 15PK met een Loncin-motor. Die 2 pk verschil merk je. Het is een fijne krachtige machine.'

Dertig centimeter is genoeg

De machines van GTM hebben een maximale doorvoer van 10 centimeter op een 30 centimeter brede rotor. 'Dat is voldoende', zegt Robert. 'Op deze manier kunnen de takken maar één kant op en voorkom je dat ze horizontaal getrokken worden en alsnog in de lengte gesneden worden. De snelheid van het snijden en daarmee de capaciteit van de machine wordt bepaald door de hoeken en de stand van de messen, niet door een extra brede rotor.'

De GTM-versnipperaars zijn te bewonderen in stand 613 van de Groene Sector Vakbeurs in Hardenberg.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31728/het-verschil-ervaar-je-bij-een-ongeval

Angenendt neemt een snipperdag

De Boom Innovatie Dag kende 24 oktober jongstleden zijn vijfde editie. Op het terrein van Boomkwekerij Udenhout vonden demonstraties plaats, werden lezingen gehouden, businesskaartjes uitgewisseld, boompjes opgezet, nieuwe contacten gelegd en ideeën opgedaan.

Meer dan tweehonderd bezoekers kunnen terugblikken op een geslaagde ondernemersdag, die intussen onder veel professionals in de boomzorg en het tuinonderhoud bekendstaat als 'de snipperdag'.

Auteur: Jeroen Poldermans

Aangezien een van de thema's de laatste trends op het gebied van hakselaars betrof, bevond Angenendt Tuin- en Parkmachines zich logischerwijs ook onder de aanwezigen. Angenendt uit het Gelderse Overasselt groeide de laatste jaren uit tot een belangrijke speler op het gebied van tuin- en parkmachines. Het is een familiebedrijf, dat momenteel wordt geleid door Wilbert en Machteld (zoon en dochter van

oprichter Angenendt). Zowel particulieren als bedrijven, gemeentes en instellingen kunnen er terecht. Het brede assortiment biedt voor ieder groen vraagstuk een oplossing. Met het oog op de winter en het snoei, kap- en stronkenfreeswerk dat hoveniers en boomzorgers te wachten staat, presenteerde Angenendt zijn Hansa-hakselaars.

Hansa-hakselaars

Hansa Products bestaat sinds 1980 en zijn machines worden ontworpen en gefabriceerd in Hamilton, Nieuw-Zeeland. In de bijna veertig jaar van zijn bestaan ontwikkelde Hansa naar eigen ontwerp een kwalitatief hoogstaande productlijn hakselaars. De motoren die Hansa gebruikt, komen van gerenommeerde fabrikanten en worden binnen de garantietermijn gedekt door servicedealers in heel Europa. In de competitieve wereld van de tuinmachines blijft Hansa een unieke speler in het professionele segment, mede dankzij zijn jarenlange R&D-expertise. Angenendt Tuin- en Parkmachines is sinds 2013 importeur van Hansa-hakselaars voor Nederland en België. Bij de keuze voor Hansa was voor Wilbert en Machteld Angenendt niet alleen de kwaliteit van de machines bepalend, maar ook het solide partnership met Hansa Products. Steekwoorden

bij de Hansa-machines zijn: krachtig, snel, compact, onderhoudsvriendelijk en gebruiksvriendelijk. Hansa-machines onderscheiden zich verder door hun basale ontwerp zonder toeters en bellen, waardoor ze ook prijscompetitief kunnen zijn.

Hansa C7 voor snoeiafval tot 7 cm dikte

De Hansa C7 hakselt snoeiafval met een takdikte tot 7 cm en is bedoeld voor hoveniers en particulieren. Het is een zwaar gebouwde machine met overmaat lagers/lagerhuizen en 20-30 mm dikke mestrommels voor meer centrifugale power, kortom extra pk's. De C7 werkt zonder invoerwals en is dus zelfvoedend. Hoewel het een relatief kleine hakselaar is, hoeft het materiaal niet kort gemaakt te worden voor de invoer, wat vaak het probleem is bij kleine hakselaars met een trage motor en kleine invoer. De Hansa C7 werkt met twee snijmesses. De snijmesses drukken het snoeimateriaal tegen een verstelbaar tegenmes. De Hansa C7 heeft een zeer efficiënt zelfvoedend systeem. Deze eigenschap komt voort uit het ontwerp van de rotor en de montage van de messen, waardoor er een zeer gebruiksvriendelijke machine is ontstaan. De massastraagheid die wordt verkregen door de grote roterschijf, zorgt voor een hoge doorvoersnelheid en genoeg

3 min. leestijd

ADVERTORIAL

luchtstroom om de snippers tot 4 m weg te blazen. Met een ontladingshoogte van 70 cm kan de C7 de mulch uitblazen in een mulchzak of op een aanhanger of kruiwagen, waardoor het niet nodig is om de snippers ook nog eens op te laden. Dankzij het basale ontwerp kan de gebruiker vrij eenvoudig onderhoud plegen aan de machine. De messen draaien ongeveer dertig uur voordat ze aan een slijpbeurt toe zijn (afhankelijk van het gesnipperde materiaal). Het rotorontwerp zorgt ervoor dat ook vlassig en nat materiaal kan worden verwerkt zonder dat dit om de as gaat draaien. De Hansa-hakselaars bevatten geen plastic componenten. De behuizing en de in- en uitvoerbuis zijn gemaakt van stevig plaatstaal. Met een breedte van 65 cm past deze hakselaar moeiteloos door elk tuinpoortje. De C7 kan optioneel uitgerust worden met een trekhaak of een pen-gatkoppeling.

Hansa C16 voor het zwaardere werk

Tijdens de Boom Innovatie Dag toonde Angenendt in zijn stand ook de zwaardere Hansa C16, die vooral geschikt is voor hoveniers, landgoed- en boomgaardeigenaren, boomverzorgers en verhuurbedrijven. Hij is gebouwd op een driewieler, zodat er gemakkelijk gemanoeuvreerd kan worden, en 65 cm breed, waardoor de machine op plaatsen met beperkte ruimte en toegang gebracht kan worden. Met een maximale takdikte van 11 cm is deze machine uitermate geschikt voor de lichte boomzorg, en perfect voor bundelinvoer van bijvoorbeeld penseel- en twijgmateriaal, wijnstokken en grotere takken. De motor blaast de mulch tot wel 8 m weg. Deze hakselaar heeft een afvoerhoogte van 1,5 m, waarmee het ook de ideale machine is voor het lossen van mulch. Ook bij deze Hansa-hakselaar heeft men eenvoudig toegang tot de machinekamer, waardoor het vervangen of verstellen van de messenset een eenvoudige klus is. De messen zijn in lengte verstelbaar en kunnen – afhankelijk van het gesnipperde materiaal – tot dertig uur scherp blijven. De HANSA C16 wordt aangedreven door een V-Twin 16 pk Briggs & Stratton Vanguard-motor. Het chassis met

Steekwoorden bij de Hansa-machines zijn: krachtig, snel, compact, onderhoudsvriendelijk en gebruiksvriendelijk

wielophanging is voorzien van een permanente ophanging, voor een vlotte trek.

Bedrijfsprofiel Angenendt Tuin- en Parkmachines

Angenendt Machines is sinds 1976 gespecialiseerd in de verkoop en reparatie van tuin- en parkmachines in de breedste zin van het woord. Op verzoek geeft Angenendt een demonstratie van een Hansa-hakselaar op een locatie naar keuze. Het bedrijf heeft verschillende demomodellen op voorraad, zodat potentiële kopers een machine kunnen testen vóór eventuele

aankoop. Angenendt Tuin- en Parkmachines staat zes dagen in de week klaar om zijn kennis van deze kwalitatief hoogstaande hakselaars te delen en als Hansa-dealer ook snelle en vakbekwame aftersales te waarborgen.

Inmiddels is de naam Angenendt niet meer weg te denken uit de wereld van tuin- en parkmachines. Gazonmaaiers, bladblazers, bosmaaiers, kettingzagen, kloofmachines, doorslijpers, kantensnijders, trilplaten, strooiers en hogedrukreinigers worden geleverd in alle soorten en maten, desgewenst voorzien van een elektro-, accu-, benzine- of dieselmotor.

SPECIFICATIES HANSA C7

Motor Benzine
Breedte 55 cm
Lengte 90 cm
Hoogte 120 cm
Motorvermogen 4,8 kW Honda GX200
Max. stamdiameter 70 mm
Gewicht 95 kg

SPECIFICATIES HANSA C16

Motor Benzine
Breedte 65 cm
Lengte 151 cm
Hoogte 162 cm
Motorvermogen 11,8 kW Briggs & Stratton Vanguard - 2 cil.
Max. stamdiameter 110 mm
Gewicht 230 kg

Ideaal voor kleine zelfstandige hoveniers

Joost Hut werkt vanuit een authentieke en ecologische visie en is sinds 1994 werkzaam als zelfstandig hovenier in Baarn. Hij bedient hoofdzakelijk de particuliere markt. In het verleden had hij een hakselaar van een ander bekend merk, maar die haalde niet de kracht en capaciteit die hij wenste. Hij is toen de markt gaan verkennen: 'Collega's van me werken met

Kernteam experts met praktische kennis

I-TREE

- Beleid
- Beheer
- Boom effect analyse
- Ruimtelijke ontwikkeling
- Watermanagement
- Sortimentskeuze
- Verplanten of vervangen
- CO2 compensatie
- Interactieve kaarten

www.terranostra.nu
0184 69 89 93

Alles over Groenbeheer ondersteunt beleidsmakers en groenbeheerders bij het bereiken van een kwalitatief hoogwaardige buitenruimte tegen acceptabele beheerkosten.

Waarmee kunnen wij u van dienst zijn?

Onder andere: bestandsbeheer • ontwerp- en inrichtingsadvies • groeiplaatsonderzoek • RAW-bestekken • Bomen Effect Analyses • Planmatig Beheer • directievoering en toezicht • inventarisaties • assetmanagement

(info@)allesovergroenbeheer.nl

of bel ons op 0497 - 534044

De sleutel tussen beleid en beheer

**ALLES OVER
GROENBEHEER**
Veldhoven • Ede • Assen

Hoewel het een relatief kleine hakselaar is, hoeft het materiaal niet kort gemaakt te worden voor de invoer

JoBeau en Haeksler, maar dat vind ik vrij grote en zware machines waar ook aardige prijskaartjes aan hangen. Omdat ik vrijwel altijd alleen werk, moet ik een machine hebben die ik zonder veel moeite alleen kan transporteren. Toen ben ik gaan zoeken en via YouTube-filmpjes bij Hansa terechtgekomen. Google vertelde me dat deze machines uit Nieuw-Zeeland ook in Nederland worden verkocht. Vervolgens stapte ik in de auto op weg naar Angenendt in Overasselt. Wilbert Angenendt gaf een demon-

stratie van de Hansa-machines, waar ik onmiddellijk van onder de indruk raakte. Hansa is een merk dat onder hoveniers en boomverzorgers niet hoog op het wensenlijstje staat, maar in mijn optiek is dat onterecht. Ik ben blij met mijn keuze voor de C7 en ook het contact met Angenendt en de aftersales verlopen prima.' De C7 is een handzame machine, relatief licht van gewicht en niet breder dan een kruitwagen. Joost gebruikt de C7 voor snoeiwerk tot 7 cm. Voor takken met een grotere diameter heeft hij adresjes waar hij het snoeiafval als brandhout kwijt kan. Joost heeft nog nooit een storing gehad, maar dat heeft ook te maken met de manier van materiaalvoer. 'Als je gaat proppen of te grote takken invoert, gaat het een keer mis, maar dat geldt voor alle hakselaars', aldus Joost. 'Ik heb een reservesetje messen (90 euro), zodat ik de messen kan laten slijpen bij een slijper hier in Baarn, terwijl ik door kan gaan met mijn werk. Nat materiaal levert geen problemen op, maar een hovenier hoort wel te weten dat je nat materiaal tegelijkertijd met droog hout met weinig of geen loof moet versnipperen. Als je bijvoorbeeld natte laurier hebt om te versnipperen, kun je dat het best combineren met takken van een houtige heester, zoals een krentenboom. Zo voorkom je verstopping, mits

de takken zorgvuldig worden ingevoerd.' Een niet onbelangrijke factor voor Joost was de aanschafprijs. Voor de Hansa C7 betaalde hij tussen de 2700 en 2800 euro, terwijl hij voor een vergelijkbare JoBeau het dubbele kwijt zou zijn geweest.

Conclusie: de Hansa C7 is een krachtige en handzame hakselaar voor een prima prijs, ideaal voor kleine zelfstandige hoveniers die tuinen onderhouden en vaak alleen hun machines moeten vervoeren.

Rapportcijfer: 9

ANGENENDT
TUIN- & PARKMACHINES

www.angenendt.nl
www.hansachippers.co.nz
www.authentiekhovenier.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31738/angenendt-neemt-een-snipperdag

Wij staan op de
Groene Sector
Vakbeurs
Stand 646

Groot... Klein...

C27

en alles daar tussenin.

Ongeacht de werkzaamheden,
HANSA heeft een versnipperaars
voor iedere toepassing. Versnipperaars
met een capaciteit van 40 tot 160 mm,
oerdegelijk en van wereldklasse!

C7

www.hansachippers.nl

Tuin & Parkmachines Angenendt, Kasteelsestraat 7, 6611 KA Overasselt

TEL NR: 024-622 1270 E info@angenendt.nl

Hansa
CHIPPERS

Het vermogen om te presteren

WWW.HERDER.NL

Hindry aan het werk met de Eliet Super Prof Max

‘Je kunt de messen zelf slijpen’

Boomverzorger Hindry Bos kiest opnieuw voor een Eliet-hakselaar

Na dertien jaar trouwe dienst voldeed de Eliet Super Prof 2000-hakselaar van Hindry Bos eigenlijk nog best. Maar na een demonstratie van Gebr. Bonenkamp in Tiel ging hij toch overstag en investeerde hij in een Eliet Super Prof Max. ‘Ik werk er nu een paar maanden mee en het is een ontzettend fijne machine.’

Auteur: Heidi Peters

Hindry Bos startte twintig jaar geleden met zijn eigen boomverzorgingsbedrijf. Na de opleiding bos- en natuurbeheer in Velp en de toentertijd nog verplichte militaire dienstplicht (bij het korps mariniers) vertrok hij voor drie jaar naar Duitsland om in het bosbeheer te gaan werken. ‘Ik heb daar hard gewerkt en veel ervaring opgedaan. Vervolgens heb ik in Nederland bij een hovenier gewerkt, maar ik miste de bomen. Na wat dienstverbanden in de boomverzorging besloot ik om voor mezelf te beginnen en dat bevalt me heel goed. Ik heb regelmatig stagiaires en medewerkers; ik heb inmiddels al heel wat mensen opgeleid in ons mooie vak.’

Zelf slijpen bij Eliet

‘Ik heb om verschillende redenen weer voor een Eliet gekozen’, legt Hindry uit. ‘Voor mij is het belangrijk dat ik de messen zelf kan slijpen. Dat kan lang niet bij alle hakselaars, maar bij deze kan dat wel. Na het werk zet ik de machine in de loods en dan slijp ik ze zelf even.’ Hij lacht: ‘Ik mag sowieso graag een beetje sleutelen en weten hoe machines werken. Het is een kleine, lichte machine, maar wel zelfrijdend. Ook dat is fijn. Hij past op de aanhanger; je rijdt hem eraf en loopt achter de machine aan naar het werk toe. Doordat deze nog geen 90 cm breed is, loop je er zo elke tuin mee in. Dat vind ik trouwens ook een belangrijk punt: je moet

de machine naar de boom kunnen brengen, niet andersom.’

Kleine machine, grote mogelijkheden

Hindry vervolgt: ‘Niet alle machines van dit formaat hebben een invoerrol. Dat vind ik wel een mooie aanvulling. De combinatie van een zelfrijdende machine met invoerrol en toch wat kleiner, dat werkt fantastisch. Deze Eliet Super Prof Max heeft, net als de Eliet Super Prof 2000, een doorvoer van maximaal 120 mm en dat is meer dan genoeg. De Super Prof Max heeft wel 5 pk meer en dat merk je; 23 pk in plaats van 18 pk is een groot verschil! Mijn nieuwe hakselaar heeft ook een blaastrechter, dus zetten we voortaan de aanhanger ernaast en wordt alles daarin opgevangen. Dat scheelt ons een hoop werk. Het is een kleinere machine, maar heel professioneel. Op de standaarduitvoering zit een sensor: ben je een paar tellen buiten beeld, dan gaat de motor stationair draaien. Zodra je weer in beeld komt, gaat het weer voluit. De Eliet Super Prof Max kan qua mogelijkheden makkelijk de vergelijking aan met grotere hakselaars.’

Intensief gebruik

‘Kijk, bij mij staat zo’n hakselaar niet dagen in de schuur; wij gebruiken hem bijna elke dag. Dat de vorige dertien jaar meeding, zegt dan

ook wel iets. Die ben ik nu aan het opknappen. Ik heb een paar mensen in dienst, dus we kunnen er twee gebruiken, en anders verhuur ik hem aan hoveniers die maar zo nu en dan een hakselaar nodig hebben’, aldus Hindry. ‘De doorslag om de Eliet Super Prof Max aan te schaffen, gaven de vijf extra pk’s en de blaaspomp. Maar ook de elektronische aansturing via het display met informatie is prettig. Storingen worden erop aangegeven, wanneer het tijd is voor een onderhoudsbeurt, maar ook de verhouding tussen het aantal draaiuren en het aantal snipperuren van de motor. Zo kun je zien hoeveel uren de machine daadwerkelijk in gebruik is.’

Goede service van Bonenkamp en Stierman De Leeuw

De machines van Hindry Bos zijn – naar tevredenheid – in onderhoud bij Bonenkamp in Tiel. ‘Het is moeilijk om goede vaktechnische mensen te vinden die verstand hebben van snippelaars en hakselaars. Bij Bonenkamp denken ze goed mee en staan ze ook open voor suggesties van mij. Een Eliet is iets duurder dan sommige andere merken, maar voor mij een heel complete machine. De Eliet Super Prof Max is gemakkelijk in onderhoud; je kunt overal bij. Ik werk er nu een paar maanden mee en ben opnieuw heel tevreden.’

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31734/je-kunt-de-messen-zelf-slijpen

De LWC 130 is 2240 mm lang.

Voor het voetlicht: LOMA-houtversnipperaars, het eigen merk van Lozeman Import uit Elst. Sinds pakweg vier jaar voert Lozeman dit label voor tuinmachines die volledig aan zijn kwaliteitseisen voldoen. Voor deze special presenteert Bob Heezen, verantwoordelijk voor de verkoop buitendienst van Lozeman Import, twee types houtversnipperaars van LOMA, een zelfaangedreven machine en een versnipperaar met driepuntsaansluiting. 'Mensen zijn verrast als ze zien waarmee ze kunnen werken voor deze prijs.'

Auteur: Heidi Peters

‘Deze kwaliteit voor zo’n prijs is uniek’

LOMA-houtversnipperaars zijn krachtig in alle opzichten

Het LOMA-assortiment bevat twee houtversnipperaars, de WRC/P100 met eigen motor en de aftakas-aangedreven LWC 130 met het ‘no-stress-systeem’. Bob Heezen: ‘Beide versnipperaars worden vooral gebruikt door hoveniers. De zelfaangedreven WRC/P100 heeft een maximale doorvoer van 9 cm; de aftakas-aangedreven versnipperaar kan takken met een doorsnee van 13 cm aan. We hebben beide machines sinds twee jaar in het assortiment en

ze presteren boven verwachting, zeker gezien de aanschafprijs. Je kunt de productiviteit en kwaliteit zeker vergelijken met die van andere, vaak duurere merken.’

LOMA: Low price, MAXimum quality

De zelfaangedreven WRC/P100 heeft een vermogen van 13 pk en verwerkt 7 m3 per uur. Deze aanhanger mag alleen gebruikt worden in langzaam verkeer. De uitwerppijp is 360 graden

draaibaar, waardoor de opvangbak aan alle kanten gepositioneerd kan worden. De WRC/P100 draait op E10-benzine en is uitgevoerd met een Briggs & Stratton-motor. De machine wordt gestart met een sleutel.

No-stress: motor blijft op toeren

De LWC 130 met driepuntsaansluiting is uitgevoerd met het ‘no-stress-systeem’. De machine, die wordt aangedreven door de tractor waarop

3 min. leestijd

Het no-stress-systeem bewaakt het toerental van de tractormotor.

hij is bevestigd, houdt het toerental van de motor in de gaten. De wals, die zorgt voor de invoer van het hout, stopt met invoeren zodra gesignaleerd wordt dat het motortoerental terugzakt. De machine houdt dus voortdurend controle over de invoer van het hout. Zo raakt de versnipperaar nooit te vol en wordt hij niet gesmoord. 'De hovenier hoeft daar verder niet op te letten en kan doorgaan met het verza-

LWC 130 met Briggs & Stratton-motor.

melen van het volgende hout dat verwerkt moet worden', vult Bob aan. 'Het systeem an sich is niet heel onderscheidend; dit wordt vaker toegepast. Maar dit 'no-stress-systeem' standaard op een machine van € 3.950 ex btw, dat is uniek.' De machine vraagt van de tractor die ervoor zit een relatief beperkt vermogen van 25 pk. Tegelijkertijd neemt de versnipperaar achter

LWC 130 achter de tractor

ADVERTORIAL

de tractor dankzij een lengte van 2240 mm en een gewicht van 400 kg de nodige ruimte in. Bij kleinere trekkers kan dan een contragewicht nodig zijn.

Prijs en productiviteit maken het verschil

'Het zijn goede machines. Degelijk, eenvoudig, praktisch en met een interessante prijs', benadrukt Bob. Maatschap Rensen uit Doornenburg werkt al twee jaar met de LOMA-houtversnipperaar: 'Wij zijn erg tevreden. De kwaliteit is goed, de prijs is goed en onze productie met deze machine is hoog.' Beide versies zijn uitgevoerd met een hydraulische invoerrol en een 360 graden draaibare uitwerppijp. De versie met driepuntsaansluiting wordt geleverd inclusief aftakas.

LOMA: LOzeMAN

'Ons eigen merk LOMA bestaat uit kwaliteitsmachines voor een gunstige prijs. Het product moet binnen ons bestaande gamma passen en daar een aanvulling op zijn. LOMA-machines komen dan ook niet altijd van dezelfde fabrikant', legt Bob Heezen uit. 'De ene fabrikant is nu eenmaal beter in versnipperaars en de andere in klepel- of cirkelmaaiers. Een LOMA-machine moet kwalitatief goed zijn, praktisch, degelijk, eenvoudig en een gunstige prijs hebben. Onder de naam LOMA bieden we inmiddels cirkel-, stroken- en klepelmaaiers aan, grondfreen, aanhangers, een graafkraan en meer.'

www.lozeman.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31732/deze-kwaliteit-voor-zon-prijs-is-uniek

Al een halve eeuw Tielbürger

De Tielbürger TH80: klein, maar onverwoestbaar

Voor onderhoudswerk in particuliere tuinen is de Tielbürger TH80-versnipperaar een ijzersterke keuze. Robine Berendsen, accountmanager bij D.B. van der Horst BV,

kan het weten. Het bedrijf voert het merk inmiddels al een halve eeuw.

‘Deze machines zijn zo sterk; ze gaan vaak generaties mee.’

Auteur: Heidi Peters

3 min. leestijd

De Tielbürger TH80-versnipperaar heeft vele voordelen voor hoveniers die particuliere tuinen onderhouden en voor particulieren met een grote tuin. Met een spoorbreedte van slechts 75 cm kan de machine door elke deur-opening. Dankzij de drie luchtbanden en het zwenkwiel vooraan loopt de machine licht. Dat het totaalgewicht van de versnipperaar 113 kg is, is bij het vervoer ervan niet te merken. Robine: 'De TH80 kan eenvoudig op een aanhanger, maar kan ook achter een quad of zitmaaier gehangen worden om de versnipperaar over een wat langere afstand te vervoeren.'

Capaciteit geeft doorslag

'Kwalitatief kan de Tielbürger met alle merken concurreren', vertelt Robine. 'Het is de capaciteit die de doorslag geeft als je je afvraagt of de Tielbürger bij je werkzaamheden past. De maximale doorvoer van de takken is 70 mm en de capaciteit tot 1,2 m³ per uur. Een hovenier die vooral particuliere tuinen onderhoudt, kan hier

'Het is de capaciteit die de doorslag geeft als je je afvraagt of de Tielbürger bij je werkzaamheden past'

prima mee uit de voeten. Stuk gaan ze namelijk niet!'

Drievoudige laklaag

Aan alle kanten straalt de kwaliteit van de machine af. Op de beplating zit een driedubbele laklaag, om corrosie te voorkomen. De TH80 is uitgevoerd met een industriële 11 pk Honda GX390-motor met oliebewaking. De nieuwste serie, die dit jaar op de markt kwam, is uitgevoerd met chroom-vanadiumstaalmessen die extra sterk zijn. 'De messen en de V-snaar worden wegens slijtage weleens vervangen', aldus Robine. 'Maar Tielbürger-machines zijn ijzersterk en hebben een goede prijs-kwaliteit-verhouding.'

Hoge uitwerp

De compacte versnipperaar van Tielbürger heeft een grote invoertrechter, voorzien van een veiligheidsgordijn. De machine is kostenbesparend dankzij een vierzijdig te gebruiken contrames, een tweetal tweezijdig bruikbare messen en een zwaar gelagerde rotor. De versnipperaar kan dankzij wielremmen op een veilige en stevige parkeerstand staan. Ook is de TH80 uitgevoerd met een hoge uitwerp, zodat er makkelijk een kruitwagen of aanhanger onder past om de uitvoer op te vangen.

Vijftig jaar samenwerking

Het bedrijf D.B. van der Horst BV startte vijftig jaar geleden en koos direct voor het Duitse topmerk Tielbürger. Tielbürger was destijds fabrikant van aanbouwdelen voor trekkers en maaibalkmachines. Samen met Donat van der Horst zocht het merk een nieuwe branche en begon het met de ontwikkeling van de Tielbürger-veegmachine. Robine: 'Daar zijn wij en Tielbürger groot mee geworden. In de loop der jaren zijn er hiervan in Nederland duizenden geleverd. Wij zijn exclusief importeur van het A-merk Tielbürger en zijn hierdoor specialist. Elk onderdeel, elk schroefje dat aan de machine zit, wij kennen het van binnen en van buiten. Bij de ontwikkeling van nieuwe

machines of nieuwe series wordt onze input altijd meegenomen. Ach, bij zo'n lange samenwerking ben je haast familie. Ook van klanten horen wij dat alles zo gemoedelijk gaat. Wij ervaren dat net zo.'

D.B. van der Horst BV

D.B. van der Horst BV is importeur van Tielbürger voor de Benelux en Frankrijk. De levering van de machines vindt uitsluitend plaats via geselecteerde dealers. Bij de vestiging in Loo zijn een kantoor en een opslag, waar gemiddeld zo'n 300 machines uit voorraad geleverd kunnen worden. Wat niet uit voorraad leverbaar is, wordt af fabriek besteld. En natuurlijk niet te vergeten, en minstens zo belangrijk, zijn de honderden losse onderdelen die uit voorraad geleverd kunnen worden.

www.donatvanderhorst.nl

Eenvoudig te vervoeren achter een zitmaaier

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31729/al-een-halve-eeuw-tielb?rger

In een tweede proef, begin november, heeft Wolterinck met de EPRS Prevent 460 en met fluorescerende stoffen het spuitpatroon getest bij verschillende boomhoogten en verschillende snelheden.

‘EPR-bestrijding met nematoden is een effectieve en biologische aanpak, mits goed uitgevoerd’

Effectief nematoden spuiten betekent onder andere: even stilstaan bij bomen hoger dan 18 meter

De jaren 2018 en 2019 lieten een hausse aan EPR-klachten van overheden en particulieren zien. Klantontzorging door aannemers was een hele uitdaging, of zelfs ondoenlijk. Boomverzorgingsbedrijf Wolterinck voert een reeks proeven uit met nematoden om, met het oog op de toenemende plaagdruk, de bestrijdingsefficiëntie te vergroten.

Auteur: Karlijn Santi Raats

In 2015 voerde Wolterinck voor het eerst proeven met nematoden uit, vooral in Lochem. ‘Omdat de plaagdruk nog goed te overzien was, stierf 95 procent van de rupsen na één werkgang met de spuitapparatuur die we toen hadden. De laatste paar jaar moesten we twee- tot drieduizend uur invullen. Bij deze plaagdruk doden we met nematoden 80 tot 90 procent van de rupsen. Dat is overigens al veel meer dan sommige gemeenten, die zeggen dat zij in het verleden minder dan de helft wisten te doden. We doen deze proeven om weer op 95 procent effectiviteit uit te komen.’ ‘Bovendien doen er verschillende verhalen de ronde over de werking van de behandelingen. Leveranciers claimen verschillende spuitbereiken. Op basis daarvan werkten wij in het verleden, maar er waren toen nog geen gegevens uit de markt die deze claims staven. Het ministerie spoort de markt aan om zelf tot de best werkzame oplossingen te komen. Met

deze proeven zoeken wij dus naar een geperfectioneerde aanpak, die de basis kan vormen voor een goed preventief beleid en eenduidige richtlijnen’, legt Ivo de Groot van Wolterinck uit.

De proeven

Wolterinck heeft zijn eigen machine, de EPRS Prevent 460 met spuit en ventilator, al getest. Ook de Phantom Canon 400 met gps van de andere spuitgigant, KWH Holland, werd bij de proeven betrokken, om te zien hoe deze spuit presteert. De nematoden zijn afkomstig van Koppert Biological Systems. ‘Allereerst wilden we met de Phantom Canon 400 van KWH Holland de depositie van het middel testen. In een tweede proef, begin november, hebben we met de EPRS Prevent 460 met fluorescerende stoffen het spuitpatroon getest bij verschillende boomhoogten en verschillende snelheden.’

‘Ook het aantal liters middel dat je de boom in spuit, is van belang. Ik denk dat velen maar wat doen’

Ivo de Groot

Wolterinck

Beltrum

Depositie: druk en aantal liters

Over de depositieproef wil De Groot alleen kwijt dat die bevestigde dat zijn bedrijf op de goede weg is. ‘Voorlopig houden we nog enkele kaarten tegen de borst. Koppert Biological Systems zal later een uitgebreid verslag publiceren, maar sommige zaken kun je maar beter meteen prijsgeven. Daar is de volksgezondheid bij gebaat. Ik kan dan ook zeggen dat de depositie van het middel het beste is bij heel kleine druppeltjes, dicht op elkaar, maar de druppeltjes moeten ook weer niet te klein zijn. Voor nematoden maakt hoge of lage druk niet uit, maar hun levenskans is wel gebaat bij een goede depositie. Te hoge druk brengt de juiste depositie in gevaar en bij te lage druk komen de nematoden niet hoog genoeg in de boom. Ook het aantal liters middel dat je de boom in spuit, is van belang. Als je teveel middel spuit of te krachtig spuit, druppelt het de boom uit. Te weinig middel is allicht ook niet goed. Ik denk dat velen maar wat doen. Wij spuiten 2 miljoen nematoden per liter aangemaakte mengverhouding. Ik weet dat andere partijen met de helft daarvan bestrijden.’

Spuitbeeld

Maar hoeveel middel belandt er hoog in de boom, daar waar de larven uit hun ei komen, op het moment dat de bladerbedekking 50 procent is? Om daarachter te komen, voerde

Wolterinck op 8 november een avond-nacht-bespuiting uit met fluorescerende stoffen. ‘Stilstaand met de machine reikt de Tifone-spuit ruim 24 meter hoog en raak je de toppen van de boom. Maar als je 2 tot 3 km per uur rijdt, zakt het bereik naar maximaal 18 meter hoogte. Daarboven is het effect heel beperkt. Kortom, bij bomen hoger dan 18 meter moet je met deze machine echt stilstaan om het middel bovenin te laten komen bij de inzet van nematoden. Dat is ook logisch, want de luchtstroom wordt onderbroken door de beweging van het rijden. Misschien moet de leverancier iets wijzigen in de communicatie, duidelijk maken dat bij spuiten met BT een spuihoogte van 24 meter wel haalbaar is bij een snelheid van hooguit 1,5 km per uur, maar dat je bij spuiten met nematoden moet stilstaan om deze hoogte te kunnen bereiken.’

Efficiëntie van het middel

‘Het toedoseersysteem van de KWH-machine met spuit is wel een voordeel. Normaliter hebben nematoden de neiging om te bezinken. Daarom moet je ze in beweging houden in de hogedrukpomp. Helaas sterven er veel nematoden door het rondpompen. Het toedoseersysteem voegt de nematoden pas op het allerlaatste moment toe aan het water dat de spuitkop verlaat. We zien dat er dan 10 à 15 procent meer levende nematoden in de boom terecht komen.’

De Groot beweert al 80 tot 90 procent van de eikenprocessierupsen te kunnen doden met tweemaal spuiten. Met het toedoseersysteem komt hij wellicht in de buurt van de effectiviteit die hij vroeger zei te halen: 95 procent. ‘Maar in de praktijk hebben we natuurlijk met allerlei lastige omstandigheden te maken.’

‘Te hoge druk brengt de juiste depositie in gevaar, bij te lage druk komen de nematoden niet hoog genoeg in de boom’

Word jij onze nieuwe collega?

Vacature Technisch Adviseur - Buitendienst

Kom jij ons team versterken?

GreenMax zoekt een Technische Adviseur voor de buitendienst.
Een groeiend, internationaal bedrijf in een prachtige markt.

Heb jij affiniteit met groen, ben jij daarnaast klantgericht, heb je ervaring in de B2B sales en ben je op zoek naar een uitdagende functie?

Dan zijn wij op zoek naar jou!

Hoe ziet jouw week eruit?

- Het maken en inplannen van afspraken in een vooraf besproken regio
- Het bezoeken van accounts (gemeenten, ingenieurs bureaus, dealers, hoveniers en aannemers)
- Het opbouwen van een stevige relatie met de klant
- Zelfstandig verkoopgesprekken voeren en deals sluiten
- De verkoop binnendienst zal jou ondersteunen met het maken van offertes
- Beheren CRM-database
- Als vertegenwoordiger van GreenMax op verschillende beurzen staan door het jaar heen

Wat bieden wij jou?

- Een informele werksfeer, korte lijntjes, snel kunnen schakelen
- Omgeving waarin jij jezelf kunt ontwikkelen en waar we open staan voor alle ideeën
- Marktconform salaris met goede secundaire arbeidsvoorwaarden

Wat vragen wij jou?

- Ervaring in B2B sales
- Interesse in onze producten
- Affiniteit met groen
- Kennis van MS Office en ERP-systemen (Dynamics 365 is een pre)
- Uitstekende beheersing van de Nederlandse taal in woord en geschrift
- Daarnaast werk je graag samen, denk je oplossingsgericht en beschik je over goede adviesvaardigheden.

Jouw eigenschappen:

- Commercieel gedreven en resultaatgericht
- Daadkrachtig en proactief
- Sterk in communicatie en presentatie
- Leergierig
- Verantwoordelijk
- Gestructureerd
- Positief ingesteld
- MBO/HBO werk en denkniveau

Interesse?

Mail dan jouw motivatiebrief + CV t.a.v. Sharell Hoogervorst naar s.hoogervorst@greenmax.eu
Vragen over de vacature, neem gerust contact met ons op!

Acquisities naar aanleiding van deze vacature wordt niet op prijs gesteld.

Wolterinck heeft zijn eigen machine, de EPRS Prevent 460 met spuit en ventilator, al getest, maar wilde ook zien hoe de Phantom Canon 400 met gps van KWH Holland presteert.

‘Ook het aantal liters middel dat je de boom in spuit, is van belang. Ik denk dat velen maar wat doen’

Verdere proeven dit jaar

De Groot: ‘We gaan dit jaar nog een proef doen als de bomen kaal zijn. Daarbij gaan we testen of het testresultaat verbetert bij gebruik van een hechter (een kleefmiddel). Ook denken we erover testen te doen met het elektrostatisch laden van de nematoden, zoals dat met BT al wordt gedaan, waardoor de boom het vernevelde middel zal aantrekken.’

De Groot blijft positief over EPR-bestrijding met nematoden. ‘Zodra er meer duidelijkheid is over de werking van deze aanpak, zullen er minder tegenvallende resultaten zijn bij de bestrijding. EPR-bestrijding met nematoden is een heel goede aanpak, vooral omdat het biologisch en milieuvriendelijk is – mits de nematodentoeëpassing goed wordt uitgevoerd.’

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31721/epr-bestrijding-met-nematoden-is-een-effectieve-en-biologische-aanpak-mits-goed-uitgevoerd

Handelonderneming in boomverzorgingsproducten ITS bestaat halve eeuw

‘ITS heeft een bijdrage geleverd aan de professionalisering van de boomverzorger’

International Tree Service (ITS) uit Baambrugge, onderdeel van Poel, bestaat vijftig jaar. Vakblad

Boomzorg duikt samen met Gerard Bodewes terug in de geschiedenis van de handelonderneming, die in 1969 werd opgericht door de beroemde broers Copijn.

Auteur: Karlijn Santi Raats

Jørn en Allrik Copijn gingen halverwege de vorige eeuw naar Duitsland om het boomverzorgingsvak te leren bij Michael Maurer. Bij terugkomst in 1966 richtten zij Gebroeders Copijn Boomchirurgen op. De ‘boomchirurgie’ was geboren in Nederland. De broers pionierden met spectaculaire reddingsoperaties van eeuwenoude bomen. Veel bekenden uit de boomverzorgingswereld, zoals Pius Floris, hebben ooit praktijkervaring bij de broers Copijn opgedaan. Allrik richtte in 1969 de handelsonderneming ITS op. Dit was vanaf het begin een afzonderlijke zelfstandige bv. Hoezeer het bedrijf vervlochten is met de beroemde broers, blijkt wel uit het feit dat er nog altijd klanten bellen die vragen of ze goed verbonden zijn en ervan uitgaan dat ze met handelsbedrijf Copijn spreken.

Allrik importeerde aanvankelijk het wondafdek-middel Lac Balsem uit Duitsland. Dat bestond in Nederland nog niet. Ook importeerde hij

een Duits algenmiddel om het bodemleven te stimuleren. Later ontwikkelden de broers het eigen wondafdekmiddel Dendrosan en organische meststoffen. Er kwamen in de beginfase van de handelsonderneming ook steeds meer producten bij, voornamelijk meststoffen en beluchtingsproducten. De handel gebeurde aanvankelijk vanuit hun woning in Groenekan bij Utrecht. Toen de handelsonderneming groeide, werd het bedrijf verplaatst naar Utrecht.

Wondafdekmiddelen en andere eigen producten

Het afdekken van boomwonden raakte in diskrediet na de geleidelijke verspreiding door Europa van de Codit-afgrenzelingstheorie (1977) van wetenschapper Alex Shigo. Gerard Bodewes, die begin jaren negentig bij ITS kwam werken, verklaart: ‘Mensen dachten: O, dus wonden kunnen zichzelf ook afdichten. Door

voortschrijdende inzichten weten we dat het afdichten van wonden wel kan helpen, maar dan moet dat binnen zeer korte tijd na de verwonding van de boom gebeuren, voordat de wondrand is uitgedroogd. Ook moet de wondafdekking gebeuren in het juiste seizoen. Maar door verkeerde wondafdekpraktijken en door een eenzijdige interpretatie van de theorie van Shigo is deze kennis vergeten. De markt voor wondafdekmiddel is daardoor ingestort. Nu wordt het heel incidenteel nog toegepast. Op jaarbasis het gaat om 100 tot 200 kg, terwijl er in het verleden duizenden kilo's over de toonbank vlogen.’

De broers Copijn waren beiden aanhanger van de antroposofie. Ze zochten naar natuurlijke oplossingen en wilden af van kunstmest. Halverwege de jaren tachtig ontwikkelden ze een korrelvormige organische meststof. Daarna volgde een zelf ontworpen beluchtingssysteem voor boomwortels: Belu. Later kwamen daar nog een paar andere beluchtingssystemen bij.

Ups en downs

In 1991 werden Copijn en ITS overgenomen door het toenmalige advies- en ingenieursbureau Heidemij. Tien jaar was ITS onderdeel van de Heidemij-handelspoot. In 1997 werd de

naam Heidemij veranderd in Arcadis. Arcadis specialiseerde zich gaandeweg in advieswerk en stootte in 2008 de uitvoerings- en handelspoten Copijn en ITS af. Via twee tussenstapen kwam ITS terecht bij hoofdbedrijf Poel. Het was en bleef echter een zelfstandige bv. Copijn kwam in handen van Hoek Hoveniers; daarna verzelfstandigde het weer. Tegenwoordig is 'Copijn' de merknaam van een bureau in Utrecht dat zich opgesplitst heeft in tuin- en landschapsarchitecten, boomspecialisten en groenbeheer. J'orn en zijn vrouw zijn nog actief met ontwerp- en adviesbureau Copijn Bruine Beuk.

Verkoopklappers

In het begin gebruikten de broers Copijn staalkabels om takken tegen uitscheuren te behoeven. Maar op een beurs in het Zuid-Duitse Augsburg werden vanaf begin eenentwintigste eeuw lezingen gehouden over dynamische verankering. PBS, een bedrijf dat kunststof kabels had ontwikkeld, presenteerde zich daar en wijdde in 2009 uit over het voortschrijdende inzicht met betrekking tot dynamische verankering: dat staalkabels statisch zijn. Als je daarmee een tak verankert, dan zwiept de top door terwijl hij eigenlijk niet verder kan bewegen, en dus breekt hij uit. Bodewes: 'Ik was op die beurs en nam een pakket mee naar Nederland. Al die kunststof takverankeringen waren in een mum van tijd verkocht. Ik liet een pallet komen en ook die was zo leeg verkocht. Hierdoor kwam kunststof takverankering standaard in het ITS-assortiment. Momenteel is kunststof takverankering, van het merk Cobra, de grootste omzetpost.'

Onderzoeksapparatuur

Bodewes: 'De meest recente succesproducten zijn verschillende boomonderzoeksapparaten.

J'orn en Lia Copijn

Nederlandse delegatie op de Augsburg Baumpflegetage in 2009

Die vinden hun oorsprong bij de Duitse onderzoeker Claus Mattheck, die veel biomechanisch onderzoek uitvoerde aan bomen. Hij stond mede aan de wieg van het *virtual tree assessment* en ontwikkelde midden jaren tachtig samen met het bedrijf IML onderzoeksapparatuur. Ook daar liep ik op een beurs tegenaan. Door de connectie met IML heb ik onder andere de resistograaf en impulshamer naar Nederland laten komen. In het begin bestond er wat weerstand tegen de resistograaf, aangezien je voor de meting een naald in de boom moet aanbrengen. Maar feitelijk betreft het een "kijkoperatie": je beschadigt de boom wel een beetje, maar het is noodzakelijk om gegevens te kunnen achterhalen. Na de resistograaf werd de Picus ontwikkeld, een tomograaf die door middel van geluidsgolven een computerbeeld van eventuele aantastingen weergeeft. Dit apparaat had meer ontwikkelingstijd nodig in de ogen van ITS. Uiteindelijk zijn we in 2015 dealer geworden.'

Bodewes vindt het spijtig dat de schimmel *Trichoderma* nooit echt is aangeslagen in de markt. 'Het werd toegepast bij iepenziekte. In het voorjaar werden de bomen rondom van boorgaten voorzien in de stam. Met een slangetje werd vanuit een rugspuit de vloeistof met de schimmel door de gaten tegen de sapstroom van de boom aan gedrukt. Als het zonnig weer was, nam de sapstroom de schimmel mee naar boven in de bladeren om de ziekte te bestrijden. Dat is verder nooit echt opgepakt, omdat de toepassing bastbeschadigingen geeft en omdat de iepenziekte muteert in de loop der jaren.'

De toekomst

De veiligheid in stedelijk gebied is nu en in de toekomst het grootste issue, denkt Bodewes. 'Overheden zijn aansprakelijk voor gevolgschade door bomen, zoals letsel door wortelopdruk of uitbrekende takken. Met een steeds vollere openbare ruimte, zowel onder- als bovengronds, zijn boomverzorgers harder nodig dan ooit. Gelukkig is het tegenwoordig gebruikelijk dat de plantgaten en plantsleuven groot genoeg zijn, waardoor het wortelsysteem zich goed kan ontwikkelen en daarmee de vitaliteit. In het verleden waren plantgaten van 1 m3 gebruikelijk. Na enkele tientallen jaren groeiden de wortels dan boven het plantgat uit, met als resultaat opdruk van verharding. Ook ging de vitaliteit sterk achteruit. Ondanks de vele ontwikkelingen blijft het belangrijk dat boomverzorgers optimaal uitgerust zijn met geschikt materieel van goede kwaliteit. Daarom is ITS op weg naar de volgende vijftig jaar.'

poel

www.poelbosbouw.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31722/handelonderneming-in-boomverzorgingsproducten-its-bestaat-halve-eeuw

Een belangrijke productieboom, maar ook toe te passen in de openbare ruimte

Het geslacht *Larix* (deel I)

Een kind noemt iedere boom met naalden waarschijnlijk een kerstboom. Zo beschouwd is ook de lork of lariks een kerstboom – maar dan wel een mislukte. Als puntje bij paaltje komt, staat deze naaldverliezende boom met kerst in zijn blootje.

Auteur: Jan P. Mauritz VRT

Systema naturae

Dit boekwerk (1735) is een van de invloedrijkste werken van de Zweedse grootmeester in de botanie Carolus Linnaeus, die naast plantkundige ook dier-, mineraal- en ertskundige en arts was. De volledige titel van het boek verschilt van editie tot editie, maar de definitieve titel vanaf de tiende druk (1758) en van de belangrijkste versie van het boekwerk luidt: *Systema naturae per regna tria naturae, secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis et locis*.*

Vanaf deze tiende editie voerde Linnaeus in deel 2 het inmiddels verschenen *Species Plantarum* (1753) door. Een onderdeel van laatstgenoemde is het consequent gebruik van de binominale nomenclatuur. Binnen deze systematische indeling van het *Regnum Vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *Larix* tot de afdeling van de *Gymnospermae* (de naaktzadigen), daarbinnen tot de orde van de *Pinales* en vervolgens tot de familie van de *Pinaceae* (de dennenfami-

lie). Deze familie kent elf geslachten met ca. tweehonderd soorten en honderden cv's. De familie is vanwege de morfologische verschillen onderverdeeld in een viertal onderfamilies, te weten: de *Piceoideae* met het geslacht *Picea*, de *Abietoideae* met de geslachten *Abies*, *Cedrus*, *Keteleeria*, *Nothotsuga*, *Pseudolarix* en *Tsuga*, de *Pinoideae* met het geslacht *Pinus*, en als laatste de *Laricoideae* met de geslachten *Cathaya*, *Larix* en *Pseudotsuga*, de hoofdpersoon van dit deel van het feuilleton. Het geslacht kent circa negentien soorten en in totaal circa negentig species. Het geslacht *Larix* komt van nature voor in de koelere, gematigde streken van het noordelijk halfrond en ook de hele wereld rond, van Alaska via Canada en de noordelijke staten van de VS tot Noord- en Midden-Europa (tot de Alpen), Rusland, Mongolië, Noordoost-China, Noord-Korea en Japan.

Botanie

Het belangrijkste botanische verschil is dat bij coniferen/naaldhout en hun verwanten, in tegenstelling tot loofhout, de zaden naakt

Nomenclatuur

Zoals een ieder van u weet, behoort het geslacht *Larix* tot de coniferenclan. Het geslacht kenmerkt zich doordat de species haar naalden in het najaar laat vallen. Dat is een eigenschap die slechts bij een viertal geslachten met naalden voorkomt. In plaats van dat ik ze nu voor u opdreun, is het misschien een aardig tijdverdrijf, zo rond de kerstdagen, om u dit fenomeen door zelfstudie eigen te maken, in een luie stoel, mogelijk zelfs met een glas witte of rode 'limonade' om het nuttige met het aangename te verenigen. Vanwege de naaldval is deze makker niet geschikt om als kerstboom opgetuigd te worden, maar deze species heeft een aantal zeer plezierige eigenschappen, waarover later meer. Gezien de omvang van het geslacht en de toegewezen ruimte in dit vakblad wordt het genus beschreven in twee delen.

zijn en dus niet omsloten worden door een vruchtbeginsel, waar de eicellen zich na succesvolle bevruchting ontwikkelen tot zaden. Naaldbomen en coniferen maken *strobili* (kegels, spiraalvormig gerangschikte schubben), die bij uitgroei perkamentachtig tot sterk houtig worden en in vorm, kleur en grootte per soort sterk verschillen. Er zijn mannelijke kegels, 0,5 tot 1 cm lang en gelig van kleur; ze zijn onopvallend en staan voor de naalden, met dichte bundels gele meeldraden en met stuifmeelzakjes aan de onderzijde van de

Dit boekwerk (1735) is een van de invloedrijkste werken van de Zweedse grootmeester in de botanie Carolus Linnaeus

schubben. Vrouwelijke kegels zijn meestal rood tot roodbruin van kleur en 1 tot 1,5 cm groot; ze bestaan uit dekschubben en zaadschubben met meestal twee gevleugelde zaden op een zaadschub. De vleugels aan de zaden zijn voor de verspreiding van het zaad. Het zaadje is, afhankelijk van het geslacht, al dan niet met de vleugel vergroeid. Naaldbomen en coniferen zijn primitievere en minder ontwikkelde individuen dan loofbomen, maar kunnen daardoor groeien tot op grote hoogten, in de bergen en richting de Noordpool en de Zuidpool. Waar loofbomen het loodje leggen vanwege de weersomstandigheden, gaan deze jongens gewoon door. Het geslacht *Larix* is een oud en zeer belangrijk geslacht bomen; alle soorten komen uitsluitend voor op het noordelijk halfrond. De bomen bepalen mede het beeld van de wouden die grote delen van het noorden van het noordelijk halfrond bedekken. Ze leveren de mens hout voor bouwactiviteiten,

warmte, gebruikshout, medicijnen etc., maar zijn ook zeker fantastisch toe te passen in de openbare en private ruimte als sierboom in allerlei verschijningsvormen.

Kenmerken

De inlandse naam van het geslacht is lork of lariks. Gewoon snel vergeten, die binnenlandse namen, geachte lezers van het feuilleton, want in het Japans is dat 唐松. Proficiat als u dat kunt uitspreken!

Op soortniveau worden de bomen in hun natuurlijk verspreidingsgebied zo tussen 15 en 45 m hoog. De cv's zijn vrijwel altijd kleiner in alles, maar hebben hun specifieke morfologische kenmerken. De opgaande species hebben een kaarsrechte *central leader* met horizontaal of sterk afstaande takken in een smal piramidale open kroonvorm in de jeugdfase, en een breed piramidale of kegelvormige kroonvorm op oudere leeftijd. De bast is glad op jonge leeftijd, afhankelijk van de soort, en varieert in kleur van grijsbruin via donker bruinrood tot aan roodbruin. Op latere leeftijd ontstaat dik geschubde, in smalle stroken afschilferende schors, met tot 10-15 cm dikke gegroefde schorsrillen. De twijgen zijn bij vrijwel alle makers dun, gegroefd, grijsgeelachtig of roodbruin van kleur, wel of niet behaard, afhankelijk van de soort, en sterk hangend of overhangend, waardoor de bijzonder fraaie verschijning van de boom zo karakteristiek zichtbaar wordt. In de jeugdfase groeien de meeste soorten formidabel. Die groeisnelheid vermindert bij het ouder worden, maar de makker blijft zijn hele leven zichtbaar groeien. Van de Europese *Larix* zijn species van ca. negenhonderd jaar geen uitzondering. Deze joppers staan dan in de Alpen of in de Karpaten op vrijwel onmogelijke plaatsen; anders waren ze eeuwen geleden al omgezaagd. Bij *Larix* groeien de knoppen uit tot lang- en kortloten, die beide naalden dragen. De kortloten staan in rozetten aan de

Larix decidua in de Alpen

Vrouwelijke bloeiwijze

bovenkant van de takken. De naalden en zaad-schubben hebben een spiraalvormige stand. De zachte naalden zijn, afhankelijk van de species, recht, gekromd, gedraaid of een variatie daarop. Ze staan aan de langloten alleenstaand en meestal spiraalsgewijs rondom de twijg; aan de kortloten staan ze in bundels van vijftien tot vijftig dicht bijeen.

De naalden zijn aan beide zijden donkergroen of blauwgroen tot fris middengroen van kleur, met wel allemaal een fantastische herfstverkleuring van goudgeel tot oranjegeel.

De *Larix* is eenhuizig (dat leg ik niet meer uit!) en bloeit in april. De mannelijke bloemen ontwikkelen zich meestal aan de kortloten en de dames groeien aan de langloten. Meestal, dus niet altijd. De bloeiwijze, kegelvorm en kleur zijn onder de kop 'Botanie' reeds beschreven. De afmetingen van de kleine, rechtopstaande eivormige of ronde kegels zijn afhankelijk van de species; ze zijn groen tot geelgroen, rood tot bruinrood en purper tot donkerbruin als ze rijp zijn. De kegels zijn opgebouwd uit over elkaar heen liggende schubben, eerst purperrood, later groen en vervolgens donkerbruin tot

grijszwart van kleur. De kegels rijpen in een jaar en blijven leeg nog lang aan de boom hangen. Deze kegels bevatten, afhankelijk van de soort, twintig tot vijftig zaad-schubben met gladde of gebogen randen.

Het sortiment *Larix decidua*

De Europese *Larix* komt van nature voorname-lijk voor in Midden-Europa, tot in het noorden van Polen en het zuidelijk deel van Litouwen van de Baltische staten. De boom groeit op de berghellingen tot aan de boomgrens van de Alpen, de Karpaten, een hooggebergte in Midden-Europa, en de Pyreneeën. Het zijn grote tot zeer grote bomen, tot wel 45 m hoog, met een kaarsrechte stam en een regelmatige groeiwijze met horizontaal afstaande takken. Bij dit soort grote joppers kan de stamdiameter oplopen tot 3,5 m. De bomen zijn rond 1629 vanuit Canada in Engeland in cultuur gebracht. In de jeugdfase is de kroon nog smal, maar later wordt hij breed piramidaal tot ca. 15 m. De schors is eerst glad en grijsgeel tot bruinig geel, op latere leeftijd donker roodbruin, geschubd met tot circa 15 cm dikke schorsrillen. De jonge twijgen zijn kaal, gegroefd, geelachtig en sterk afhankelijk. Op de twijgen bevinden zich de naalden, 2 tot 4 cm lang, alleenstaand op de langloten en in bundels van dertig tot veertig bijeenstaand op de kortloten. Ze zijn, vooral in het voorjaar, frisgroen en verkleuren laat in de herfst naar schitterend goudgeel. De bloeiwijze is als die van het geslacht. De kegels zijn 2 tot 6 cm lang en bevatten twintig tot negentig zaad-schubben, die geen omgebogen rand hebben. Dit in tegenstelling tot zijn Japanse neef, *Larix kaempferi*. Deze kegels zijn vijf tot zes maanden na bevruchting rijp en de zaden verspreiden zich. De lege kegels, inmiddels zwart van kleur, blijven lang aan de boom hangen. Deze species kan ook prima in grote parken en particuliere tuinen aangeplant worden, mits hij de ruimte krijgt en een wat zonnige standplaats, maar wordt in sommige tuinen en parken ook aangeplant als sierboom. De in Nederlandse bossen veel voorkomende species is echter meestal een kruising van deze Europese met de Japanse *Larix* (*Larix kaempferi*). De bastaard *Larix x marschlinsii* groeit bijzonder snel en is dus geschikt voor de bosbouw en als houtleverancier voor onder andere betimmering, trappen, poorten en wandbekleding. Vroeger werden de stammen gebruikt als telefoonpalen. Het hout is sterk, duurzaam en hardhoudend, met geelachtig spinhout en roodbruin kernhout. De soort kent twee ondersoorten, te weten de

De naalden zijn aan beide zijden donkergroen of blauwgroen tot fris middengroen van kleur, met wel allemaal een fantastische herfstverkleuring van goudgeel tot oranjegeel

Larix decidua 'Puli'

Larix decidua 'Pendula'

Larix decidua ssp. *decidua*, die voorkomt op de hellingen van de Midden-Europese bergketens, en *Larix decidua* ssp. *polonica*, waarvan het natuurlijk verspreidingsgebied ligt in de laaglanden van Noord-Polen en Litouwen. De verschillen zijn onder meer de grootte van de kegels: van de bergtypes tot ca. 6 cm lang en van de laaglandtypes tot ca. 3 cm lang. De kegels en de kleur en lengte van de twijgen verschillen behoorlijk tussen de ondersoorten. Het gaat te ver om dit verder met u te delen. Daarnaast zijn er 26 cv's en één kruising van de soort, die hierboven al vermeld staat als houtleverancier voor constructies, maar het hout wordt ook in smalle strippen verwerkt in luxe jachten. Dit hout moet vrij zijn van noesten. De bomen op plantages worden dus vanaf hun prille jeugd ontdaan van hun takken, om schoon hout te produceren. Het hout wordt ook veelvuldig toegepast voor rustieke en wildhekken.

Larix decidua 'Krejci'

Een rareiteit, deze cultivar, die in 1984 ontdekt werd door boomkweker Ladislav Krejci in Tsjechië, als wortelopslag van een species van de soort. Kenmerken van deze species zijn de bizarre en zeer grillige groeiwijze met zeer lange takken en twijgen die echt alle kanten op groeien. Van een kroonvorm is daarom geen sprake. Het meest bijzondere is dat de species ook over de grond kruipt als hij niet omhoog wordt geleid. Vooral voor particuliere toepassingen wordt de cv op een onderstam van de soort geënt. Dit kan op verschillende hoogten. De groene naalden van ca. 2-2,5 cm lengte zijn deels ook gedraaid en staan of alleenstaand, of in kwastjes op het eenjarige hout. Dit geeft deze makker een bijzondere uitstraling. Het is een zeer bijzondere species, die uitsluitend in particuliere tuinen en binnentuinen bij kan-

torenparken een fraaie bijdrage levert aan de omgeving.

Larix decidua 'Pendula'

De treurvorm van de soort, met sterk afhangelende takken en twijgen. De boom vormt wel een doorgaande kop, maar deze slingert alle kanten op. De groeivorm is vergelijkbaar met die van *Fagus sylvatica* 'Bornyensis', die ook een doorgaande stam heeft. Door deze kopgroei wordt de species toch 9 tot 11 m hoog. De overige morfologische kenmerken zijn als de soort. Een heel bijzondere species, vrijwel onbekend in Nederland, dus een mooie kandidaat voor het zogenaamde Arbor-alert! Over nut en noodzaak hiervan kunt u in een van de vorige delen van het feuilleton lezen.

Larix decidua 'Puli'

Een treurvorm zonder doorgaande kop, die vaak veredeld wordt op de soort. De hoogte van de onderstam is mede bepalend voor de totale hoogte. Alle takken en lange twijgen zijn sterk afhankelijk, als gordijnen tot aan de grond hangend, en zelfs over de grond kruipend. De groei zit in de vorming van laag op laag op laag. De totale hoogte is na jaren groei ca. 2,5 tot 3 m. Het is een bijzondere species, die ook dus in een kleine tuin prima toepasbaar is.

Larix gmelinii

De zogenaamde Aziatische lariks is een species die van nature voorkomt van Siberië tot in het noordoosten van Mongolië, het noordoosten van China, Noord-Korea en in Japan. De boom maakt daar deel uit van de zeer uitgestrekte en grote wouden van de taiga, het grootste bosgebied ter wereld met voornamelijk naaldbomen, dat zich over het noorden van het gehele noordelijk halfrond verspreid heeft. Hij groeit op 50-1200 m hoogte, zowel op moerassige als op goed doorlatende gronden boven op de permafrost. De species is uniek in twee opzichten: ten eerste omdat de Aziatische lariks de meest noordelijk groeiende boom ter wereld is (72° 30' NB op 102° 27' OL), en ten tweede omdat het de boom is die het best tegen koude kan, aangezien hij temperaturen onder -70 °C tolereert. In Jakoetië, de grootste autonome republiek van de Russische Federatie, staan exemplaren waarvan ontdekt is dat ze meer dan negenhonderd jaar oud zijn.

Het is een voor naaldhout/coniferen middelgrote makker, die in het natuurlijk verspreidingsgebied een hoogte van 35-40 m bereikt,

Dé groeiplaatsoplossing voor bomen in de openbare ruimte

Slimme combinaties van
groen, grijs en blauw!

Kijk voor onze producten
op www.treebuilders.eu
of bel 0413 530 266

Urban tree
solutions

Heeswijk-Dinther | 0413 530 266 | www.treebuilders.eu | info@treebuilders.eu

LOMA LWC130 met 'no-stress'

Krachtige houtversnipperaar voor de
groenprofessional met aantrekkelijke
prijs-kwaliteitverhouding.

- Montage in de driepuntsaansluiting.
- Geen overbelasting dankzij het no-stress-systeem.
- 360° draaibare uitvoertrechter.
- Gemakkelijk te bedienen.
- Verwerkt 9 m³ per uur.
- Geleverd inclusief aftakas.

Loma
LWC130
slechts
€ 3.950,-
Excl. BTW

Kijk op de website voor meer informatie of een dealer bij u in de buurt.

www.loma-machines.com | +31(0)481371423

Larix gmelinii manlijke en vrouwelijke bloemen en naaldbundels op kortloten

Larix gmelinii zomerkleed

met een kaarsrechte stam. De halfopen kroon is in de jeugdfase smal piramidaal en groeit uit tot breed piramidaal of breed kegelvormig, met horizontaal uitstaande takken. Zowel de hoofdtakken als de zijtakken vormen verschillende lagen van de boom, alsof ze zijn opgesteld. De twijgen zijn lang, 5-30 cm, gegroefd en gelig grijsbruin van kleur. De naalden staan zoals bij alle species binnen het genus alleen op de langloten en in bundels op de kortloten; ze zijn lichtgroen van kleur en 2-3 cm lang. Ze verkleuren eerst geel en dan oranje, voordat ze in de herfst afvallen. De vruchtkegels zijn dik, staan rechtop en zijn 1-2 cm lang, met gemiddeld vijftien tot vijftwintig zaadschubben. Wanneer de kegels onrijp zijn, zijn ze groen (zelden paars) en gesloten; later worden ze bruin en openen zich om het zaad te verspreiden. De oude kegels blijven vaak aan de boom hangen en worden grijs tot zwart.

Van deze soort zijn drie vars bekend, met voornamelijk kleine morfologische verschillen vanwege de geografische spreiding van het genus. En er zijn zes cv's in cultuur.

De soortnaam verwijst naar de Duitse botanicus Johann Georg Gmelin (1709-1755), die de flora van Siberië onderzocht en in kaart bracht en daarop de *Flora Siberica* samenstelde in opdracht van de Russische Academie van Wetenschappen in St. Petersburg. In de botanische tuinen aldaar staat nog altijd een exemplaar dat is voortgekomen uit zaad dat Gmelin zelf meenam vanuit Siberië.

Hierbij eindigt deel I van het geslacht *Larix*, tevens het laatste deel van het feuilleton van 2019.

Volgend jaar gaan we verder met deel II. Uw schrijver wenst u allen heel mooie kerstdagen en een goede jaarwisseling toe en pas op voor vuurpijlen!

*Zoals hierboven toegezegd, de vertaling van de Latijnse titel van *Systema Natura*: 'Indeling van de natuur in de drie rijken der natuur volgens klassen, orden en geslachten, en met kenmerken, verschillen, synoniemen en plaatsen.'

Groet,

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV.

Uw schrijver wenst u allen heel mooie kerstdagen en een goede jaarwisseling toe en pas op voor vuurpijlen!

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31726/een-belangrijke-productieboom-maar-ook-toe-te-passen-in-de-openbare-ruimte

‘Durf gewoon de gok te nemen om een voedselbos aan te leggen’

Het voedselbos, een plek waar landbouw en natuur gecombineerd worden, met als eindresultaat duurzame voeding. Het is ook zelfvoorzienend en klimaatbestendig. Voedselbossen zijn in opkomst in Nederland. Madelon Oostwoud (59) uit Amsterdam schreef er een boek over. ‘De rijkdom aan eetbare soorten in een voedselbos en de schoonheid daarvan geven mij een enorm rijk gevoel.’

Auteur: Sjoerd Rispens

Inspiratiebron

Twée jaar deed Oostwoud over haar boek *Voedselbos – Inspiratie voor ontwerp en beheer*. Het boek bevat aanwijzingen voor het ontwerpen, aanleggen, plannen en beplanten van een voedselbos. In het boek worden achttien bestaande voedselbosprojecten in Nederland en België beschreven, met plattegrond. Bij het boek zit ook een plantengids met 250 eetbare soorten. Het boek dient als kennis- en inspiratiebron voor iedereen die meer over voedselbossen wil weten of er een wil aanleggen. ‘De losse plantenlijst was deels al opgenomen als bijlage in mijn vorige boek, *Een kleine eetbare tuin met vaste planten*, zegt Oostwoud. ‘De meeste tijd was ik kwijt aan het beschrij-

ven van de achttien projecten. Ik wilde al die initiatiefnemers zelf spreken en hun projecten goed weergeven, zowel in tekst als tekening. Ik had het op me genomen om het eerste Nederlandstalige boek over voedselbossen samen te stellen en ik wilde in begrijpelijke taal een toegankelijk boek schrijven over de vraag: wat is een voedselbos eigenlijk?’

Kenmerken

Want wat een voedselbos precies is, daar verschillen de meningen over. Wat de een als een voedselbos beschouwt, vindt de ander veel te klein om als zodanig te zien. Typ het woord in op internet en je komt verschillende omschrijvingen tegen. In het boek staat de volgende

omschrijving van Stichting Voedselbosbouw: een voedselbos is een vitaal ecosysteem dat door mensen is ontworpen naar het voorbeeld van een natuurlijk bos met als doel voedsel te produceren. Onderscheidende kenmerken: een vegetatielaag met hoge kruinbomen, minimaal drie andere vegetatielagen en een rijk bodemleven in een robuuste omgeving.

‘Daar sluit ik me graag bij aan’, zegt Oostwoud. ‘Ik hoor vaak dat mensen denken dat een voedselbos voor wildplukken is, maar dat is iets heel anders. Bij wildplukken pak je wat je toevallig tegenkomt, zoals een walnoot of kastanje. Het is misschien toevallig een smakelijke soort, maar het kan ook een melige soort zijn. In een voedselbos is het anders. Je hebt de boom of plant juist gekozen op basis van de kwaliteit en smaak van de opbrengst. Daardoor weet je dat de oogst lekker is.’

Voordeel

‘Voedselbossen zouden een goed alternatief kunnen zijn voor een deel van de gangbare landbouw’, zegt Oostwoud desgevraagd. ‘Er worden geen zware machines en gif gebruikt. De beplanting trekt veel insecten aan. Deze

keren terug als er een voedselbos wordt aan-geplant en dat is goed voor de biodiversiteit. Als er meer voedsel uit voedselbossen komt, verandert het eetpatroon: meer noten en fruit, meer paddenstoelen en niet-eenjarige groene groenten.'

'Mensen gaan meer nadenken over hun eten en waar het vandaan komt', gaat Oostwoud verder. 'Mijn schoonmoeder is 86 en die herinnert zich de eerste paprika die ze at. Dat was tijdens haar verlofingsdiner. Dus de mediterrane groenten deden pas in de jaren zestig van de vorige eeuw hun intrede in de Nederlandse keuken. Daarvoor at men geen tomaten en puntpaprika's, maar boontjes van Hollandse bodem. Dat was gevarieerd én gezond. Maar hoe meer kassen er gebouwd werden, hoe groter het aanbod van mediterrane groenten in de Nederlandse groenteschappen. Daar zijn veel geïmporteerde soorten bij gekomen, zoals ananas, papaja en avocado. Maar er zijn ook veel smaken verloren gegaan, zoals mispel, melde, landkers, pimpermoot, kroos en kruisbes. Dit zijn planten die je vast en zeker tegenkomt in een voedselbos. Bij een groeiend besef van het belang van lokaal eten groeit ook het besef dat een avocado die je in de supermarkt koopt niet kost wat die eigenlijk zou moeten kosten.' Hoeveel voedselbossen er precies zijn in Nederland weet Oostwoud niet. 'Ik krijg het

idee dat er wekelijks voedselbossen bij komen', zegt ze. 'Dus dat is lastig bij te houden. Ik beschrijf er achttien in mijn boek, vijftien in Nederland en drie in België. Achter in het boek staat bovendien een lijst van voedselbossen per provincie. De tweede druk is inmiddels uit en daarin zijn ook alweer nieuwe opgenomen. In België is het fenomeen ook groeiende.'

Assortiment

Hanneke Clabbers is werkzaam bij kwekerij Arborealis in Wilhelminaoord (Drenthe) en tevens landschapsonwerper. De kwekerij levert materiaal voor voedselbossen. 'Bij Arborealis zijn wij ons met voedselbossen gaan bezighouden naar aanleiding van vragen van klanten', vertelt ze. 'Ze vroegen of wij eetbare gewassen hadden. Die hadden wij wel, maar we verkochten ze eigenlijk helemaal niet om die reden. Omdat de animo toenam en wijzelf ook steeds geïnteresseerder raakten in het fenomeen, hebben we ons assortiment opnieuw gecategoriseerd en uitgebreid om te kunnen leveren aan klanten die zich met voedselbossen bezighouden.'

Arborealis levert aan handelsbedrijven en particulieren. 'De aanvragen komen per telefoon en mail binnen, inmiddels uit het hele land en ook uit andere delen van Europa', zegt Clabbers. 'Daaraan kun je merken dat het fenomeen groeiende is en aan populariteit wint. Vroeger waren het alleen de kenners die zich ermee bezighielden; nu doet iedereen het.'

Oplossingen

Hoe verklaart Oostwoud de groeiende belangstelling voor voedselbossen? 'Dat heeft met veel dingen te maken, vooral met de tijdgeest', zegt Oostwoud. 'Iedereen weet dat we ons heel hard moeten inzetten om de biodiversiteit te redden. De boerenopstanden hebben duidelijk

gemaakt dat er ruimte en aandacht moet komen voor andere vormen van landbouw. Een voedselbos of voedselbosrand biedt oplossingen en veroorzaakt geen problemen. In

een voedselbos is de bodem in balans. Je zult er nooit scheuren in de grond zien, zoals die bij droogte op akkerland ontstaan, omdat het er altijd vochtig blijft. Ook bij extreme hitte, zoals we die de afgelopen zomers hebben gezien. Het aantal vogels, vlinders, wilde bijen, kikkers en padden is er vele malen groter dan op wat voor akker ook. Het zijn misschien kleine dingen, maar ze zijn stuk voor stuk enorm positief. Dat spreekt mensen aan.'

Clabbers erkent dat het voor Arborealis een lucratieve stap was om te gaan leveren aan voedselbossen. Ook zij ziet de voordelen van een voedselbos. 'De biodiversiteit neemt toe, je kunt ervan eten, het onderhoudsniveau is laag. Een voedselbos vrolijkt je bord op, zeg ik altijd.' Arborealis levert inmiddels soorten van A tot Z voor voedselbossen. 'Veel soorten krenten-boompjes, hazelaars, blauwe bessen, appelbessen', somt Clabbers op. 'De Chinese peperboom is ook populair, de kiwibes ook. Dat zijn allemaal soorten die door ons goed verkocht worden. Dat heeft vooral te maken met de cursussen die worden gegeven waarbij sterke gewassen aan bod komen. De genoemde soorten zijn sterke gewassen, dus dat zie je terug in de verkoop.'

Oostwoud heeft haar eigen voedselbos in Schellinkhout, een dorp vlak bij Hoorn (Noord-Holland). Het is net iets groter dan een hectare. Ze komt er eens per week en spreekt er vaak af met mensen om het bos te laten zien. 'Ik neem ook altijd wel iets te eten mee terug naar huis, wat ik dan in de keuken verwerk: paddenstoelen, kruiden, peren, bessen, noten', somt ze op. 'Hele maaltijden kan ik er niet mee bereiden. Daarvoor is de opbrengst nu nog niet hoog genoeg. Maar dat komt wel.'

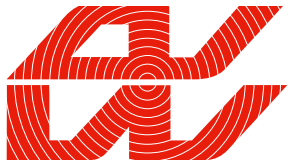
Doel

Waarom zouden mensen een voedselbos aanleggen? 'Je plant een voedselbos niet lukraak aan', zegt Oostwoud. 'Je kiest veredelde soorten waarvan je weet dat de opbrengst en kwaliteit goed zijn. Verder kan iedereen die een voedselbos begint daar een andere reden voor hebben, dus dat is moeilijk om te zeggen. De rijkdom aan eetbare soorten in een voedselbos en de schoonheid daarvan geven mij een enorm rijk gevoel. Een andere reden is dat ik ontzettend benieuwd ben hoeveel opbrengst eruit kan komen. Ik vind het een enorme uitdaging om dat uit te zoeken, zodat ik niet alleen met mijn boek mensen inspireer tot deze vorm van voedsel verbouwen, maar ook middels een bestaand

Madelon Oostwoud

Van Weert Rondhout B.V.

Vakmanschap & Innovatie

- Bomen / beplantingen rooien
- Bomen snoeien
- Verhuur verreiker met zaagkop
- Stobben frezen
- Klepelen takhout / begroeiing
- Transport groenafval
- Groenrecycling
- In- en verkoop stamhout

Heideweg 3, 5472 LC Loosbroek
Telefoon +31(0)413 - 22 41 00 • info@vanweerttrondhout.nl
www.vanweerttrondhout.nl

ACHTERGROND

'Nijmegen ziet veel nut in voedselbossen', laat Ton Verhoeven van de gemeente weten. 'In 2018 is in Nijmegen het internationale European Agroforestry congres georganiseerd en sindsdien zijn we volop bezig met het ontwikkelen van stadslandbouw initiatieven waaronder voedselbossen. Wouter van Eck is daar ook bij betrokken.'

Agrobosbouw

'Sinds 2018 is agrobosbouw één van de mogelijkheden in Nijmegen om duurzame landbouw vormen en voedselinitiatieven te realiseren in Nijmegen', gaat Verhoeven verder. 'We hebben in de stad naast het Noviobos ook het Eetmeerbosch en ook voedselstroken. Die laatste zijn meer als voedsel voor de dieren bedoeld als onderdeel van de versterking van de biodiversiteit in de stad. Buiten de stad zijn diverse voedselbossen en ook andere vormen van agrobosbouw zoals strokenteelt afgewisseld met bomenrijen. Nijmegen ziet een voedselbos, zoals Ketelbroek, echter niet als de oplossing voor het voorzien van Nederland met voedsel in de toekomst. Andere vormen zoals strokenteelt of gewoon oude boomgaarden kunnen wel een deel van dat voedsel leveren, maar zijn dan bijvoorbeeld onderdeel van natuurinclusieve landbouwbedrijven.'

Multiculturele achtergrond

Wat zijn volgens Verhoeven de voordelen voor een gemeente? 'Op dit moment zijn die voordelen verschillend. Bij het Eetmeerbosch is het voedselbos een onderdeel van een groot geheel aan agrarische activiteiten in zijn businessmodel. Het Noviobos is een combinatie van een sociaal cohesieproject (Groengroep Hees), een biodiversiteitsproject en een voorbeeldproject voor voedsel in de stad en stadslandbouw. Hoe meer vormen van voedselinitiatieven in de stad, hoe beter. We hebben ook de projecten "Van tuin tot bord" waarbij groenten worden geteeld, geoogst en tot maaltijden worden verwerkt. Hierin zijn allerlei vrijwilligers met multiculturele achtergrond en eenzame mensen bij betrokken. Wij raden zeker andere gemeenten aan om stadslandbouw initiatieven te realiseren en daarbij horen ook vormen van agrobosbouw zoals voedselbossen.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31687/durf-gewoon-de-gok-te-nemen-om-een-voedselbos-aan-te-leggen

project kan laten zien wat er mogelijk is.' 'Het doel dat ik had met het schrijven van dit boek is om mensen te informeren', zegt Oostwoud. 'Er wordt veel gepraat en in de krant geschreven over voedselbossen, maar niet iedereen die er meer over wil weten, gaat een dure opleiding volgen. Vandaar dat ik dit boek heb geschreven. Ik wilde de basisinformatie op een waardevolle manier op papier zetten, voor iedereen die er meer van wil weten. Ik wilde ook misverstanden de wereld uit helpen. Er dreigde een beeld te ontstaan dat mensen die voedselbossen ontwikkelen wildemannen zijn. Dat misverstand hoop ik met dit boek recht te zetten. En natuurlijk hoop ik dat lezers zo enthousiast worden dat ze een opleiding of cursus gaan volgen en er daadwerkelijk mee aan de slag gaan. Ik zou ik willen zeggen: waag de gok gewoon; baat het niet, dan schaadt het niet.'

Uitheemse soorten

Toch blijkt het in de wereld van voedselbosbouw niet alleen maar rozengeur en maneschijn te zijn. De NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) publiceerde in oktober een rapport over de nadelige effecten van een voedselbos. De Radboud Universiteit voerde een risicoanalyse uit en daaruit bleek dat er veel uitheemse soorten in de bossen worden gebruikt. Sommigen daarvan, zoals de rimpelroos en cranberry, kunnen verwilderen en dat zou nadelig voor de biodiversiteit kunnen zijn. Voedselbouseigenaar Wouter van Eck noemde het rapport in *De Gelderlander* evenwichtig, maar de waarschuwingen 'paniekzaaijer'. Hoe kijkt Oostwoud daartegenaan? 'Ik snap de felheid van Van Eck en waarom hij zegt wat hij zegt. Immers, tuincentra staan vol met uitheemse planten die op grote schaal worden aangeplant. Engels raaigras, bruidssluier, bamboe

en rododendron zijn ook uitheems. Vooral die laatste wordt nog volop gekweekt, verkocht en aangeplant en hij is nota bene giftig, voor wilde bijen én honingbijen. Waarom komt men nu in het kader van voedselbosbouw opeens met dit soort onderzoeksrapporten? Waar waren deze instanties en de overheid toen Japanse duizendknoop voor import werd toegelaten? Import van uitheemse planten is van alle tijden. Honderden jaren geleden werd de moerbeier hierheen gesmokkeld, de Amerikaanse vogelkers is door Staatsbosbeheer geïntroduceerd omdat men goedkoop vulhout in de bossen wilde laten groeien en cranberries zijn op de Waddeneilanden komen aanwaaien. De vraagtekens die nu bij deze planten worden gezet, zijn niets meer en niets minder dan een kwestie van voortschrijdend inzicht.' Oostwoud is er verder niet boos om. 'Maar het verwondert me gewoon', benadrukt ze. 'Als het echt zo'n groot probleem is, verbied de import dan. Soorten die zouden kunnen verwilderen en woekeren, moet je natuurlijk goed in de gaten houden.' Ook Clabbers heeft van het NVWA-rapport gehoord. 'Ik kan me wel voorstellen dat die uitheemse soorten bedreigend kunnen zijn', zegt ze. 'Maar *Aronia* bijvoorbeeld zie ik al jarenlang in particuliere tuinen staan. Dan lijkt het me niet realistisch om alles aan voedselbossen op te hangen.'

Gemeente

In de gemeente Nijmegen en omliggende omgeving bevinden zich meerdere voedselbossen. In 2017 kocht de gemeente de grond van voormalig plantenkwekerij Novio aan en Dorpsbelang Hees heeft daar een voedselbos ontwikkeld. Naast het Noviobos is er ook een professioneel bos geplant door Wouter van Eck en liggen er diverse in Park Lingezen.

Wat staat de groene sector in 2020 te wachten?

Optimistisch, vol goede moed en goede voornemens duiken we 2020 in. Een nieuw jaar én een nieuw decennium. Welke pijnstilling kiest de sector voor groene hoofdpijndossiers? Trending thema's als duurzaamheid, CO2-emissie, transitie naar accu-aangedreven machines, eikenprocessierups, essentaksterfte en de stikstof- en pfas-crisis zullen ook in 2020 de groene branche beheersen, maar tot welke plannen en innovaties leiden deze hete hangijzers? In dit artikel laten we enkele groene professionals aan het woord over hun plannen, innovaties en ambities voor het nieuwe jaar.

Auteur: Jeroen Poldermans

Husqvarna wil positievere beeldvorming boomzorg

Voordat we het gaan hebben over de interessante innovaties die Husqvarna in 2020 voor de boomzorg in petto heeft, houdt Bart van Hal, marketingmanager Division Benelux, een krachtig pleidooi voor een positievere belichting van de boomzorg in de media. 'Het afgelopen jaar stond de boomzorg vaak in een negatief daglicht in de berichtgeving over milieu, CO2-uitstoot, biomassa en dergelijke. Ik vind dat wij als branche te weinig het andere verhaal vertellen. Onze branche is volop bezig met

Nieuwe kettingzagen van Husqvarna

Nieuwe lijn beschermingsmiddelen en klimvoorzieningen

5 min. leestijd

ACTUEEL

het behoud van bossen en bomen, juist door het verzorgen en onderhouden van parken. Een zieke boom consumeert geen CO₂, maar produceert het. Mijn verzoek aan de groene branche, maar vooral ook aan de media, is om in 2020 de andere kant van het verhaal te vertellen. Bij boomzorg gaat ook letterlijk om zorg!

‘Bij boomzorg gaat het ook letterlijk om zorg!’

Duurzaamheid is onlosmakelijk verbonden met het DNA van het merk Husqvarna. Het concern werkt al jaren aan een *sustainable* totaalassortiment. De Husqvarna Fleet Service, bijvoorbeeld, is een oplossing waarmee via een tablet de conditie van het machinepark kan worden bijhouden. ‘Wij hebben in deze toepassing een carboncalculator ingebouwd waarmee je exact kunt zien hoeveel CO₂ je hebt geproduceerd, maar ook hoe je dat kunt verminderen. Dat is iets wat in de bosbouw minder speelt, maar in de stedelijke omgeving wel heel belangrijk wordt’, vertelt Bart van Hal. Voor de stedelijke boomzorg is een transitie ingezet naar een accu-aangedreven machinepark, mede vanwege de eisen in de aanbestedingen, waarbij ook geluidsreductie een belangrijke rol speelt. In 2020 komen er nieuwe benzine-aangedreven

kettingzagen, als aanvulling op de in 2017 gelanceerde New Generation Chainsaw 572XP, 550XP2 en 545. De X-cut-zaagkettingen krijgen eveneens een uitbreiding; wellicht zal Boomzorg daar tegen die tijd aandacht aan besteden. Tot slot laat Bart nog weten dat er in 2020 een nieuwe lijn persoonlijke beschermingsmiddelen en klimvoorzieningen door Husqvarna wordt gelanceerd.

Meer informatie vindt u op:

www.husqvarna.com/nl/home/

Een veiliger en schoner 2020 voor Boomrooierij Weijtmans

Wat voor de één logisch is, is voor de ander een openbaring. Een waarheid als een koe, maar ook eentje met gevolgen voor het rooien van bomen. Er gebeuren nog weleens ongelukken in de boomrooierijwereld als de afspraken, instructies en methodieken in het boomrooiersteam niet eenduidig zijn. Boomrooierij Weijtmans gaat daarom in 2020 inzetten op meer veiligheid. Kees Weijtmans: ‘In 2020 gaan we ons focussen op veiligheidstrainingen. De communicatie tussen ingehuurde kranen en het eigen personeel moet worden verbeterd. We moeten weten wat we van elkaar kunnen verwachten. Zorg voor helderheid voorafgaand aan de klus, voordat er ongelukken gebeuren! We gaan gerichte trainingen geven; denk daarbij bijvoorbeeld aan laatsteminuut-risicoanalyse (LMRA) en communicatietraining.’ Wat milieubewustzijn betreft, is Boomrooierij Weijtmans al een tijd op de goede weg: het bedrijfspand heeft geen gasaansluiting meer en haalt zoveel mogelijk energie uit zonnepanelen. Weijtmans: ‘We lozen geen water rechtstreeks in de riolering. Ons personeel wordt geschoold om brandstof te besparen, en bij de aanschaf

van nieuw materieel is bepalend hoe schoon en zuinig het is. Ook voldoen we inmiddels aan de norm ISO 140001-afvalstoffenbeheersing.’ Het laatste goede voornemen voor 2020 heeft te maken met het CE-keurmerk. Weijtmans licht toe: ‘Op onze graafmachine zit een CE-keurmerk en op onze houtgrijper ook, maar dat keurmerk komt te vervallen op het moment dat je de functie van de machine aanpast. In 2020 gaan we hard aan de slag om ook op de gemodificeerde machines een CE-keurmerk te krijgen. Niet alleen voor onszelf, maar voor de gehele branche willen we dit proberen te regelen.’

Meer informatie vindt u op: www.weijtmans.nl

Accu-oplossingen en oplossingen voor accu's

De overgang van benzine naar elektrisch heeft gevolgen gehad voor het machinepark van Stihl. Het leidde tot de introductie van de MSA 220 C-B, de tot nu toe krachtigste accu-aangedreven kettingzaag van Stihl. Voor de aandrijving ontwikkelde Stihl de AP 300S (S staat voor sprint). Volgens businessdeveloper Tommy Nagtegaal levert de combinatie van de MSA 220 C-B met de AP 300S-accu extra veel power (2,1 kW), omdat de zaag niet eerst op toeren hoeft te komen. De onderscheidende factor van deze zaag is de kettingsnelheid van 24 m/s. Niet alleen voor Stihl, maar voor de gehele branche is de vraag naar accu's met meer capaciteit een belangrijk thema, mede omdat gebruikers sneller geneigd zijn machines aan te schaffen waarbij ze dezelfde accu kunnen gebruiken. Een van de antwoorden waarmee Stihl de markt bedient, is de Zeliiox. De Zeliiox is in feite een externe stroomvoorziening die in een bedrijfswagen wordt ingebouwd, waarbij de mogelijkheid bestaat om

In 2020 meer aandacht voor veiligheidstrainingen

- Forestcutters
- Stobbenfrezen
- Schijfversnipperaars
- Drumversnipperaars
- Houtversnippercombinaties
- Grijpers, knippers en zagen

UFKES
Greentec

Kelvinlaan 80
9207 JB DRACHTEN
+31 (0) 512 - 584 760

WWW.UFKES.NET

GTM
PROFESSIONAL®

HOUTVERSNIJPERAARS

Bezoek ons ook op De Groene sector Vakbeurs! 14, 15 en 16 januari in Hardenberg, Stand 613.

COMPACTE MACHINES GROTE PRESTATIES

Snoeiafval ter plekke versnipperen scheelt een hoop waardevolle ruimte en tijd. De houtversnipperaars van GTM Professional zijn compact gebouwd en voorzien van een efficiënt rotor versnipperstelsel. Hierdoor worden takken vanzelf naar binnen getrokken en verwerkt tot mooie bruikbare houtsnippers, die perfect dienen als bodemverbeteraar.

WWW.GTMCHIPPERS.NL

GTS1300 Ø max. 10 cm

Een betrouwbare houtversnipperaar die met gemak door een tuinpoort past. De GTS1300 is gecertificeerd door TÜV Rheinland en voldoet aan de strenge bosbouwmachine norm.

GTS1300R Ø max. 10 cm

Speciaal ontworpen voor moeilijk begaanbaar en heuvelachtig terrein. De krachtige GTS1300R kan hellingen aan tot 20° zonder uit balans te raken en is ook zeer gemakkelijk een aanhangwagen op te rijden.

deze via zonnepanelen op te laden. Hiervoor is Stihl een partnerschap aangegaan met Brover Bedrijfswageninrichting.

Accu's worden door Stihl niet hersteld; voorts nog wordt een kapotte accu weggegooid en vervangen. Om de groeiende vervuiling door kapotte accu's tegen te gaan, werkt Stihl samen met non-profitorganisatie Stibat. Stibat zorgt ervoor dat kapotte accu's een tweede leven krijgen. Tommy Nagtegaal licht toe: 'Als producent van accu's zijn wij al verplicht bij te dragen aan accurecycling. Wij hebben verzamel-punten bij onze dealers, zodat kapotte accu's niet bij het gewone afval terechtkomen. Voor de onderhoudsdivisie van Stihl heeft de transitie naar elektrisch minder grote gevolgen dan je zou verwachten, want een elektromotor heeft reparatieservice nodig als het gaat om de aandrijving of het snijgarnituur.'

Nog recent heeft Stihl awards gewonnen met de MS-500i. Dit is een benzine-aangedreven kettingzaag voor de bosbouw met een injectie-motor. Voor de technici onder ons: dit betekent dat er geen carburateur meer op de machine

zit, waardoor er directe insputting in de cilinderkamer plaatsvindt. Het voordeel daarvan is dat je een hoog en constant motorvermogen hebt. Niet onbelangrijk is dat hij relatief licht in gewicht is.

De MS-881 is niet alleen een van de krachtigste kettingzagen (121 cc/6,5 kW vermogen), maar voldoet ook als enige zaag aan de vernieuwde emissierichtlijn.

Op basis van deze machines verwacht Stihl in 2020 nieuwe modellen te presenteren waarbij de nadruk zal liggen op schonere motoren van lichter materiaal, omdat elke gram voor een boomverzorger extra meeweegt.

Meer informatie vindt u op:

www.stihl.nl

www.stibat.nl

Verder kijken dan alleen naar beheer

Terra Nostra is een kennisatelier en adviesbureau voor boom en bodem. Via directeur Henry Kuppen is het bedrijf één van de pijlers van het Kenniscentrum Eikenprocessierups en verantwoordelijk voor de input op de website www.processierups.nu. In 2020 zal de aanpak

van de eikenprocessierups opnieuw op de agenda staan bij Terra Nostra. 'De eikenprocessierups was in 2019 een zware aantasting, en de verwachting is dat we er in 2020 net zoveel mee te maken zullen krijgen. Je merkt dat veel gemeentes zich realiseren dat ze ermee aan de slag moeten, en zal er weer behoefte zijn aan realistisch management, inspecties en monitoring. Ook zal wat Terra Nostra betreft in 2020 opnieuw de aandacht uitgaan naar essentaksterfte. In een eerdere editie van Boomzorg maakten we al melding van de beheermodule die Terra Nostra heeft ontwikkeld. Die biedt beheerders handvatten bij het bepalen van de levensvatbaarheid van essen.

Wij hebben voor de gemeente Amersfoort een analyse gemaakt van hun bomenbestand volgens ons i-Tree-model, een model waarmee een aantal baten van bomen in cijfers en geld uitgedrukt kan worden. Je kunt het model gebruiken om sturing te geven aan het vergunningenbeleid en om de minimale diensten in een gebied te bepalen. Denk daarbij aan de mate van fijnstof-, CO₂- en waterafvang. Onze ambitie voor 2020 is dat we ons meer in de breedte willen ontwikkelen; we willen verder kijken dan alleen naar beheer. We realiseren ons steeds meer dat je over alle betrokken afdelingen heen moet kijken, als je een model als i-Tree optimaal wilt inzetten om de waarde van bomen breed uit te dragen. Tot slot zal Henry Kuppen zijn blog www.henrykuppen.nl maandelijks blijven vullen met opinies en wetenswaardigheden rondom actuele ontwikkelingen op bomengebied.

Meer informatie vindt u op:

www.terranostra.nu

www.processierups.nu

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31701/wat-staat-de-groene-sector-in-2020-te-wachten

MSA 220 C-B met een AP 3305-accu

RootBarrier® RollRib® Modular Building System

Bomen verbeteren het klimaat, bieden beschutting tegen de wind en schaduw en koelte in de zomer. Daarnaast vervullen bomen ook andere functies: ze nemen CO₂ op, maken de stedelijke omgeving aantrekkelijker en dragen bij aan een gezonde leefomgeving. Maar bomen kunnen ook voor hinder zorgen. Op plaatsen waar bomen en infrastructuur samenkomen, ontstaan knelpunten. Onder de grond zijn wortels die kabels en leidingen kunnen beschadigen; bovendien zorgt wortelopdruk voor de nodige beschadigingen aan fietspaden, voetpaden en het wegdek. King RootBarrier® levert een totaalpakket van wortelgeleidingsproducten om schade door wortels in stedelijke locaties te voorkomen en tegelijkertijd de stabiliteit van de bomen te behouden. Dit draagt bij aan een leefbare groene en veilige omgeving.

RootBarrier® RollRib®

De RootBarrier® RollRib® is een innovatief wortelgeleidingssysteem op rol, gefabriceerd uit 1,5 mm dik sterk *high density* polyethyleen (HDPE) en is 100 procent recyclebaar. De RollRib® beschikt over verticale, geïntegreerde geleidingsribben die functioneren als grondverankering, waardoor boomwortels de RollRib® niet kunnen opdrukken. Bovendien zorgen de geleidingsribben ervoor dat boomwortels gecontroleerd naar beneden worden geleid.

RootBarrier® RollRib® Modular Building System

Ter uitbreiding van de RootBarrier® RollRib® heeft King RootBarrier® het RootBarrier® RollRib® Modular Building System ontwikkeld. Dit unieke bouwsysteem op rollen van 21 meter is verkrijgbaar in drie verschillende hoogtes: 51 cm, 81 cm en 109 cm. Met dit systeem is het

mogelijk om een grote variëteit aan hoogtes te creëren. Bovendien kan het RootBarrier® RollRib® Building System ook ingezet worden bij reeds bestaande leidingen, kabels, buizen etc.

De eenvoudige, snelle en kostenbesparende bouwwijze zorgt er door middel van een uitsparing voor dat de ondergrondse infrastructuur zo min mogelijk verstoord en beschadigd wordt. In combinatie met de RootBarrier®-afsluitring leveren wij een totaalpakket om preventief wortelopdruk en wortelingroei tegen te gaan.

Verhogen met RootBarrier® RollRib® Modular Building System

De koppелеlementen (51 cm, 81 cm en 109 cm) worden met de standaardelementen (28 cm, 39 cm, 45 cm, 59 cm, 90 cm en 118 cm) verbonden, om elke hoogte te kunnen realiseren die nodig

Het bouwsysteem kan zowel lineair, rondom als vierkant geïnstalleerd worden

De schermen met de ribben worden dakpansgewijs op elkaar gelegd en vastgeschroefd in een zigzagpatroon met een overlap van 10 cm

is voor de gewenste toepassing. De schermen met de ribben worden dakpansgewijs op elkaar gelegd en vastgeschroefd in een zigzagpatroon met een overlap van 10 cm. Het bouwsysteem kan zowel lineair, rondom als vierkant geïnstalleerd worden.

Verlagen met RootBarrier® RollRib® Modular Building System

Bij het verlagen van het bouwsysteem wordt rekening gehouden met bestaande leidingen, buizen, kabels etc. Door middel van een uitsparing worden beide elementen met elkaar verbonden. De installatie is hetzelfde als bij het verhogen van het bouwsysteem. Om het beste

resultaat en een goede aansluiting te krijgen, moet echter met beide elementen gestart worden op de stippellijn.

Flexibel afdichtingssysteem voor kabeldoorvoer in RootBarrier® RollRib®

Ondergronds aangebrachte leidingen en kabeldoorvoeren zijn kwetsbaar. Met de variabel combineerbare RootBarrier®-afsluitring is het mogelijk om op een zeer effectieve manier bestaande kabels, leidingen, buizen etc. door de RootBarrier® RollRib® heen te voeren en af te sluiten. Hierdoor wordt het milieu zo min mogelijk belast en krijgt wortelingroei geen kans.

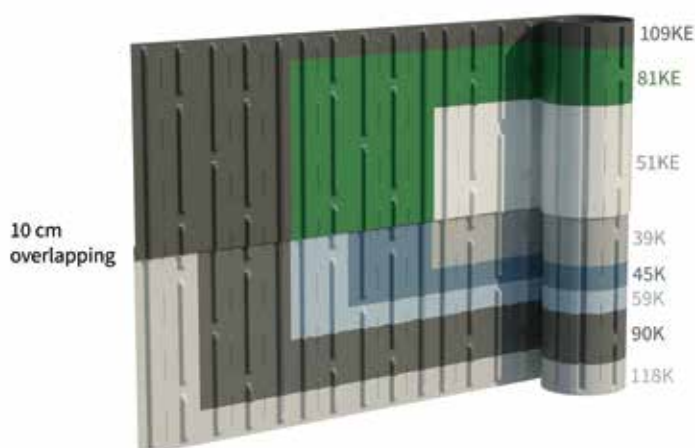
www.kingRootBarrier.com

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31724/rootbarrier-rollrib-een-innovatief-wortelgeleidingssysteem-dat-100-procent-recyclebaar-is

Filmpjes en posters moeten bewustwording risico's vergroten

Campagne Veilig op 1

Een ongeluk zit in een klein hoekje, zo luidt het spreekwoord. Dat geldt ook voor boomkwekers en medewerkers van groenvoorzieners en boomverzorgingsbedrijven. Om het aantal (dodelijke) ongelukken naar beneden te brengen, werd de campagne Veilig op 1 opgezet.

Auteur: Sjoerd Rispens

Bewustzijn

'We hebben helaas te veel ongelukken in onze sector. Daarom proberen we samen met Stigas dit tijt te keren, door degenen die het overkomen is hun verhaal te laten vertellen. We hopen dat dit confronterende verhaal zorgt voor extra bewustwording van de risico's: Veiligheid op 1.' Dit plaatste Kees Weijtmans, directeur van de gelijknamige rooierij in Udenhout, onlangs op LinkedIn. De campagne Veilig op 1 moet deze bewustwording bewerkstelligen. 'Er werken veel partijen aan dit project mee', vertelt Peter Bredius van sectorinstituut en arbodienstbureau Stigas. 'LTO, Cumela, VHG, het RIVM, maar ook erfbezoekers en de inspectie SZW. Wij van Stigas trekken de kar, maar het is een divers en groot gezelschap. Onze bedoeling met dit project is voornamelijk om mensen te informeren en, nog belangrijker, bij medewerkers het bewustzijn van de risico's te vergroten. De cijfers zijn namelijk schrikbarend: de laatste tien jaar zijn er gemiddeld vijftien dodelijke ongelukken gebeurd in de agrarische en groene sec-

tor, waaronder de bos- en natuursector. Dit jaar staat de teller in de hele sector op acht. En dan zijn de ongelukken met zwaar letsel nog niet eens meegerekend; dat aantal is vele malen hoger. Op elk dodelijk ongeval zijn er circa dertig zware letselgevallen.'

Veiligheidsscan

'Hopelijk bereiken we met deze campagne zoveel mogelijk mensen en bedrijven', zegt Bredius. 'Dat doen we door tools aan te reiken. Dan moet je denken aan een veiligheidsscan, veiligheidsposters, stickers, filmpjes. De eerste Veilig op 1-week was in september. We proberen nu ook te bereiken dat meer mensen op trekkers hun gordel gaan gebruiken, want dat gebeurt ook te weinig.'

Risico's

'Tijdens het bomen rooien en snoeien komen helaas nogal eens ongelukken voor', zegt Kees Weijtmans. Die kunnen op veel manieren plaatsvinden: in boomrooierijen en kweke-

rijen of bij hoveniers. Denk bijvoorbeeld aan boomverzorgers; als afwisseling op het monotone snoeiwerk willen die ook graag eens wat bomen afzagen, maar dit brengt heel andere risico's met zich mee. Als je daar niet goed in bent of niet de juiste opleiding hebt gehad, loop je veel meer risico's. Zonder iets te willen afdingen op de individuele kwaliteiten van mensen: een boom rooien is toch iets anders dan een boom snoeien. We moeten voorkomen dat daar ongelukken van komen. De veiligheid moet op nummer één staan; elk ongeluk is er een te veel. Wij lopen nu eenmaal meer gevaar dan mensen die de hele dag op kantoor zitten.'

Meniscus

Weijtmans geeft twee voorbeelden van ongelukken die de afgelopen tijd plaatsvonden. 'Een werknemer kreeg een grote tak op zijn rug en is drie maanden uit de running geweest. Een free-lancer werd geraakt door een boom die onder spanning stond, toen een machinist de boom optilde omdat er een zaag klem zat. Die heeft onder meer zijn meniscus gescheurd. Het herstel zal een jaar duren en dat is heel vervelend voor een niet-verzekerde zzp'er.'

Oorzaken

'Het komt vooral door onderschatting en haastig werken', geeft Bredius desgevraagd als antwoord op de vraag waardoor die (dodelijke) ongelukken komen. 'Ik zit veel in de auto en ik vergelijk het vaak daarmee. Ik rijd zo'n veertigduizend kilometer per jaar. Schakelen gaat zo automatisch, daar denk ik niet meer bij na. Dat zie je hier ook. De medewerkers

'Ieder ongeluk is er een te veel; dat besef moet beter tussen de oren komen. Het is voor ons zaak om het aantal ongelukken zoveel mogelijk te beperken'

zijn zo gewend hun taken uit te voeren, dat ze de gevaren onderschatten en er niet meer bij stilstaan. Vooral zzp'ers lopen risico; ze worden ingezet zonder voldoende te zijn voorgelicht en geïnstrueerd over de uit te voeren taken en de bijbehorende risico's. Ze moeten veelal snel aan het werk, want alles moet op tijd af. Dan krijg je sneller ongelukken. Zzp'ers hebben natuurlijk wel basiskennis als het gaat om veiligheid, maar elk bedrijf heeft zijn eigen specifieke risico's, die een zzp'er niet altijd kent. Bij de ene boomrooierij staan net weer andere machines dan bij een rooierij verderop. Zzp'ers krijgen vaak wel een algemeen boekje met veiligheidsvoorschriften als ze ergens aan de slag gaan, maar geen specifieke uitleg. Verder zien we ook veel ongelukken gebeuren op vrijdagmiddag om drie uur, als het bijna weekend is en de oplettendheid en concentratie minder worden.'

Besef

Weijtmans noemt nog andere oorzaken. Veel ongelukken zijn volgens hem terug te voeren

op slechte communicatie en een manco in de opleidingen. Daar wordt niet voldoende op de gevaren gewezen. 'Ik weet dat er altijd risico's zullen blijven en dat je ongelukken nooit helemaal kunt voorkomen', zegt de directeur. 'Maar ieder ongeluk is er een te veel; dat besef moet beter tussen de oren komen. Het is voor ons zaak om het aantal ongelukken zoveel mogelijk te beperken.'

'Goede keuring van machines is ook een heel belangrijke factor', gaat de directeur verder. 'We willen dat de werkinspecties uitgebreid worden, zodat er meer en beter gecontroleerd kan worden. Er zijn behoorlijk wat machines die in slechte staat verkeren of al heel lang niet gekeurd zijn. Dat is natuurlijk ook heel onveilig.'

Herhalen

Er zullen ook filmpjes op de site worden gedeeld waarin slachtoffers hun verhaal vertellen, om het bewustzijn van de risico's te versterken. Er is gekozen voor het maken van

'Hopelijk bereiken we met deze campagne zoveel mogelijk mensen en bedrijven'

A person wearing an orange STIHL helmet, ear protection, and a high-visibility orange jacket with reflective stripes is using a STIHL chainsaw to cut through a log in a forest. The chainsaw is orange and silver, and wood chips are flying from the cut. The background is a dense forest with green foliage.

STIHL

HOOG VERMOGEN. LAAG GEWICHT.

—
MET ELEKTRONISCHE INJECTIE

DE STIHL MS 500i KETTINGZAAG VOOR BOSBOUW

- ✓ Eerste kettingzaag ter wereld met elektronisch gestuurde brandstofinjectie
- ✓ Automatische aanpassing aan de omgevingsdruk en temperatuur voor optimaal vermogen bij de start
- ✓ Digitale en vinnige acceleratie
- ✓ Beste verhouding vermogen / gewicht op de markt (1,24 kg/kW)
- ✓ Standaard met 63 cm Rollomatic ES Light geleider
- ✓ Nieuwe generatie diagnosesoftware

MEER INFO VINDT U OP STIHL.NL OF
BIJ EEN STIHL DEALER IN UW BUURT

filmpjes, omdat een persoonlijk verhaal zo beter bij de doelgroep aankomt, volgens Bredius.

‘Het gaat hier om praktische harde werkers; een geschreven tekst maakt minder indruk. Op een filmpje is de situatie veel herkenbaarder. En we zetten bij deze campagne enorm in op herhaling. Het verhaal van een slachtoffer maakt wel indruk, maar een paar dagen later kan dat weer verwaterd zijn. Dus: herhalen, herhalen, herhalen! We geven ook aan dat er meer toezicht moet komen. De verantwoordelijkheid ligt ook bij de werkgevers. Zij moeten goed opletten of hun werknemers wel op pad gaan met de juiste veiligheidsuitrusting en deze ook correct gebruiken. Dat gebeurt niet altijd. Als je dat ziet, spreek diegene dan altijd aan!’

‘Op sigarettenpakjes kwamen na verloop van tijd waarschuwingen te staan dat roken slecht is voor de gezondheid’, vult Weijtmans aan. ‘Die boodschap werd steeds heftiger. Dat heeft wel effect gehad. Niet iedere roker zal daardoor zijn gestopt, maar het draagt er wel aan bij. We hopen op een soortgelijk effect in onze sector door slachtoffers aan het woord te laten. We ontwerpen ook stickers met waarschuwingen erop.’

Verzwegen

Zowel Weijtmans als Bredius vermoedt dat veel ongelukken verzwegen worden. ‘De zeer ernstige en dodelijke gevallen zijn vaak wel bekend; die kun je moeilijk verzwijgen’, zegt Bredius. ‘Maar alles wat niet onder die noemer valt, wordt vaak verzwegen. Mensen willen de

vuile was niet buiten hangen; het gevaar om een slecht imago te krijgen en je licenties kwijt te raken is groot. Daar zitten bedrijven natuurlijk niet op te wachten. Als de inspectie SZW er later alsnog achter komt dat je een bedrijfsongeval verzwegen hebt, heb je ook een groot probleem, maar bedrijven nemen dat risico.’

Een van de dingen die Stigas via de campagne Veilig op 1 wil bereiken, is een centraal meldpunt voor alle ongevallen. ‘Dan kunnen we van elkaar leren’, legt Bredius uit. ‘We kunnen dit niet verplicht stellen, maar het zou wel helpen. Er is al een portal beschikbaar waar mensen onder andere de risico’s van het vak kunnen vinden. We willen die uitbreiden, zodat daar bijvoorbeeld alle ongevallen gemeld kunnen worden, maar dat staat nog in de kinderschoenen.’

Resultaten

De campagne loopt al twee jaar. Een paar keer per jaar vergaderen alle partijen die meedoen aan de campagne Veilig op 1. Ze brengen elkaar dan op de hoogte van wat ze gedaan hebben en welke resultaten dat heeft opgeleverd. Een einddatum voor de campagne staat nog niet vast. ‘Die zou moeten zijn op het moment dat er nul dodelijke ongevallen zijn’, zegt Bredius. ‘De campagne heette eerst: “Nul dodelijke slachtoffers in 2020”. We doen ons uiterste best om dat te bereiken.’

Mindset

‘De kosten zijn vaak een onderwerp van

gesprek’, zegt Weijtmans over de bijeenkomsten. ‘Maar in mijn ogen mogen de kosten nooit een beletsel zijn. We kunnen er net zo lang over praten als we willen, maar het gaat erom dat de veiligheid van de medewerkers gewaarborgd is, zodat we met zijn allen oud en gezond kunnen worden.’ Weijtmans wil zo snel mogelijk resultaten boeken. ‘Het is niet de bedoeling dat we over een jaar nog nauwelijks stappen hebben gezet. We zijn er dagelijks mee bezig, proberen de juiste mindset te implementeren en zoveel mogelijk te regelen met de opleidingen. Maar we hebben het nu ook druk met rooien; we moeten ook ons geld verdienen. Ik verwacht dat we in het broedseizoen wel de nodige stappen kunnen gaan zetten.’

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31715/filmpjes-en-posters-moeten-bewustwording-risicos-vergroten

‘Tijdens het bomen rooien en snoeien komen helaas nogal eens ongelukken voor’

Kees Weijtmans

Boomrooierij Weijtmans

Frens van den Biggelaar met een van zijn favorieten, een watercypres met de kleur van het noorderlicht

A photograph of Frens van den Biggelaar, an older man with white hair, crouching in his garden. He is wearing a blue rain jacket with a red collar and blue trousers. He is positioned in front of a large, dense green bush. The background shows more greenery and a fence.

Frens van den Biggelaar bouwde veertig jaar aan zijn 'tuin van bezinning'

Voormalig verpleegkundige en hovenier Frens van den Biggelaar bouwde met zijn vrouw Mia in veertig jaar een imposante collectie bomen op rond zijn huis in het Brabantse Den Dungen. Van veel soorten zijn hier tientallen gekweekte variëteiten te vinden. 'Een verzameling die je in heel Europa niet vindt. Kwekers uit Boskoop komen graag kijken hoe hun bomen het doen.'

Auteru: Theo Haerkens

'Iedereen is hier welkom, levend of dood.' Frens van den Biggelaar (73), oprichter van arboretum-landgoed D'n Hoodonk in Den Dungen, een dorp onder de rook van Den Bosch, zegt het met welgemeende hartelijkheid. De bomentuin die hij veertig jaar geleden in zijn achtertuin begon, is uitgegroeid tot een park van acht hectare met 1600 soorten bomen, bij elkaar 1800 stuks. Het landgoed is open voor publiek en wie er de as van een geliefde wil verstrooien, is welkom.

Van den Biggelaar, die als jongen uit een gezin van negen kinderen al vroeg de school verliet en aan het werk ging, was zeventien jaar verpleegkundige voordat hij voor het groen koos. 'De directeur van de inrichting wist dat ik als bijverdienste tuinen onderhield en adviseerde me dat te gaan doen. Hij voorzag dat de zorg zou verzanden in organisaties met groepsleiders en managers en te weinig handen aan het bed.'

Toen hij die overstap in 1985 eenmaal had gemaakt, bouwde Van den Biggelaar een hoveniersbedrijf op met ruim dertig man personeel. Het ging hem goed; geleidelijk kocht hij rondom zijn huis stukken grond en plantte daar zijn bomen, in het begin vooral exemplaren die hij overgehouden had. Achttien aankopen deed hij, voordat zijn landgoed – die status kreeg het tien jaar geleden – de huidige omvang bereikte. 'De mensen moeten het je natuurlijk ook gunnen', beseft hij. 'Anders krijg je nooit zo'n groot terrein aan één stuk.'

Kenners

Vanuit het eenvoudige bezoekerscentrum, dat voorzien is van een koffiemachine en een toilet waar ook invaliden terechtkunnen, wijst hij naar het oude en het nieuwste deel van zijn landgoed, dat in een stichting is ondergebracht. 'Met dagjesmensen ga ik altijd naar rechts; daar staan de grotere oude bomen. Met de kenners

5 min. leestijd

ACTUEEL

ga ik naar links, naar de jonge aanplant van nieuwe variëteiten. Die willen weten hoe zo'n plant zich houdt.' Dat gaat niet automatisch allemaal goed. Hij toont de stam van een kleine eik. 'Kijk, dit huwelijk is niet gelukt; de onderstam en de ent zijn niet mooi samengegroeid.' Op den duur moet deze boom het veld ruimen, weet hij.

Zijn elektrisch karretje met laadbak manoeuvreert hij behendig tussen de bomen door. De meeste staan in een eigen perkje, een cirkel van zwarte grond in het gras. Op een bordje staan de Latijnse naam en het jaar dat de boom werd geplant. De onderlinge afstand varieert: grote soorten krijgen meer ruimte dan kleinere exemplaren, al is in het oudste deel te zien dat hij toen over minder ruimte beschikte. 'Ach, er gaat er vanzelf eens eentje dood', zegt hij pragmatisch. 'Dan krijgen de andere weer lucht.'

Het gaat om de bomen, niet om de inrichting van de tuin. Een beplantingsplan maken kon niet, legt Van den Biggelaar uit. 'Ik had de grond niet; ik kocht het stukje voor stukje.' Wel is er een laan met veertig beuken die de zichtlijnen tussen twee huizen openhoudt: de *Avenue des Parents*, een laan met in de zomer een hart van afrikaantjes en in de winter sneeuwkllokjes, opgedragen aan zijn ouders en die van zijn vrouw Mia.

Klein gebaar

Van den Biggelaar mag een behendig zaken-

man in ruste zijn, hij hecht aan het kleine gebaar, het kleine goede oftewel *la petite bonté*. Bij een zestigtal bomen staat een korte tekst, opgedragen aan dierbaren of mensen die anderen van dienst waren. 'Hier is de as van mijn broer Jo verstrooid', knikt hij naar een bordje met diens naam. 'Die plaats heeft hij zelf nog uitgezocht.' Bij een treurbeuk met twee toppen die hem aan de vleugels van een engel doen denken, staat een bordje ter nagedachtenis aan de slachtoffers van rampvlucht MH17, met daarnaast de namen van de slachtoffers. 'Bezoekers leggen hier soms bloemen neer.'

De vier kleinkinderen (kinderen van zijn twee dochters) hebben allen een eigen boom, net als een oud-collega die in de bloei van zijn leven stierf en een nichtje dat vaak over de vloer komt. De tandarts uit het dorp, die mensen hielp, ook al konden ze dat niet betalen, wordt eveneens geëerd, net als oud-directeur Hendriks, die Van den Biggelaar adviseerde het verplegersuniform te verruilen voor een overall.

'We snoeien alleen zo dat ik er met dit karretje onderdoor kan. Voor de rest moet de natuur het werk doen.' Blijkt de zanderige bodem niet geschikt voor een boom, dan is dat jammer en wordt die vervangen. De droogte van de afgelopen zomers heeft D'n Hooionk geen kruim gekost: er is niet één boom gesneuveld. Sommige, zoals de sequoia's die hij pas een jaar geleden aanplantte, hebben het zelfs uitstekend gedaan. 'Zie je hoe hard die gegroeid is? Het

Toen hij die overstap in 1985 eenmaal had gemaakt, bouwde Van den Biggelaar een hoveniersbedrijf op met ruim dertig man personeel

Een ent die zich niet goed heeft ontwikkeld. De boom moet op den duur het veld ruimen

HUSQVARNA 535i RXT

ERVAAR DEZE WERELDPRIMEUR BIJ HUSQVARNA

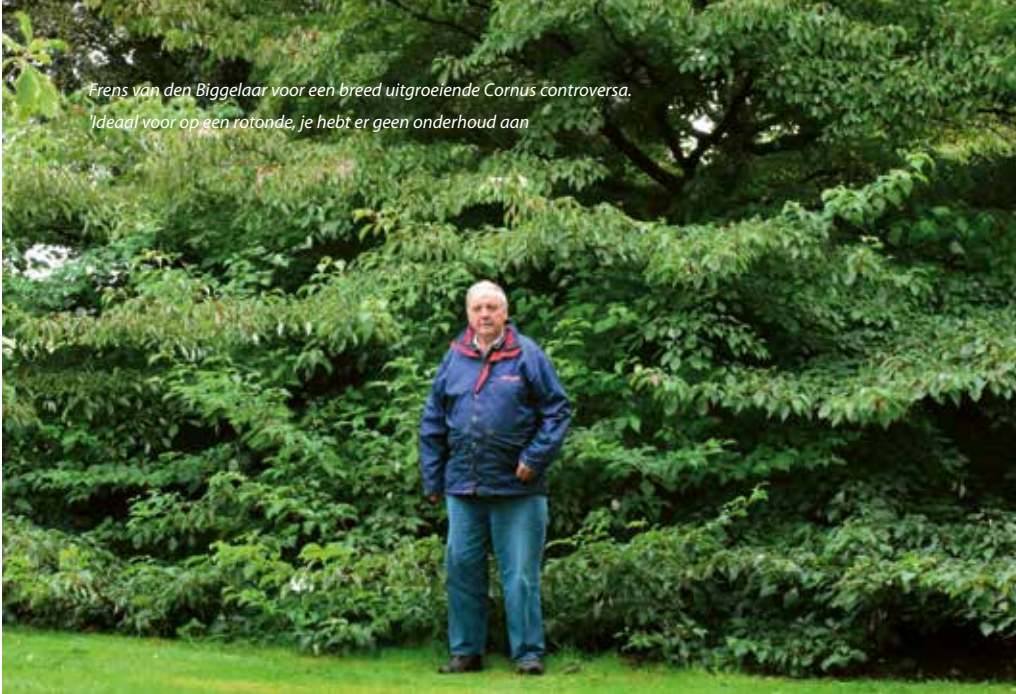
DE **KRACHT** VAN 35CC
DE STILTE EN HET COMFORT VAN **ACCU**
DE **KWALITEIT** VAN HUSQVARNA

DEZE, EN NOG MEER DAN 20
HUSQVARNA INNOVATIES OP
STANDNUMMER 408!

Husqvarna®

*Frens van den Biggelaar voor een breed uitgroeiende Cornus controversa.
'Ideaal voor op een rotonde, je hebt er geen onderhoud aan'*

bovenste deel is veel groener; dat is erbij gekomen. Je moet eens zien hoe die er over tien jaar bij staat!

Verzamelaar

De gedachte dat oude bomen groot zijn en jonge klein, blijkt een misverstand. 'Deze eik is net zo oud als die grote treurwilg verderop', zegt hij terwijl hij op een boompje met een polsdik stammetje wijst. 'De wilg is gewoon veel harder gegroeid.' Ook bomen van dezelfde soort groeien niet altijd op dezelfde manier uit. 'En vergelijk die zomereik eens met deze.' Hij wijst op twee ogenschijnlijk totaal verschillende bomen: de één lang en breed, de ander veel compacter. Op het complex staan wel zestig soorten eiken en vijftig soorten sequoia's, die tot de grootste bomen ter wereld behoren, maar er is er ook één die over de bodem kruipt en niet hoger is dan een halve meter. 'Ik heb hem een beetje beschut neergezet, want ik weet niet of hij winterhard is.'

Er is meer dat je volkomen op het verkeerde

De gedachte dat oude bomen groot zijn en jonge klein, blijkt een misverstand

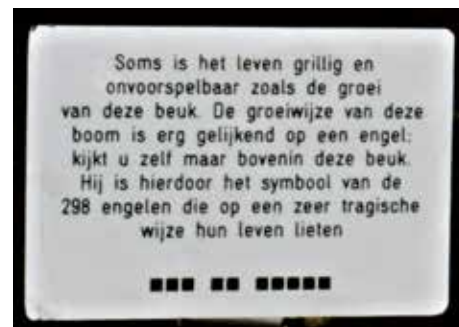

Het blad van de watercypres

been zet, zoals de eik met wilgvormig blad. 'De eikeltjes zijn wel een stuk kleiner dan normaal.' Kwekers azen op bijzondere varianten, mutaties, die ze proberen te vermenigvuldigen. Zo zijn er bomen met bonte bladeren, groenblijvende eiken, allerlei bomen met hangende takken en zelfs wilgen met krullend blad. Ook mispel, kweeper en vijg zijn er te vinden, net als de zakdoekboom en de magnolia die het hele jaar door bloeit.

Van den Biggelaar is een verzamelaar. 'Ruilen gaat een beetje moeilijk; het duurt jaren voor je een grote boom zodanig hebt voorbereid dat die een verhuizing overleeft.' De vraag of een boom inlands is of uit buitenland komt, boeit hem niet. 'Iepen, essen, kastanjes en eiken hebben net zo goed problemen.' Ook de herkomst vindt hij ondergeschikt. 'Uit China, denk ik,' grapt hij, terwijl hij je amicaal aanstoot. Het gaat erom of een boom in zijn park weet te overleven. De kurkeik staat een beetje verscholen in het vogelbosje; dat laat in de winter de vorst

De tekst bij de boom die herinnert aan de slachtoffers van de MH17

net wat minder toe. En ook de eucalyptus, die wel 160 meter kan bereiken, is bepaald geen alledaagse verschijning. Maar een olijf, pronkstuk op menig terras, ontbreekt, evenals een palmboom.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31643/frens-van-den-biggeelaar-bouwde-veertig-jaar-aan-zijn-tuin-van-bezinning

Wisseling van de wacht in Groenkeur-bestuur

Henk Werner: 'Groenkeur heeft nog geen Bovag-impact; daar wil ik me hard voor maken'

Na twaalf jaar maakt Pieter Jan de Winter in het Groenkeur-bestuur plaats voor Henk Werner, als het gaat om de beoordelingsrichtlijnen voor boomverzorging. De Winter heeft Groenkeur vanuit de VHG zien verzelfstandigen. Nu Groenkeur al geruime tijd autonoom draait, is het volgens het nieuwe bestuurslid Henk Werner tijd om de merknaam te verstevigen.

Auteur: Karlijn Santi Raats

Het kwaliteitskeurmerk startte in 2003 voor hoveniers; van consumenten bleek er minder vraag te zijn naar een beoordelingsrichtlijn (BRL). Een goede naam op het gebied van kwaliteit zingt eerder lokaal via mond-tot-mondreclame rond. Gemeentelijke opdrachtgevers op het gebied van openbaar groen en boomspecialisme zoeken wel houvast in een keurmerk. De bedrijven die het keurmerk hebben, zijn dan ook groenvoorzieners, boomspecialisten en dak- en gevelbegroeners, en sinds een paar jaar ook duurzame boomkwekers onder de keurmerknaam On the way to PlanetProof.

Onaangekondigde controles

Elk jaar neemt een certificerende instelling het kwaliteitsmanagementsysteem van zo'n bedrijf volgens de Groenkeur-beoordelingsrichtlijnen onder de loep, evenals de uitgevoerde projecten. Daarnaast werden in 2016 de onaangekondigde audits door Groenkeur geïntroduceerd. Het invoeren van deze controles was een idee

van De Winter. 'Een onaangekondigde controle is een extra garantie voor opdrachtgevers dat Groenkeurbedrijven de afgesproken kwaliteit leveren. Deze audits kunnen verder worden uitgebouwd door bij Groenkeur iemand aan te nemen die dagelijks overal in het land controles uitvoert. Ik zou Groenkeur voor de toekomst de tip willen meegeven om een accountmanager aan te nemen voor het verspreiden van het goede nieuws over Groenkeur onder opdrachtgevers.'

Naast bestuurder van NBB-Groep was De Winter secretaris-penningmeester van Groenkeur en zorgde hij er in die hoedanigheid voor dat Groenkeur financieel gezond bleef. De Winter hoopt dat er ook in de toekomst mensen zijn die tijd en energie willen steken in zowel Groenkeur als de VHG. De Winter zal een rol blijven spelen in het Platform Boomspecialisten binnen de VHG. Hij hecht veel waarde aan een blijvend hecht contact tussen Groenkeur en de VHG, bijvoorbeeld bij het initiatief van het platform om in 2020 de doorlopende leerlijn boomspecialisme vorm te geven. 'De hoogste kwaliteit bereiken lukt het beste als je samenwerkt', is zijn devies.

Stroomlijnen van opleidingen met Groenkeur

Henk Werner, die voorheen al acht jaar zitting had in het college van deskundigen, gaat zich bezighouden met een doorlopende leerlijn, aangezien het aantal opleidingen op het gebied van boomverzorging groeit en divers is. 'De kwaliteitseisen van de opleidingen zouden gelijk moeten lopen met de kwaliteitseisen van Groenkeur', aldus Werner.

Profilering

Bij duurzame inkoop lijken overheden massaal 'gelijkwaardig aan Groenkeur' te vragen,

Houten

Groenkeur

**'Ik ben er ook voorstander
van om de contacten met
de KPB weer op te pakken'**

DE DROOM VAN ELKE BOOM

BODEMONDERZOEK

PLANTGAT

BOOMBEMESTING

ANTIWORTELFOLIE

ITS LEVERT:

BOOMONDERZOEKSAPPARATUUR

- Impulshamer
- Resistograaf
- Fractometer
- Aanwasboor
- Penetrograaf
- Zuurstofmeter

STANDPLAATSINRICHTING

- BELuchtingssystemen *
- VENTilatiesystemen *
- Airea tube *
- Gietrand
- Kroonverankering
- Kluitverankering

STANDPLAATSVERBETERING

- Hokan
- Algihum
- Dendrovorm *
- Dendromix *
- Broadleaf
- Insectenverdrrijving

ANTIWORTELFOLIE DENDRO R.B. *

- als wortelscherm bij:
- Verhardingen
- Kabel- en leidingsystemen
- Japanse Duizendknoop

ITS - International Tree Service bv
Rijksstraatweg 41a
1396 JD Baambrugge (Amsterdam)

Telefoon: 0294-291090

GSM 06-53491303

E-mail: info@itsfortrees.nl

Bezoek ook onze website: www.itsfortrees.nl

DCS-2500T

PROFESSIELE SNOEIKETTINGZAAG
OP 50,4 V BATTERIJ - 1,6 KG

	DCS-2500T	DCS-2500TC-NC
Zaagblad lengte	30 cm	25 cm
Zaagketting steek	3/8" LP	1/4"
Zaagblad groef	0.050"	0.043"

Leverbaar vanaf april 2019 | Reserveer de DCS-2500T nu reeds via een dealer in uw buurt.

Vind een dealer bij jou in de buurt en ontdek ons volledig assortiment kettingzagen op WWW.ECHODEPENDONIT.COM

EuroGarden
Nederland B.V.

facebook.com/echobenelux

instagram.com/echodependonit

Hogelandseweg 51 | 6545 AB Nijmegen | Tel.: +31 (0)24 373 19 90 | Fax: +31 (0)24 373 17 65 | info@eurogarden.nl | www.eurogarden.nl

‘Bedrijven met Groenkeur moeten wat mij betreft grenzen trekken’

in plaats van Groenkeur zelf. Werner is van plan om hard aan de promotiekar te trekken. ‘Ik ben al jarenlang bezig met voorlichting over Groenkeur tijdens presentaties. Groen is nog steeds een sluitpost, dus we zullen hier nog jarenlang aan moeten werken. Het lukt niet binnen een generatie om het roer om te gooien, denk ik. In principe is er al een groene beweging op gang gekomen, maar deze moet nog veel sterker worden. Tegelijkertijd zal Groenkeur zich sterker moeten profileren, want het keurmerk is nog niet hard genoeg, het is nog geen Bovag. Dat moeten wij ons als bestuur aanrekenen. We moeten naar buiten treden en op de bres gaan staan voor de naam

Pieter-Jan de Winter hoopt dat er ook in de toekomst mensen zijn die tijd en energie willen steken in zowel Groenkeur als de VHG.

Groenkeur. Dat zou ik willen doen in samenwerking met de opleidingen, de VHG en Stadswerk. Ik ben er ook voorstander van om de contacten met de KPB weer op te pakken, om te kijken wat we met elkaar kunnen bereiken.’

Wellicht kwaliteitsrichtlijnen

Er zijn volgens Werner ook nog genoeg misstanden waar hij achteraan wil gaan. Tijdens zijn eerste bestuursvergadering, begin december, wil hij aftasten wat de rest van het bestuur van deze punten vindt. ‘Ik zie nog te vaak een slecht gebruik van de buitenruimte, zoals het duwen van bomen van de eerste grootte, die o zo belangrijk zijn bij het klimaatadaptief inrichten van de buitenruimte, in een trottoir van 1,5 meter. We moeten veel beter nadenken over het anders indelen van de buitenruimte. Bedrijven die zich met Groenkeur willen onderscheiden, moeten zich hard maken voor de juiste praktijken, zoals de juiste boom op de juiste plaats en minder verharding. Er zijn nu nog geen richtlijnen, maar ik ben er voorstander van dat die er gaan komen. Met Pius Floris hebben we ooit de richtlijn vastgelegd dat bomen van de eerste grootte niet meer in trottoirs geplant mogen worden.’

Genoeg uitdagingen

Zulke richtlijnen kunnen flinke gevolgen hebben voor de ambities van opdrachtgevers, maar Werner vindt dat het groene vakgebied harder mag worden. Hij trekt een parallel met de civiele techniek. ‘Als men in die sector opdracht krijgt om ergens een weg aan te leggen en men weet uit eigen ervaring honderd procent zeker dat dat op die plek niet kan, dan doen ze het ook niet. In het groen planten ze die boom wel, zelfs tegen beter weten in. Bedrijven met Groenkeur moeten wat mij betreft grenzen trekken. We zullen eerst moeten onderzoeken of er bij de bedrijven vraag is naar dit soort richtlijnen, maar als ik om me heen kijk bij collega-bedrijven, vermoed ik van wel. Kortom, er zijn genoeg uitdagingen waar ik mijn tanden in kan zetten.’

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31720/wisseling-van-de-wacht-in-groenkeur-bestuur

Een opleiding die staat als een huis

Opleiding boomverzorging wordt continu doorontwikkeld en bereidt leerlingen steeds beter voor op ETW-examen

Bij de mbo-opleiding boomverzorging wordt meer dan vroeger aandacht besteed aan klimaatverandering. De onderdelen motorzagen 2 en 3 zijn nu geclusterd op drie aaneengesloten dagen; dat blijkt beter te zijn om hierin praktische vaardigheden op te doen. 'Maar het blijft jammer dat het vak nog steeds zo weinig meisjes trekt', vinden de docenten boomverzorging/ETW Corik Geurts van Helicon Eindhoven en André Hillebrand van Helicon Velp.

Helicon Eindhoven startte dit jaar met een klas van 32 leerlingen en Helicon Velp heeft een klas van 16 en één van 24 leerlingen. Eindhoven heeft momenteel een mbo-3 opleiding; Velp heeft daarnaast ook een mbo-4-opleiding boomverzorging. De mbo-4 opleiding, die zich meer richt op advies, werkvoorbereiding en aansturing, start om de twee jaar. De jongens die vorig jaar niveau 4 deden, zijn inmiddels gediplomeerd; in september 2020 wordt er weer met een nieuwe klas gestart. 'Om een goede klas te kunnen draaien, heb je massa nodig', meent Hillebrand, vanwege de financiën en de interactie. 'Ik wil een klas hebben van minimaal vijftien leerlingen. Dit kunnen we niet

ieder jaar garanderen, maar iedere twee jaar lukt dat zeker wel. Vorig jaar hebben enkelen al aangegeven dat ze graag meedoen als er weer een klas wordt gestart op mbo-4-niveau.' Iemand van buitenaf die de opleiding op mbo-4 wil doen, stroomt in het ETW-traject in, dat twee jaar duurt. Met die twee jaar komt Helicon ook het bedrijfsleven tegemoet, dat een langer traject niet ziet zitten. De meesten doen na twee jaar examen. Het schoolexamen is dusdanig ingericht dat het een generale repetitie is voor het ETW-examen. Daarna schrijven de leerlingen zich in voor de mbo-4-opleiding, die dan nog een jaar duurt.

Hoge muur

Beide docenten vinden het jammer dat het vak boomverzorging nog steeds zo weinig meisjes trekt. 'We hebben recentelijk twee dames gehad', vertelt Geurts, 'maar die haakten halverwege af. In de Scandinavische landen en in Engeland zijn wél meer vrouwelijke boomverzorgers actief. Op de een of andere manier lukt het hier niet om die doelgroep te bereiken.' Op de opleiding in Velp is dit jaar één meisje begonnen; zij doet het erg goed, vindt Hillebrand. 'Vorig jaar hadden we er twee, van wie één is afgehaakt en één nu gediplomeerd is. Zij heeft echt haar plek gevonden in de boomverzorging en draait volop mee. Hadden we maar meer meisjes.' Naast het gebrek aan meisjes en jonge vrouwen zitten er volgens Geurts ook nauwelijks mensen met een allochtone achtergrond op de opleiding, en dat geldt ook voor de hoveniersopleiding. 'Het is maar heel zelden dat zich iemand meldt met een niet-autochtone achtergrond. Ik constateer dat we op de een of andere manier toch een hoge muur over moeten om die mensen te bereiken.'

Landelijke campagnes zijn kostbare zaak

Dat is zonde, want boomverzorging is een prachtig vak. Een groene leefomgeving wordt als steeds belangrijker gezien. Het is toch aantrekkelijk als je daarin een rol kunt spelen als boomverzorger, met klimtechnieken, hoogwerkers en een flinke dosis vakkennis. Geurts krijgt vaak te horen van de studenten dat ze de opleiding enorm waarderen en het werk heel leuk vinden, maar het blijft een uitdaging om ook die andere doelgroepen aan te boren.

Het wervingsgebied van Helicon Eindhoven strekt zich uit van Zuid-Limburg en Brabant tot de Zeeuwse eilanden en Zuid-Holland. Helicon Velp bestrijkt meer Noord- en Midden-Nederland. Landelijke campagnes voeren is een kostbare zaak en op social media bereik je vooral bedrijven. Het is dus lastig om de potentiële doelgroep te bereiken.

Geurts: 'Wij zijn nu van plan om scholen die hoveniers afleveren te benaderen, om ze te laten weten dat er een vervolgtraject mogelijk is met als specialisme het vak boomverzorger. Dan kun je nog steeds als hovenier actief zijn, maar kun je je ook verder ontwikkelen als boomverzorger.' ETW'er en boomveiligheidscontroleur Gaby Kleuver is een mooi boegbeeld voor meisjes. Zij doet regelmatig mee aan klimwedstrijden in binnen- en buitenland. Het zou een geweldig idee zijn als ze bij scholen langs zou gaan om meisjes te motiveren voor het vak, maar daar heeft ze geen tijd voor. 'We hebben echter een goed contact met haar en zetten haar hier in Eindhoven ook in als instructeur, dus wat dat betreft is ze echt een ambassadrice.'

Vraag naar 3000 ETW'ers

De twee Helicon-opleidingen boomverzorging hebben een behoorlijk aantal leerlingen. Branchevereniging VHG heeft echter becijferd dat er momenteel vraag is naar zo'n 3000 ETW'ers en dat er op dit moment slechts ongeveer 1250 zijn gecertificeerd. Helicon levert volgens Geurts jaarlijks gemiddeld 60 nieuwe ETW'ers af; IPC Groene Ruimte en PC Bomen leveren via cursorisch onderwijs ook enkele tientallen ETW'ers per jaar af. 'Dan zou je zeggen dat er over een aantal jaren genoeg zijn, maar het probleem is dat er altijd mensen zijn die dit beroep verlaten. Per saldo komen er jaarlijks dus maar mondjesmaat ETW'ers bij, terwijl er veel meer nodig zijn.'

'Dat is nog een extra reden om andere doelgroepen aan te boren. Hierin moeten de social media een belangrijke rol gaan spelen. Ook mensen die nu nog bijvoorbeeld als kok in een keuken werken, of die een overstap willen maken van het leger naar de burgermaatschappij, moeten de twee scholen zien te bereiken. Men kan dus inlopen op de vraag als de opleidingen meisjes weten te bereiken, mensen met een allochtone achtergrond en personen die een carrièreswitch overwegen. Ook de VHG en de bedrijven moeten hierin een rol vervullen.'

Instapniveau

Vorig jaar is Helicon Apeldoorn samengegaan met Helicon Velp. Hillebrand vindt Velp een perfecte locatie. 'Net als in Eindhoven hebben we hier een goede uitvalsbasis. Op landgoed Larenstein staat het volledige European tree-

worker-sortiment; vanuit school loop je er zo naartoe om het sortiment te oefenen. En het is ook een perfecte locatie voor allerlei soorten opdrachten; alles is binnen handbereik. Ten opzichte van onze eerdere locatie in Apeldoorn is dat een groot voordeel.'

Ook Eindhoven is wat dit betreft een prachtige locatie, eveneens met het volledige European treeworker-sortiment binnen handbereik zodat de studenten dit kunnen oefenen.

Zijn er verder nog veranderingen? De opleiding staat als een huis, vindt Hillebrand. 'We ontwikkelen continu door en weten steeds beter de juiste snaar te raken om leerlingen goed voor te bereiden op het ETW-examen. Daarnaast is het een heel brede opleiding die alles biedt op het gebied van boomverzorging, maar op detailniveau worden dingen nu anders gedaan.'

Vorig jaar werd bijvoorbeeld motorzagen één dag in de week gegeven. Dit beviel de docenten niet, dus is dit onderdeel geclusterd tot een training van drie aaneengesloten dagen voor motorzagen 2 en motorzagen 3. Als je hierin goede praktische vaardigheden wilt opdoen, werkt dit beter, meent Hillebrand. 'We merkten dat de jongens te weinig uren maakten op het bedrijf. Ze staan veel achter de versnipperaar en verrichten veel werkzaamheden, maar komen minder toe aan echte velling. Daarom hebben we besloten om dit te intensiveren.'

Ook heeft hij gemerkt dat het instapniveau, dus de basiskennis die leerlingen meenemen, minder is dan vroeger. Vroeger kregen ze vrijstelling voor motorzagen 1, de basis voor motorzagen, en werd na een dag al meteen

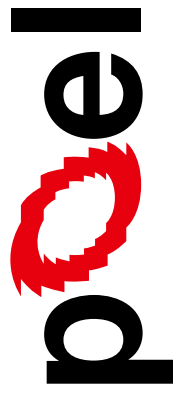
'Deze groep, enorm divers qua leeftijd, geografische herkomst en achtergrond, heeft één ding gemeen en dat is de boom'

Corik Geurts

Helicon Eindhoven

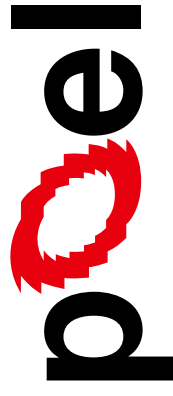

Poel Apeldoorn

Poel Apeldoorn B.V.

Steenbokstraat 45
7324 AZ Apeldoorn
Nederland

T: +31 (0)55 3032200
verkoop@poelonline.nl
www.poelonline.nl

Poel Amsterdam

Poel Amsterdam B.V.

Rijkstraatweg 41a
1396 JD Baambrugge (Amsterdam)
Nederland

T: +31 (0)294 291090
info@poelamsterdam.nl
www.poelamsterdam.nl

Internationaal Tree Service

International Tree Service B.V.

Rijkstraatweg 41a
1396 JD Baambrugge (Amsterdam)
Nederland

T: +31 (0)6 53491303
T: +31 (0)294 291090
info@itsfortrees.nl
www.itsfortrees.nl

ACHTERGROND

denten: ze zijn enorm gemotiveerd. Ze zijn echt gedreven om als boomverzorger werkzaam te kunnen zijn. Bij sommigen wordt die gedrevenheid pas ontwikkeld tijdens de opleiding. Ik heb nu een student die een week voor de start van de opleiding nog in de keuken stond als kok. En anderen zitten al jaren in het vak. Deze groep, heel divers qua leeftijd, geografische herkomst en vooropleiding, heeft één gemeenschappelijke factor en dat is de boom. Ook van gast-docenten hoor ik altijd: "Wat een leuke groep mensen." Er is altijd interactie.'

En ja, er wordt ook steeds vaker elektrisch gereedschap ingezet, zeker bij hoog werken, mede omdat het vrij licht is en dus handzamer. Uiteraard speelt ook duurzaamheid hierbij een grote rol. Maar beide scholen gebruiken ook nog motorzagen op biologisch afbreekbare brandstof.

Hillebrand: 'Het is wel mijn verwachting dat we daar uiteindelijk volledig op overstappen. Op dit moment wordt bij ons tijdens het klimmen de helft uitgevoerd met de accuzaag, en dat heeft ook de voorkeur. We zien ook bij bedrijven dat het gebruik van de accuzaag hand over hand toeneemt. Wij hebben er momenteel een stuk of acht; die worden vooral gebruikt tijdens de klimtrainingen. We zien dat dit goed aanslaat bij de jongens, omdat ze dit herkennen vanuit het werk zelf.'

Aandacht voor klimaatverandering

Meer dan vroeger wordt er nu ook aandacht besteed aan klimaatverandering; zo wordt er gekeken naar klimaatbestendige soorten en monoculturen in lanen: waar pas je wel een monocultuur toe, op basis van cultuurhistorie, en waar zijn ook andere kansen, kun je bomen mengen met andere soorten? Ook wordt stilgestaan bij nieuwe ontwikkelingen in het bestrijden van ziekten en plagen en bij zaken als i-Tree.

'Dat de opleiding de actualiteit volgt, blijkt ook uit het voedselbos dat landgoed Larenstein binnenkort krijgt. Dan hebben we het met de jongens over de vraag hoe ze dit binnen de boomverzorging zien. Ze krijgen ermee te maken dat de maatschappij vraagt om medegebruik en multifunctioneel gebruik. Welke bomen kunnen daar iets aan bijdragen?' besluit Hillebrand.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31723/een-opleiding-die-staat-als-een-huis

begonnen met motorzagen 2. Dat gebeurt nu niet meer, omdat men ziet dat die stap te groot is. 'Studenten moet tijdens het intakegesprek aangeven welke motorzaagervaring ze hebben en worden daarna ingeschaald. Soms komt er iemand uit een andere sector. Die begint dan bij de basis; dan is het niveau halverwege het jaar gelijk aan dat van de anderen. We kunnen er niet meer zonder meer van uitgaan dat ieder een voldoende basiskennis heeft om de opleiding in twee jaar te doen.'

Klas 3.1

Daarom komt er volgend jaar ook een basisjaar. Er werd altijd gestart in het tweede jaar van de niveau 3-opleiding, zodat de opleiding tot boomverzorger/ETW'er een tweejarig traject was. Het bedrijfsleven heeft ook behoefte aan assistent-boomverzorgers. 'Dat zijn mensen die kunnen assisteren bij boomverzorgende werkzaamheden', legt Hillebrand uit. 'In de klassen 3.1, 3.2 en 3.3 hebben we nu alles op het gebied van boomverzorging. Iemand die van het vmbo kwam of van een niveau 2-opleiding, moest vroeger een vooropleiding doen om in aanmerking te komen voor de opleiding European treeworker. Die mensen kunnen nu instappen in klas 3.1. Dat is een voorbereidend

jaar, voorafgaand aan de ETW-opleiding. Verder blijft de opleiding boomverzorging/ETW zoals hij was: beginnen in klas 3.2, daarna door naar 3.3 en dan het examen. Daarnaast is er gewoon behoefte aan een voortraject voor jongeren die nog niet de behoefte voelen om ETW'er te worden, die eerst nog wat moeten rijpen, maar wel graag een bbl-opleiding willen beginnen. Voor hen komt er een klas 3.1. Dat jaar is gericht op algemene handelingen in het hele bedrijfsleven: motorzagen, bosmaaien, straatwerk, bomen planten, planten snoeien in de groenvoorziening. Dit jaar is laagdrempeliger en ook breder, maar werken met machines is wel een belangrijk onderdeel. Want dit zijn de jongens die achter de versnipperaar staan, die de bladblazer bedienen, die met een trekker op pad worden gestuurd zonder dat ze European treeworker zijn.'

Inspringen op de actualiteit

In de lessen wordt zoveel mogelijk ingesprongen op de actualiteit. 'De jongens brengen zelf ook dingen in die spelen', zegt Geurts, die erg te spreken is over zijn jongens. 'Ze komen met vragen, en via de appgroep worden er foto's gedeeld met de vraag: wie weet wat dit is? Dat vind ik heel kenmerkend voor deze groep stu-

De gewone burger heeft aan *Ons Bomenbestand* geroken en zal dat niet meer loslaten

Nieuwe wind

Merkt u het ook? 'Een nieuwe wind die door het Nederlandse bomenbestand heen waait'. Bomen waren altijd al belangrijk voor de lezers van dit vakblad. Maar, en dat zou je bijna een nieuwe ontwikkeling kunnen noemen: bomen worden nu ook opeens belangrijk voor de rest van Nederland. En het bijzondere is: we vinden dat als sector best wel lastig. Boombeheerders, boomverzorgers *Tree Workers en Technicians* hebben allemaal een groen hart, maar zitten op hetzelfde moment ook gevangen in een razend complex net van zorgplichten, aanbestedingen, certificeringen en normeringen.

Boombeheerders, boomverzorgers en *Tree Workers en Technicians* hebben allemaal een groen hart, maar zitten op hetzelfde moment ook gevangen in razend complex net van zorgplichten, aanbestedingen, certificeringen en normeringen

De mazen van het net rondom de Nederlandse boomprofessional zijn met de tijd steeds kleiner en benauwender geworden. En je zou bijna zeggen dat we door het mazen van het bomennet de bomen niet meer

zien. Probleem van boomprofessionals is dat ze gewend zijn vooral technisch te communiceren over een boom. Dat hebben we zo geleerd en daar voelen wij ons safe bij. Allemaal begrijpelijk, maar ik denk dat we er daarmee niet gaan komen. De gewone burger heeft aan *Ons Bomenbestand* geroken en zal dat niet meer loslaten. Dat merk je heel goed als Staatsbosbeheer of een van de andere grote terreinbeheerders iets willen doen met het kappen van bomen. Dat soort zaken zou een paar jaar geleden zonder enige aanstoot de revu passeren. Maar anno 2020 gaat dat niet meer lukken.

De oplossing? Een makkelijke oplossing voor dit soort zaken is er helaas niet. Daarvoor is dit te complex. Maar in essentie komt het er op neer dat je als boombeheerder beter moet communiceren met de burger. Dat lijkt makkelijk, maar dat is het natuurlijk niet. Veel burgers zijn inmiddels extreem wantrouwend als het gaat om de overheid. Ik leg net een *Bezorgde Burger* neer die bij ons als vakblad kwam klagen over lankmoedigheid van zijn gemeente bij een mogelijke infectiehaard van roetschorsziekte. Deze meneer wilde niet zeggen in welke gemeente hij woonde en vertrouwde ons als vakblad ook niet omdat onze lezers bij een gemeente werken. U raad het al: lastig communiceren. Gelukkig zijn niet alle burgers standaard zo wantrouwend.

Hoe dan ook, ik heb een tip voor uw goede voornemenslijstje voor het nieuwe jaar: pak de fiets en ga eens op zoek naar uw burgers en uw bomen.

Met vriendelijk groet,
Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Hoofdredacteur

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31778/nieuwe-wind

De partners van

Boomzorg

*Wij wensen u
een geweldig 2020*

Wie komt ons team versterken?

We zijn op zoek naar **boomrooiers** en een **ETW-er** voor onze vrachtwagenhoogwerker van 27 meter. Wij zoeken betrokken medewerkers die passen binnen ons familiebedrijf.

Heb je interesse, stuur dan je sollicitatiebrief met recente CV naar: secretariaat@weijtmans.nl
Bellen kan ook: 06-5390 1934.

**BOOMROOIERIJ
WEIJTMANS**

Handelsweg 18
5071 NT Udenhout

Tel. 013-5111483
Fax 013-5114373

algemeen@weijtmans.nl
www.boomrooierijweijtmans.nl